

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
OPERA ANA SANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

145296

GIACOMO PUCCINI'NİN

OPERA ANLAYIŞI

VE

MADAM BUTTERFLY OPERASI

Betül GÖRGÜLÜ

145296

Danışman

Prof. Dr. Necati GEDİKLİ

İZMİR 2004

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Giacomo Puccini’nin Opera Anlayışı ve Madam Butterfly Operası” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

01.07.2004

Betül GÖRGÜLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 13.7.2004...tarih ve 13 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Lisansüstü Yönetmeliği'nin 9. maddesi gereğince Enstitünüz Opera Anasanat Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Betül Görgülü'nün "Madam Butterfly" konulu yüksek lisans tezini incelemiş ve aday 3.8.2004 tarihinde, saat 10.30... 'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayalı tezini savunmasından sonra 60...dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anasanat dallarında sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna	☒	OYBİRLİĞİ	☒
DÜZELTME yapılmasına	☐ *	OY ÇOKLUĞU	☐
RED edilmesine	☐ **	ile karar verilmiştir.	

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir.

** Bu halde adayın kaydı silinir.

ÜYE
Prof. Dr. Necati GÖRMEZ
(Başkan)

ÜYE
Doç. Berrak TÖRMEZ
B. Törmez

ÜYE
Yrd. Doç. Zübeyra DİĞER
Z. Diğer

*** Tez burs, ödül veya Teşvik prog.(Tüba,Fullbright vb.) aday olabilir	☐	☐
Tez mutlaka basılmalıdır.	☐	☐
Tez, mevcut hali ile basılabilir.	☒	☐
Tez, gözden geçirildikten sonra basılabilir.	☐	☐
Tezin, basımı gerekliliği yoktur.	☐	☐

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ

TEZ VERİ FORMU

Tez No:

Konu No:

Üniv.Kodu:

- Not: Bu bölüm merkezimiz tarafından doldurulacaktır.

Tez Yazarının

Soyadı : GÖRGÜLÜ

Adı : Betül

Tezin Türkçe Adı : Giacomo Puccini'nin Opera Anlayışı ve Madam Butterfly Operası

Tezin Yabancı Dildeki Adı : Giacomo Puccini's The Concept of Opera and Madam Butterfly Opera

Tezin Yapıldığı

Üniversite : Dokuz Eylül Üniversitesi

Enstitü: Güzel Sanatlar

Yıl:2004

Diğer Kuruluşlar:

Tezin Türü:

Yüksek Lisans :

Dili : Türkçe

Doktora :

Sayfa Sayısı: 193

Tıpta Uzmanlık :

Referans Sayısı:26

Sanatta Yeterlilik :

Tez Danışmanlarının

Ünvanı:Prof.Dr.

Adı: Necati

Soyadı: GEDİKLİ

Ünvanı:

Adı:

Soyadı:

Türkçe Anahtar Kelimeler:

İngilizce Anahtar Kelimeler:

1- Opera

1- Opera

2- G. Puccini

2- G. Puccini

3- Madama Butterfly

3-Madama Butterfly

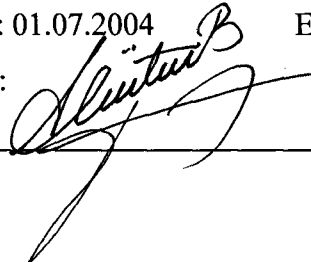
Tezimin erişim sayfasında yayınlanmasını istiyorum

Tarih : 01.07.2004

Evet ☒

Hayır ☐

İmza :

ÖZET

Bu çalışmada, ünlü besteci Giacomo Puccini'nin opera anlayışı ve ünlü operalarından Madam Butterfly operasının oluşum süreci, libretto ve librettonun dramatik yapısı, kişilik çözümlemeleri incelenmiştir.

Konuyu gerektiği gibi bütünüyle inceleyebilmek amacıyla, bestecinin; yaşamı, eserleri, İtalyan Operası ile verismo akımındaki yeri ve önemi, dramaturgi ve sahne duyarlılığı, operalarında atmosferi anlatım şekli, operalarındaki melodi ve arya tipleri, operalarının armonik yapısı ve leitmotifler, operalarında orkestranın kullanımı ve orkestral çeşitlilik, koronun kullanımı, Madam Butterfly Operası'nın dünya ve Türkiye prömiyerleri ile ilgili bilgiler de bu çalışmada yer almaktadır.

ABSTRACT

In this thesis, famous composer Giacomo Puccini's concept of opera and along with that many thing such as the formation period of one of his most famous operas the "Madama Butterfly", dramatic existance of both libretto , characters' analysis and music has been closely examined.

To be able to examine the subject clarly, composer's life, his compositions, Italian opera along with verismo movement place and importance, dramaturgi and sensitivity of the stage, the atmosphere of his opera, and his exposition style, the way how he uses the melodies in his opera and cersion of the arias, it's harmonic existance and leitmotives, usage of the orchestra and choir and knowledge about the opera of "Madama Butterfly's" world and Turkey first performances is taking place in this thesis

ÖNSÖZ

Giacomo Puccini'nin eserleri, operayla tanıştığım ilk yıllardan bu yana beni inanılmaz derecede etkilemiştir. Hatta sıklıkla, operalarını dinler ya da izlerken, gözyaşlarımı tutamadığımı bilirim. Ve bu ilgi beni, özellikle O'nun operalarındaki ariaları seslendirmeye itti, hemen hemen tüm soprano gibi... Lisans eğitimim sırasında aldığımız sahne derslerinde, Madam Butterfly karakterinin iki ariasını da canlandırmıştım, bu sırada yaşadığım duygular (özellikle intihar ariasında) iyiden iyiye atmosferin içine girmeme neden oldu. Ve tüm bunlar, Yüksek Lisans tezimin konusunun Madam Butterfly Operası olmasına zemin hazırladı.

Bu konudaki düşüncelerimi iletmek ve görüşünü almak üzere, değerli tez danışmanım Prof. Dr. Necati Gedikli ile yaptığım görüşme sonucunda, çalışma konumun, "Giacomo Puccini'nin Opera Anlayışı ve Madam Butterfly Operası" olacağına karar verdik.

Konuyu daha ayrıntılı inceleyebilmek için, öncelikle besteci Giacomo Puccini'yi daha iyi tanımak gerektiğini düşünerek; yaşamı, eserleri, dramaturgi ve sahne duyarlılığı, eserlerinde atmosfer anlatımı, orkestrayı kullanımı, koroyu kullanımı, kullandığı melodi, ariya tipleri, leitmotifler ve asıl konu olan, Puccini'nin opera anlayışı ile Madama Butterfly Operası hakkında araştırma yapıp; çeşitli kütüphaneler, arşivler ve internet aracılığıyla, Türkçe, İngilizce, Fransızca, Almanca kaynaklardan geniş bilgiler buldum. Söz konusu yabancı dildeki kaynakların Türkçe'ye çevrilmesinden sonra çalışmamı hazırlamaya başladım.

Ulaşabildiğim bilgiler doğrultusunda tamamladığım ve bu konuda araştırma yapmak isteyen kişilere yardımcı olabileceğini umduğum Yüksek Lisans Bitirme Çalışmamın hazırlanması sırasında, yardımlarını esirgemeyen değerli Tez Danışmanım Sayın Prof. Dr. Necati GEDİKLİ başta olmak üzere; çalışmamda beni destekleyen Sayın Evin ATİK'e, kaynaklara ulaşmama yardımcı olan Sayın Serdar ONGURLAR'a ve bu kaynakları hiçbir karşılık gözetmeksizin çeviren Sayın Hakan GÜRALP'e içten teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	II
YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI.....	III
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ	IV
TEZ VERİ FORMU.....	IV
ÖZET	V
ABSTRACT.....	VI
ÖNSÖZ	VII
GİRİŞ	X

Birinci Bölüm

1 . GIACOMO PUCCINI.....	1
1.1 Yaşamı:	1
1.2 Eserleri	14
1.2.1 Orkestra İçin Yazdığı Eserler	14
1.2.2 Ses İçin Yazdığı Eserler (Solo-Koro)	16
1.2.3 Operaları	18

İkinci Bölüm

2. GIACOMO PUCCINI’NİN OPERA ANLAYIŞI:	19
2.1 Puccini’nin Dramaturgi ve Sahne Duyarlılığı	22
2.2 Puccini Operalarında Atmosferin Anlatımı	25
2.3 Puccini’nin Operalarındaki Ezgi ve Arya Tipleri.....	28
2.4 Puccini’nin Operalarının Armonik Yapısı ve Leitmotifler.....	30
2.5 Puccini’nin Operalarında Orkestranın Kullanımı ve Orkestral Çeşitlilik.....	31
2.6 Puccini’nin Operalarında Koronun Kullanımı.....	32
2.7 Puccini’nin İtalyan Operası ile “Verismo” Akımındaki Yeri ve Önemi	33

Üçüncü Bölüm

3. MADAM BUTTERFLY OPERASI.....	39
3.1 Madam Butterfly Operası’nın Oluşum Süreci	39
3.1.1 “Madame Chrysantheme”den “Madama Butterfly”a Dönüşüm Süreci	46
3.1.1.1 “ Madame Chrysantheme “ Romanından Bir Bölüm (Pierre Loti)	52

3.1.1.2 John Luther Long'un Uzun Öyküsünden Bir Bölüm.....	53
3.2 Madam Butterfly Operası'nın Rol Dağılımı.....	57
3.2.1 Madam Butterfly Operası'nın Dünya Prömiyeri Solistleri.....	57
3.2.2 Madam Butterfly Operası'nın Farklı Versiyonlarının İlk Temsil Tarih ve Yerleri	57
3.2.3 Madam Butterfly Operası'nın Türkiye Prömiyeri	58
3.3 Madam Butterfly Operası'nda Orkestranın Oturtumu.....	60
3.4 Madam Butterfly Operası'nda Koro	60
3.5 Madam Butterfly Operası Konusunun Özeti	61
3.6 Madam Butterfly Operası'nın Karakter Çözümlemeleri	63
3.7 Madam Butterfly Operası Librettosunun Dramatik İncelemesi	66
3.8 Madam Butterfly Operası'nın Müzikal Dramatik Yapısı.....	75
SONUÇ.....	83
KAYNAKÇA.....	85
EKLER	
Puccini'nin “Butterfly” İle İlgili Mektupları	182
Madam Butterfly Operası'na İlk Tepkiler	185
FOTOĞRAFLAR	187
NOTALAR	191
ÖZGEÇMİŞ	193

GİRİŞ

Giacomo Puccini; eserleri ile tüm dünyaca tanınmış, hatta yaşadığı dönemde Giuseppe Verdi'nin varisi olarak ilan edilmiş olan, İtalyan operasının son büyük bestecisidir.

Besteci; yüz elli yıla yakın bir zaman dilimini kapsayan Puccini Hanedanlığı'nın en önemli müzisyenidir. 1876 yılında, Lucca'dan Pisa'ya on sekiz kilometre yolu yürümeyi göze alarak gidip, izlediği Verdi'nin "Aida" Operası'ndan sonra, kariyerini opera besteciliği üzerine yapmaya karar vermiştir. Bazı eserlerinde başarısızlık yaşamış, ancak bu durum O'nu yıldırmamış, tam tersi; daha iyisini yapmaya çalışma konusunda güdülemiş, azmini canlandırmış, operanın gerekleri hakkında daha sıkı ve uzun düşünmeye zorlamıştır. Yine, hem müzik, hem de sahne için uygun olan güzel bir hikayenin önemini fark etmiş ve "Edgar" Operası'ndan sonra zamanının çoğunu bu amaçla geziler yapmakla geçirmiştir.

"Verismo" akımının öncülerinden kabul edilen sanatçı, yaşadığı dönemin müzikte yenilik isteğine ayak uyduraarak, besteleme tekniğini yenileme çabasına önem vermiş, çağdaşları olan Fransız, Rus ve Avusturya bestecilerinin (Debussy, Strawinsky, Shoenberg) teknik ve estetik özelliklerini yakından izlemiş, yine de eserlerine geç romantizme dayalı tipik bir anlatım gücü sağlamaktan geri kalmamıştır.

Madam Butterfly Operası, bestecinin 1900 yılı yazında Londra'da, David Belasco'nun John Luther Long'un hikayesinden uyarladığı aynı adlı oyununu izlemesinden sonra, çok etkilenererek bestelediği egzotik eseridir. Besteci, büyük umutlarla eseri sahneye koysa da, prömiyerinde beklenin tam tersi bir sonuç alınmıştır. Ancak yapılan düzeltmeler sonucunda tekrar sahneye koyulan Madam Butterfly Operası, dünya opera tarihinde yerini almıştır. Sanatçı, bu eseriyle, "verismo" akımının en güzel örneklerinden birini vermiştir.

Bu çalışmada; çözümleme ve inceleme yöntemi kullanılarak sonuca gidilmiştir. Çalışma; Puccini'nin yaşamı, opera anlayışı, özelde ise Madam Butterfly Operası ile sınırlandırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1 GIACOMO PUCCINI

1.1 Yaşamı

İtalyan besteci Giacomo Puccini, 22 Aralık 1858'de Lucca-Toscana'da, Michele Puccini (1813-1864) ve Albina Magi (1831-1884)'nin yedi çocuğundan beşincisi olarak doğmuştur. Giacomo, kiliseye ve devlete birçok besteci armağan etmiş, yüz elli yıla yakın bir zaman dilimini kapsayan Puccini hanedanlığının beşinci kuşağındandır. Dört kuşak önceki dedesi Giacomo, Lucca Cumhuriyeti'nin capella şefliğinin yanı sıra kilise müzikleri bestelemiş ve Guglielmi'nin öğretmenliğini yapmıştır. Onun oğlu Antonio ünlü bir müzik teorisyeniydi. Puccini'nin dedesi Domenico, kilise müziği bestecisi olarak tanınmış ama operalarıyla başarı kazanmıştır. Onun oğlu Michele ise yazdığı missalarla Kuzey İtalya'da ün yapmıştır. Bu şöhretli ailede doğan Puccini, kendinden önce yetişen müzisyenleri anmak amacıyla Giacomo Antonio Domenico Michele Secondo Maria Puccini adıyla vaftiz edilmiştir.

Puccini, babası öldüğünde henüz beş yaşındaydı (18 Şubat 1864). Martino kilisesindeki orgçalarlık ve koro şefliği ailesel bir gelenek olduğundan, 1864 yılında şehrin ileri gelenleri onun için bir yer ayırmışlar ve amcası Fortunato Magi, Giacomo yeterince büyüyene dek bu pozisyonu korumuştur. Magi, Puccini'nin ilk öğretmeni olmakla birlikte başarısında pek katkısı olmamıştır. On yaşındayken San Martino ve San Michele kiliselerinin korolarına katılan Puccini, dört yıl sonra bu ve diğer bazı kiliselerde (Mutigliano,Celle,Pascaglia,...) orgçalar kariyerine başladı. 1874 Yılında ise Musicale Pacini Enstitüsü'ne girmiş ve okul müdürü Carlo Angeloni'nin denetiminde çalışmaya başlamıştır (Angeloni de Magi gibi babasının eski öğrencilerindendir). Puccini'nin yaşadığı bölge Lucca, kültürel açıdan tam bir taşra kasabasıydı. Bu kasabada bir yıl içinde sadece üç kez opera sahnelenebiliyordu. Lucca operası oldukça zayıf kuruluşlu olduğundan, Puccini'nin eserleri sıklıkla lokal yerlerde ikinci sınıf sanatçılar tarafından seslendirilebiliyordu Lucca kasabasının bu çoraklığı Puccini'ye olanak da sağlamıştır, bu olanak Puccinin'nin Vittorio Alfieri ve

Carlo Goldoni'den, Sardou ve Alfred Musset'ye dek uzanan geniş repertuarını sağlayan, İtalya'da değişik turlar aracılığıyla düzenlenen ziyaretleridir. 1875 Yılında Lucca yakınındaki Mutigliano köyünün kilisesinde orgçalarlık yapan Puccini, çok geçmeden Somaldi'deki San Pietro kilisesine de orgçalar olarak atandı.

Puccini, 1876 yılında Lucca'dan Pisa'ya 18 km. yolu yayan yürüyüp Aida operasını izlemeye gitmiştir. Eser O'nu çok etkilemiş ve geleneksel aile müziğinden ayrılıp, eskiden beri kendisini cezbeden opera besteciliğine yönelme kararı almıştır. Daha sonraları bu olayla ilgili kendisi şöyle bir açıklama yapmıştır: “*Pisa performansı hayatımda yeni bir müzikal pencere açtı.*”¹ Lucca, opera ekibi kurmak için uygun bir yer değildi ve Puccini zamanının tüm hevesli bestecileri gibi, Teatro alla Scala ve konservatuvarı ile çok gözde olan Milan'a gitmeyi şiddetle arzuluyordu. Fakat bu arzusunun gerçekleşebilmesi için dört yıl geçmesi gerekti. Lucca günlerine ait eserler; “Preludio Sinfonico” (1876-Bu eser Natale Gallini'nin Milan'daki koleksiyonunda yer almaktadır.), bir yarışma için yazdığı “I figli d'italia bella “(1877) adlı eser ve 1878'de yazdığı “Pladudite” adlı orkestra-koro karışık bariton moteti olup, bu, Istituto Musicale Pacini'deki son eseridir. Bu motet ertesi yıl yeniden sergilenmiş, beraberinde yeni bir “credo” kompozisyonu yapılarak, 1880 yılında “Messa quattro voci” müzikaline eklenmiştir. Uzun süre yalnızca Puccini'nin öğrencileri tarafından bilinen bu eser, ilk kez 1951'de “Messa di gloria” başlığı altında yayınlanmıştır. Bu eser, özellikle karakter olarak muhafazakar olmasına karşın, müzik öğretisi ve tam bir materyal kontrolü sağlamak açısından son derece güvenilir bir eserdir.

Kraliçe Margherita'nın fakir ailelerin yetenekli çocuklarına verdiği burs ve amcası Dr. Nicolao Ceru'nun mali desteğiyle 1880 yılının sonbaharında, Puccini, Milan Reale Konservatuvarı'na girdi. Giriş için yaşının ileri olmasına rağmen (22 yaşındaydı), giriş sınavından yüksek puan alması sonucu “senior kompozisyon sınıfı”na kabul edildi. Konservatuarda aldığı üç yıllık eğitimin ilk yılında, nadir Avrupa kökenli İtalyan müzisyenlerinden olan ünlü besteci ve violinist Antonio Bazzini için Mendelshon stilinde bir yaylı dördül bestelemiştir. 1882'de Bazzini Milan Konservatuvarı'nın müdürü olunca Puccini, “La Gioconda” operasının bestecisi olan Amilcare Ponchelli'den aldığı dersler dışında, Milan'da zamanın ileri gelen yayıncıları ile de dirsek temasında bulunma fırsatını yakalamıştır. Milan

¹ Stanley Sadie, The New GROVE Dictionary of Music and Musicians, Volume 15 , sayfa 431

Konservatuari'ndaki yıllarında besteci, daha sonra "La Bohem"de anlattığı bohem yaşamının hem yoksulluğunu, hem canlılığını öğrenmiştir. 1883 Temmuz'unda yaptığı enstrümantal bir çalışma olan "Capriccio Sinfonico", Franco Faccio yönetiminde, öğrencilerinden oluşan bir orkestra tarafından çalınmış ve melodik yeteneğini, renkli orkestrasyonunu sergilediği bu eser O'nun Milano Konservatuari'ndaki son çalışması olmuştur. Flippo Filippi, Milan'ın temel eleştirmenlerinden olup, "La Perseverenza"da özel bir senfonik öykü olarak "Capriccio"dan bahsetmiş ve bu eser sonradan La Bohem'in üvertüründe sergilenmiştir. Capriccio'dan sonra Puccini, "maestro di musica" derecesiyle mezun olmuştur.

Nisan ayında Eduardo Senzogno'ya ait firma "Il teatro Illustrato" adlı dergide tek sahnelik opera beste yarışması düzenlediklerini yayınlamışlar ve halen Milan Konservatuari'nda bir öğrenci olan Puccini, Ponchielli'nin cesaretlendirmesi ile bu yarışmaya katılmaya karar vermiştir. Ponchielli'nin aracılığıyla Ferdinando Fontana adlı libretist ile tanışmış ve bu kişi O'na fantastik, olağanüstü öğeler taşıyan "Le Willi" için değerli fikirler vermiştir. Bu eser Heine tarafından yayınlanan bir efsaneye dayanır; Adolphe Adam, balesinde Giselle, "ou Le Willis" (Paris-1841) ve Edward Loder'in operası "Gece Dansçıları"nda (Londra-1846) bunu kullanmışlardır. Bu konular, Alman romantik operasındaki uyanışla birlikte (Weber, Marschner ve Wagner'in ilk eserleri) İtalyan operasında popüler olmaya başlamıştır (1880 yılındaki Catalani'nin Loreley'i buna bir başka örnektir.). Puccini de bu eser için kendi senfonik tarzını yansıtabileceği, uygun bir eser olduğunu düşünmüştü. Ancak 1884 yılı başında yarışmanın sonucu açıklanmış ve "Le Willi", Ponchielli'nin yarışma jürisinde yer alması ve desteğine rağmen söz konusu bile edilmemiştir (Yarışmayı Mascagni'nin "Cavalleria Rusticana" adlı operası kazanmıştır). Sonraları zengin bir Milan'lı müziksever olan Marco Sala'nın evinde verdiği bir partide, Puccini, "Le Willi"yi piyanoda seslendirmiş ve dinleyiciler arasında yer alan Arrigo Boito ve yayımcı Guilio Ricordi sayesinde eser mayıs 1884'de "Teatro del Verme"de sergilenme şansını yakalamıştır. Prömiyer öylesine başarılı olmuştur ki, Teatro della Scala gelecek sezon için bu eseri kabul etmiştir. Teatro del Verme'deki performansından sonra yakın çevresi ve yakın çevresi ve arkadaşları, Puccini'nin İtalya'nın uzun süredir beklediği bestecinin kendisi olduğu şeklinde yorumda

bulunmuşlardır. Verdi, bir arkadaşına yazdığı mektupta; Puccini hakkında olumlu şeyler duyduğunu, ancak, senfonik öğeyi çok ön plana çıkardığını yazmış, aslında bunun çok da zararlı bir şey olmadığını, ama yine de operanın opera, senfoninin de senfoni gibi bestelenmesinin daha uygun olduğunu belirtmiştir. 31 Mayıs 1884’de Ricordi’nin önerisiyle iki sahne halinde Turin’de yeniden sergilenen eser iyi bir başarı elde etmiştir. Eser 1885’te Teatro della Scala’da da sahnelenmiş ve büyük yankı uyandırmıştır. Bu opera Puccini’nin Ricordi ile yaşam boyu sürecek olan arkadaşlık, rehberlik, danışmanlık ve ticari ilişkisinin başlangıcıdır. Ve zaman geçmeden Milano’daki ünlü Müzik Basımevi Ricordi, yeni eserler için kendisiyle sözleşme yapmıştır. Bu sözleşmeye göre Puccini’ye ayda iki yüz liralık ödenecek ve buna karşılık besteci de “Le Willli” operasını bir perdeden iki perdeye çıkaracak, Scala Tiyatro’su için de ayrıca yeni bir opera besteleyecektir. İşte genç sanatçının geçimine olanak sağlayan iki yüz liralık iledir ki, o tarihten başlamak üzere kendini tamamen opera besteciliğine adanmıştır. İsmarlanan opera dört perdelik Edgar olup, Alfred de Musset’in dram kitabı “La Coupe et les Lèvres”e dayanır. Eser, Fontana tarafından, özellikle Carmen’e olan yüzeysel plan benzerliği nedeniyle seçilmiştir. Puccini’nin dramatik yeteneği olmasına rağmen, bu eser uyumsuz bir libretto idi ve Puccini üzerinde beş yıl kadar çalıştı. Puccini’nin kendi mektupları o dönemde Catalani’ye “Carmen” ve “Déjanice” operalarında esin kaynağı olmuştur. Ponchielli’nin belirttiği ve Puccini’yi etkilediğini öne sürdüğü iki önemli besteci, Massenet ve Wagner’dir. 1889 yılında ünlü orkestra şefi Faccio’ya “La Scala of Die Meistenzinger” adlı eserinde, Beyrut’ta katkıda bulunmuştur.

1884 Yılında annesinin ölümünden hemen sonra Puccini, Lucca’lı zengin bir bakkalın eşi olan iki çocuklu Elvira Geminiani ile tanışır. Ve Elvira kızıyla birlikte Lucca’yı terkedip, Monza’da Puccini ile birlikte yaşamaya başlar. Puccini’nin tek oğlu olan Antonio, 23 Aralık 1886’da doğar. Evli olduğu halde Elvira, güzelliği ve yoğun arzusuyla tüm katı Katolik kurallara karşı durup, yeni hayatını sürdürmüştür. İlişkileri 1904 yılında Elvira’nın eşinin ölümüne dek legalize olmamıştır.

Edgar, 21 Nisan 1889’da “La Scala”da sahnelenmiş ve beklenenin aksine tam bir fiyaskoyla sonuçlanmıştır. Eleştirmenler, Le Willli’ye oranla armonik ve orkestral bir gelişme olmakla birlikte, genel olarak rahatsız edici bulduklarını belirtmişlerdir. Bu başarısızlık Puccini için büyük bir darbe olmuştur. Çünkü otuz bir yaşındadır ve

bir başarısızlık beredeyse kariyerinin sonu demektir. Ricordi, Puccini'ye şunları söylemiştir: “*Şu an sanat hayatının en zor dönemindesin, ancak yok olmana izin vermeyeceğim. Yapmamız gereken kendimize acımak değil, iyi bir libretto ve libretist bulup çok çalışmaktır.*”² 3 Nisan 1890 tarihinde Puccini, Arjantin'deki kardeşi Michele'e yazdığı mektupta şunları ifade etmiştir; “*Eğer bana göre iş ayarlayabilirsen sana katılabilirim. Böyle bir olasılık varsa buradaki herşeyden vazgeçebilirim. Bana sıkça yaz ve yaptığın herşeyi anlat. Dün sabah 03.ºº'e kadar çalıştım ve birkaç soğandan ibaret yemeğimi yedim. Buradaki salonlar çok zor ve harika bir eseri bile beğendirmek mümkün değil. Lütfen bana herşeyi yaz, seyahat için de paraya ihtiyacım var.*”³ Ancak kardeşin yanıtı bestecinin seyahatini engeller. Çünkü kardeşi, Puccini'ye kendisinin de bir köle gibi çalışıp, hayat pahalılığı nedeniyle hiç para biriktiremediğini ve asla Arjantin'e gelmemesi gerektiğini yazmıştır. Bu olaydan iki yıl sonra Puccini'nin ağabeyi 1892'de esrarengiz bir şekilde ölmüştür. Puccini, daha sonra Edgar'ı eserin bütünlüğünü bozmadan üç perdeye indirmiştir. Ricordi, ortakları tarafından Puccini'nin ayrılması gerektiği konusunda baskı altında kalmasına rağmen, Puccini'ye güvenmiştir. Edgar, üç perdelik yeni versiyonuyla 1892'de Madrid'deki “Teatro Real”de ve 1901-1905'te iki kez daha sahnelenmesine rağmen başka yerlerde devamlılık sağlayamamıştır.

İlk başarısını elde ettiği üçüncü operası Manon Lescaut, Puccini'nin konusunu kendisinin belirlediği ilk operasıdır. 1884 yılında Massenet'in Manon operasının elde ettiği uluslararası başarı, Puccini'nin dikkatinin Abbé Prévost'un ünlü romanına çekmiş ve onun anlatımı, karakterler ve atmosfer kendi karakterine çok uygun gelmiştir. Libretto olarak beş farklı yazar bu eserde yer almıştır: Leoncavallo, Marco Praga, Domenico Oliva, Luigi Illiaca ve Giuseppe Giacosa. Ayrıca Ricordi'nin katkıları olmuş ve tüm kontroller bizzat Puccini tarafından yapılmıştır. Çok kişinin katılımı nedeniyle Manon Lescaut (böyle isimlendirilerek Massenet'in operasından ayrılır) libretistlerin adları belirtilmeksizin sergilenmiştir. 1 Şubat 1893'te Turin'de ilk sahnelenişi Puccini'nin bir daha tekrarlayamayacağı büyük bir başarı getirmiş ve ününün İtalya dışına çıkmasını sağlamıştır. Opera 1894'te Londra'ya ulaştığında Bernard Show, “The World” adlı dergide eser için; “*İtalyan operasının sahip oldukları Alman topraklarının katılımı ile genişlemiştir.*

² <http://www.geocities.com/airepuccini-english/BIOGRAPHY.html>

*Puccini için ise, Verdi'nin rakibi olmaktan çok, varisi olduğunu düşünüyorum.*⁴” demiştir. 1891 yılında Massaciuccoli gölünün kıyısındaki Torre del Lago’da bir ev satın almış ve birinci dünya savaşı sırasında inşa edilen kömür fabrikasının kokusu yüzünden ayrılana dek (1921) burada yaşamış, “Turandot” dışındaki tüm operalarını bu evde yazmıştır. 1930 Yılında, Puccini ve eşinin ölümünden sonra oğlu bu evi müzeye çevirmiştir.

Kendi dönemindeki diğer bestecilerden farklı olarak Puccini, operalarını uzun aralarla üretmiştir. Bunun başlıca sebebi çok titiz çalışması ve metin üzerinde sürekli değişiklikler yapmasıdır. Besteci, zamanının büyük bölümünü evinin çevresindeki sazlıklarda avlanarak ya da eserlerinin sahnelenişlerini denetlemek için çıktığı uzun seyahatlerde geçirir. Sonraki on yılda Ricordi, Puccini’nin librettolarını; diyalogları yazan, planlayan Luigi Illiaca ve bunları manzum şiir haline getiren Giuseppe Giaosa’dan kurduğu ekibe emanet etmiştir. Ricordi, bu guruba “mukaddes üçlü” (holy trinity) adını şaka yollu takmıştır. Bu ekip, belki de Puccini’nin hayatı boyunca çalıştığı en iyi şair ekibiydi. Aralarında kesin bir işbölümü vardı; Illiaca senaryoyu hazırlar ve görsel olayları keşfeder, Giacosa ise işin edebi, şiirsel yönüyle ilgilenir ve düzenler, Puccini ise, librettonun şekillenmesinde en aktif rolü üstlenir. Bu durum, üçlünün sıkça tartışmalarına neden olur ve ünlü bir yazar-şair olan Giacosa’nın istifa tehditleri sıkça görülür. Fakat her seferinde kazanan taraf Puccini olmuştur, çünkü besteci olağanüstü bir tiyatral yeteneğe sahiptir. Örneğin Prévost’un romanındaki basit bir imadan yola çıkmış ve Manon Lescaut’daki eşsiz “Embarkation” sahnesini geliştirmiş, La Fanciulla del West’in final sahnesine bir insanavı sahnesini eklemiş ve Turandot’ta Liu karakterini ve O’nun intiharını keşfetmiştir.

Bu ekibin ilk ürünü, 1896 yılında Henry Murger’in Paris’in latin quarter artistlerinin hayatını anlattığı “Scènes de la vie de Bohème” adlı romanından geliştirdikleri “La Bohème”dir. Opera, aynı konuyu kompoze eden Leoncavallo’dan önce, 1 Şubat 1896’da Turin’de prömiyer yapmıştır. Şefliğini ise, Ricordi’nin önerisiyle, Teatro Regio’nun müzik direktörü Arturo Toscanini yapmıştır. Ancak bu eser, Manon Lescaut’un ardından oluşan romantik-trajik opera çizgisine ait beklenti

³ <http://www.geocities.com/airepuccini-english/BIOGRAPHY.html>

⁴ Sanley Sadie, Managing Editor Christina Bashford, The New GROVE Dictionary of Opera, Volume 3, sayfa 1167

nedeniyle başarıyı hemen yakalayamamıştır. La Boheme, içerdği duygusal ve neşeli sahnelerin karışımı ve geniş diyaloglu sahneleriyle daha çok bir operet mirasçısı gibidir. Ayrıca armoni ve orkestrasyonunda izlenimci öğeler içermektedir. Üçüncü perdenin açılışındaki paralel beşlilerin gelişimi kısmen tartışılmıştır. Eleştirmenlerin serinkanlı yaklaşımlarına rağmen halk, kısa sürede bu eseri benimsemiş ve İtalya dışındaki sahnelenişleriyle operanın popüleritesi artmıştır. Özellikle Palermo’da maestro zirveye ulaşmıştır. Viyana’da ise birkaç mevsim sahnelenmiştir. Gustav Mahler orkestra şefi olarak Vienna Court operasına henüz katılmışken 1897 yılında Leoncavallo’nun prömiyerini ve Puccini’nin “Bohème” performansını izlemek için Venedik’e yollanmıştır ve rapor olarak Puccini’nin versiyonunun Leoncavallo’nunkinden çok daha iyi olduğunu bildirmiş, ancak direktör Leon Cavallo’ya daha yakın olduğundan O’nun versiyonunu kabul etmiştir. 1903 Yılında Mahler müdür olduğunda Puccini’nin Bohème’ini sergilemiştir. Sonuç olarak bu eser, bugün bazı yazarlarca Puccini’nin şaheseri olarak nitelendirilmektedir.

Victorien Sardou’nun “La Tosca” adlı romanını müziğe aktarma planı, 1889 yılında Edgar’ın prömiyerinden hemen sonrasına rastlar. Puccini, bir süre bu kanlı-şimşekli melodramın kendisine uygun olup olmayacağını düşünmüştür. Bu, O’nun verismo dünyasına ilk gezintisidir. Eserin hazırlıkları La Bohème tamamlanmadan önce başlamıştır. Illiaca da bununla bağlantılı olarak Alberto Franchietti için bir libretto hazırlar. Verdi’nin de desteğini kazanmasına rağmen Franchietti tatmin olmamış ve bu sayede, eseri rakibine devretmesi konusunda kolayca ikna edilmiştir. Sonraki üç yıl Illiaca ve Giacosa Puccini’nin destekçisi olmuşlardır. Eserin ilk gecesi Roma’da, Teatro Costanzi’de, 14 Ocak 1900’de; bir bomba atılacağı söylentisinin yarattığı yüksek tansiyonlu bir ortamda gerçekleşir. Ancak, herhangi bir olay olmadan, Tosca, Roma haklının beğenisini kazanır. Her ne kadar sadistlik, zalimlik ve kaba aksiyon sahneleri nedeniyle eleştiriler alsa da, bu durum, bestecinin kendisindeki lirizm ile bağdaştırılmıştır. Puccini’nin atmosferin müzikal karakterizasyonu, dramatik kişilik ve mod değişikliklerini çok iyi vurgulayan müzik salınımlarındaki ustalığı takdir toplamıştır. Modern görüşe göre Puccini’nin hayranlık uyandıran yanı, librettonun kuvvetli sahnelerinden özümsemeyi başardığı lirizmdir. Bu eserde Puccini, leitmotif tekniği ile lirik ödülünü ortaya koyarken, güçlü ve hızlı aksiyon için Wagner’e hafifçe borçlanmakta, Sardou’nun hafif alaycı

melodisini, Sarah Benhard'ın inandırıcı ve hareketli kişiliğine ulaşmada usta bir araç olarak kullanmaktadır.

1900 yılı yazında Londra'da izlediği, David Belasco'nun tek perdelik eseri Madama Butterfly; John Luther Long'un gerçek bir olaya dayanan magazin öyküsünden esinlenerek yazılmış bir eser olup, Puccini'yi çok etkilemiştir. Hiç İngilizce bilmemesine rağmen, egzotik ambiyans ile küçük geyşanın karakteri ve kaderi Puccini'yi derinden etkilemiştir. Sonraki yıl Puccini, eserin İtalyanca çevirisini Ricordi'nin de desteğini alarak Luigi Illiaca ve Giuseppe Giacosa'ya yollamıştır. Puccini önce proloğu olan tek perdelik bir eser planlamış ise de, sonradan iki perdelik ve ikinci perdede Madama Butterfly'ın gece uyanışı ile iki sahneye ayırdığı plana karar vermiştir. Çalışmalar 1901 Mayıs'ında Giacosa'nın geçirdiği rahatsızlık ve 25 Şubat 1903'te Puccini'nin geçirdiği araba kazası nedeniyle oldukça aksamıştır. Maestro sekiz ay tekerlekli sandalyeye mahkum olmuş, sonrasında da asla düzelemeyeceği diabet (şeker hastalığı) tanısını almıştır. Buna rağmen olabildiğince çabuk çalışma hayatına geri dönmüştür. Eserin kompozisyon aşamasında Japon kültürü Japon şarkıları ile yakından ilgilenmiş, hatta Milan'da Japon sanatçılar ve Japon elçisinin eşi ile Japon şarkıları üzerine karşılıklı görüş alışverişinde bulunmuştur. Puccini, Madama Butterfly'ın teknik olarak en iyi ve gelişmiş eseri olduğunu düşündüğünden, 17 Şubat 1904'te La Scala'daki prömiyerinden çok fazla beklentisi vardı. Ancak, o akşam, opera tarihinde eşine az rastlanan bir fiyaskoyle sonuçlandı; izleyicilerin fısıldaması, bağırması ve alaycı konuşmaları oldu. Bunun, Puccini'yi çekemeyen rakiplerinin düzenlediği bir oyun olduğu ve tıpkı Tosca'nın prömiyerinde oldu gibi performansını düşürmek amacıyla yapıldığı düşünülmüştür. Bunun üzerine Puccini eseri sahneden çekmiş, hem text, hem de müziklerde önemli kesintiler yapıp, orkestral bir prelüdü koyarak üç perde haline getirmiştir. Eserin bu versiyonu, Mayıs ayında Brescia'da sahnelenmiş ve büyük beğeni toplamıştır.

Puccini 1905 yılında Arjantin'e gittiğinde, artık fakirlikten kaçmaya çalışan genç bir sanatçı olmayıp, Leopoldo Mugnone ve Arturo Toscanini yönetiminde beş ünlü operası sahnelenecek olan ünlü ve başarılı bir maestrodur.

Madama Butterfly'ın prömiyeri ile "La Fanciulla del West"ın arasında geçen sessiz altı yıllık dönemin nedeni, Doria Manfredi adındaki hizmetçisinin ölümüdür. Bu kız ile Puccini arasındaki arkadaşlık kasabada dedikodulara yol açmış ve eşinin kıskanmasına neden olmuştur. Sonunda maestro, müzikal nedenlerden dolayı Roma'ya gider. Gidişinden kısa bir süre sonra 28 Ocak 1909'da Doria zehir içerek intihar eder. Ölümünden sonraki muayenede kızın bakire olduğu anlaşılır. Bunun üzerine Puccini'nin eşi birkaç süreyle hapisanede yatar ve kızın ailesine yol açtığı olaylar nedeniyle yüklü bir tazminat öder. Olay, İtalyan toplumunda büyük bir duyarlılık ve ilgiyle izlenmiş ve çok hassas, duyarlı biri olan Puccini'nin yaratıcılığı ile çalışma azmi bu sebeple azalmıştır. Oldukça zayıf bir dönem geçmektedir. Ele alınan, ancak bırakılan eserler; Victor Hugo'nun "Notre Dame de Paris"i, Oscar Wilde'nin bitirilmemiş oyunu "A Filorantine Tragedy" ve Pierre Louy'a ait "La Femme ét de le Pantin"dir (Sonradan Ricordo Zandonau tarafından "Conchita"adıyla sergilenmiştir). Bir dönem Puccini, İtalya'nın en önde gelen şairi Gabriele D'Annunzio ile çalışmış, ancak bir sonuç elde edememiştir. Çalıştığı iki libretistten Giacosa 1906'da ölmüş, Illiaca ise uzun yıllar bitmeyen "Maria Antoinetta" adlı esere angaje olmuştur. 1907 Yılında Metropolitan Operası'nda katıldığı Puccini festivalinde, Newyork'da izlediği Belasco'nun "The Girl of the Golden West" adlı eserinde aradığı tarzda bir konu bulmuştur. Puccini'yi bu esere çeken şey, madenciler arasında geçen bu vahşi Batı melodramının içerdiği katı realizm ve hassas romantizm karışımıdır. Eserde Carlo Zangarini ve Guelfo Civinini libretist olarak yer almışlardır. "La Fanciulla del West", Gatti Casazza'nın, müdürü olduğu Metropolitan Operası'nın dünya prömiyerini garantiye almak için hazırladığı bir Amerikan operası olup, 10 Aralık 1910'da Toscanini'nin yönetiminde sahnelendi. Tutucu eleştirilere rağmen, böyle sağlam kurgulu bir eserin halk tarafından başarılı bulunmaması olanaksızdı. Teknik olarak incelendiğinde, bu eser sahip olduğu Debussy vari armonisi ve Strauss vari orkestrasyonu ile Puccini'nin hep kendini tekrarladığı şeklindeki eleştirilere verdiği en iyi yanıttır. Bu eserin tek eksiği, berrak olmayan lirik ifadesidir ve bu nedenle de İtalya dışında, opera repertuarında pek yer almamıştır.

Bu sıralarda, 19. yüzyıl melodramını ayıplayan ve vokalizmi genelde ön plana çıkaran yeni bir kuşak İtalyan besteci yetişiyordu (Pizzetti, Casella, Malipiero). Bu antioperatik hareket, İtalyan enstrümantal müziğinin tarihi üstadlarının ruh ve karakterlerinin yeniden canlanması sağlamıştır (Frescobaldi, Corelli, Legrenzi, Vivaldi), Puccini'ye yapılan en büyük eleştiriler; O'nun zayıf popülizme sahip olduğu şeklindedir. Bu eleştiriler, 1912 yılında yayınladığı “Giacomo Puccini e l'opera internazionale” adlı eserinden Fausto Torrefranca tarafından yapılmıştır. Bilindiği kadarıyla Puccini bu eleştirilere yanıt vermemiştir.

1912'de babasının ölümünden sonra şirketin başına geçen G. Ricordi'nun oğlu Tito'nun etkisi ile Puccini, 1913 yılında “Vienna Karltheater” yöneticileri Eibenschütz ve Berté için bir operet yazmayı kabul etti. Kendisinden, tamamına yakını diyalogdan oluşan sekiz veya on kompozisyon hazırlaması istendi. Viyanalılar'ın önerdiği ilk librettoyu reddetti. Ancak sonra genç yazar Giuseppe Adami'nin “La Rondine” başlığıyla yeniden yazdığı kitabı kabullendi. Offenbach'tan bu yana tüm besteciler en az bir kez operet yazmayı denemişlerdir, fakat Puccini farklı olarak trajik bir operet yazmayı istemiş, hatta bir mektubunda, “*Seyirciyi ağlatmak istiyorum.*⁵” demiştir. Sonuçta adına, “comedia lirica” denen, lirik modda hafif diyaloglar içeren bir tarz çıkmıştır. İçerdiği lirik melodi yoksunluğu ile bazıları La Rondine için, Puccini'nin eserleri içinde en hafifi olduğunu düşünür. İtalya'nın 1. Dünya Savaşı'na katılması, Viyana'da yapılması planlanan La Rondine'nin prömiyerinin ertelenmesine neden olur. Sonunda, 1917 yılında Monte Carlo'da sahnelenebilmiştir. Eser, genel olarak başarısız bulunmakla birlikte, bazı eleştirmenler, teknik başarıya sahip olduğunu ve Waltz müziği açısından belli bir cazibesi bulunduğunu savunmuşlardır. La Rondine, Puccini'nin, Ricordi'nin rakibi Sonzogno ile yaptığı tek çalışmasıdır. Puccini, bu çalışması nedeniyle Léon Daudet ve O'nun milliyetçi dergisi “L'action Française” tarafından, İtalya'nın müttefikleri yanında savaşa girmemesinden sonra, vatan sevgisinden yoksun olmakla suçlanmıştır.

Puccini operet üzerine çalışırken, 1913'te Paris'te izlediği Didier Gold'un Fransızca eseri “La Houppelande”den esinlenerek Il Tabarro'nun kompozisyonuna da başlamıştır. Bu eser, “Il Trittico” adı verilen, Puccini'nin tek perdelik üç eserinin

⁵ <http://www.geocities.com/airepuccini-english/BIOGRAPHY.html>

ilkidir. Ve Puccini, Parisian Grand Guignol planını takip etmiştir; dehşet bir ara müziği, hassas trajedi ve komedi... Il Tabarro'nun libretisti Giuseppe Adami idi. Dante'nin müziğindeki birkaç kantodan Giovacchino Forzano tarafından alınan sözler, Suor Angelica ve Gianni Schicchi textleriydi. Savaş hala devam ettiğinden, İtalyan sanatçıların büyük çoğunluğu orduya katılmış durumdaydı ve bu nedenle 1918 yılı 14 Aralık'ında Puccini, Metropolitan'ın önerisini kabul edip, ilk prodüksiyonunu sergiledi. Avrupa'daki ilk performansı 11 Ocak'ta, Roma'da sahnelendi. Her iki sahnelemede de geniş beğeni toplayan eserin ilk iki sahnesi nispeten daha az ilgiyle karşılandı. Gianni Schicchi, Puccini'den beklenmeyen bir "vis comica" sergiler (Verdi ve Falstaff'la çakışan paralellikte). Il Tabarro ise, yarattığı koyu atmosfer ve dramatik konsantrasyonunun dışında kendini kanıtlamış ve Puccini'nin sahip olduğu tiyatral canlılığın bir kanıtı olarak kabul edilmiştir. Her üç opera da, o dönem için Puccini'ye yeni bir güç ve güven kaynağı olmuştur.

Puccini, 1860'lı yılların başında stilinde önemli bir dönüm noktası yaşadı. Yeni yollara sapmış durumdaydı ve fantastik, peri masalı gibi bir atmosferi olan, ancak karakterlerinin de kanlı-canlı olduğu bir konu arıyordu. Venedik'li 18 yüzyıl yazarı Carlo Gozzi'nin "Turandotte" adlı eseri, Renato Simoni'nin de önerisiyle O'na çekici geldi. Ve Simoni ile Adami, Puccini ile beraber bu eser için çalıştı. Puccini için bu beş perdelik eser, Gozzi'nin dramatik müziğinin en canlı olanı idi ve Gozzi de aynı şekilde hissederek bunu yazmıştı. Turandot'u hazırlarken, Puccini, çok yükseldiğini; orjinal, hatta eşsiz bir iş yaptığını ve önceden yaptığı çalışmaların basit, hatta komik geldiğini hissetmiştir. Ancak hiçbir operası da kendisine bu kadar efor ve zahmet sarfettirmemiştir (özellikle 3. perdedeki büyük aşk düeti). Yine hiçbir operasında yaratıcı güçleri konusunda bu denli şüpheyeye düşmemiştir. Her iki şaire de yazdığı mektupta hararetli bir telaş duyduğunu belli eden ve endişesini dile getiren Puccini, libretto için kendisine yardım etmeleri konusunda adeta yalvarmakta ve operayı tamamlamaya ömrünün yetmeyeceği korkusunu dile getirmektedir. Adami'ye çok çaresiz ve düşkün bir anında yazdığı mektup, dehasının nasıl da kısıtlandığını göstermektedir: "*Piyanomun tuşlarına dokunuyorum ve ellerim tozlarla kirleniyor! Masamda yığınlarca söz duruyor. Ama ben tek bir nota bile yazamıyorum. Böyle olmamalı! Cellat kuklalarım sahnede hareket ettiklerinde kendimi beste yapmak için çok güçsüz hissediyorum. Yalnızca senfoni bestecisi*

olsaydım halkı ve zamanı kandırabilirdim, ama değilim! Çok yılla önce doğdum, çok, çok fazla, neredeyse yüz yıl önce... Olağanüstü varlık küçük parmaklarıyla dokundu ve 'sadece opera için yaz' dedi. Ben de O'nu dinledim, ama şu anda kendimi bu yetenekten yoksun hissediyorum...⁶

Puccini, Ocak 1921'de eserin ilk perdesinin kompozisyonuna başladı, Kasım 1922'de orkestrasyonunu tamamladı. Turandot çalışmalarının ortasında, çok sevdiği Torre del Lago'dan taşınma kararı almak zorunda kaldı. Çünkü, 1. Dünya Savaşı sırasında inşa edilen kömür fabrikasının kokusu, orada yaşamasını olanaksız hale getirmişti. Aralık 1921'de Viareggio'ya yerleşti. 1923 yılı sonunda ikinci perdenin orkestrasyonu ile uğraşırken, boğazına giren ağrılar ve geçmeyen öksürük nedeniyle sorun yaşamış, ancak önceleri bu duruma aldırış etmemiştir. Sonraki aylarda üçüncü perdenin orkestrasyonu için hızla çalışmış ve bu durum Liu'nun ölümüne dek sürmüştür. Ağrıları giderek artan Puccini, sonunda doktora gitmeye karar verir. İlk başta, boğazında romatik enfeksiyon olduğu düşünülür. 1924 sonbaharında Puccini Toscanini ile çalışmaya başlar. Toscanini, Turandot prömiyerinin şefi olacaktır. Liu'nun ölümünden sonraki iki perde bir türlü yazılamamıştır, çünkü Puccini, Turandot karakterinin kişiliğindeki değişimi kompoze edebilmek için, Turandot ve Calaf'ın düetini içeren textin son halini bekletmeyi tercih etmiştir. 8 Ekim 1924'te üç uzman doktor tarafından gırtlak kanseri teşhisi konulduğundan iki gün önce, Adami'nin dördüncü kez önerdiği düet textini kabul etmiş, ancak bestelemeye zamanı kalmamıştır. 4 Kasım 1924'te oğlu ile birlikte Brüksel'e giden Puccini, La Couronne kliniğinde ışın tedavisi alırken bile Turandot üzerine çalışmaya devam etmiştir. 24 Kasım'da ameliyat edilmiş, ancak tedavinin iyi gitmesine rağmen kalbi bu yüke dayanamamış ve 28 Kasım'da geçirdiği kalp krizinin ardından, 29 Kasım saat 11.³⁰'da yaşamı sona ermiştir. Cenazesi Milan'a götürülüp, geçici olarak Toscanini aile mezarlığına gömüldü. Puccini'nin ölümünden sonra tüm İtalya'da yas ilan edilmiş ve cenazesinde Toscanini ve La Scala şirketi "Edgar Operası"ndan "Requiem"i çalmışlardır. Törenin konuşmasını da Mussolini yapmıştır. İki yıl sonra yakınları, Puccini'yi Torre del Lago'ya, eşinin mezarının yanına defnettiler.

⁶ Stanley Sadie, The New GROVE Dictionary of Music and Musicians, Volume 15, sayfa 434

Puccini, öldüğünde düetle ilgili birçok sayfa ve Turandot'un son sahnesini geride bırakmıştı. Toscanini eseri Ricardo Zandonai'nin tamamlamasını istemiş, ancak oğlu Antonio, bu kişinin fazla ünlü olduğunu söyleyerek reddetmiştir. Sonuçta eseri altı ay sonra Franco Alfano tamamlamıştır. 25 Nisan 1926'da yapılan prömiyer gecesinde, Liu'nun ölümünden sonra koro susar ve Toscanini, perdeler yavaşça inerken, bastonunun üzerine hafifçe eğilip, seyirciye bakarak; "*Burada opera sona erer, çünkü maestro ölmüştür*⁷" der. Bunun üzerine halk uzun süren bir sessizlikten sonra ağlayışlar ve hararetli alkışlar arasında "Viva Puccini!" diye bağırmıştır. Ertesi yıl sahneye koyulan ikinci performansta ise Alfano'nun tamamladığı versiyon sunulur. Puccini'nin ölümünden sonra, Turandot'un bitmemiş orjinal haliyle mi, yoksa Alfano'nun versiyonu ile mi sunulması gerektiği hala tartışılmaktadır. Bestecinin Torre del Lago'daki evi, ölümünden sonra müze haline getirilmiştir.

⁷ <http://www.geocities.com/airepuccini-english/BİOGRAPHY.html>

1.2 Eserleri

1.2.1 Orkestra İçin Yazdığı Eserler

-Orkestra için prelüd, mi minör/majör (1876)

İlk modern performansı; 6 Ekim 1999, Lucca

Besteci, eserin son sayfasına şu notu düşmüştür; “Giacomo Puccini, 5 Ağustos 1876”

Eserin oturtumu: Piccolo, 2 Flüt, 2 Obua, 2 do Klarnet, 2 Fagot, 2 mi Korno, 2

Trompet, 3 Trombon (mi, si, Timpani), Yaylılar

-Yaylı çalgılar dördülü, re (1880)

- Piano için dans süit, sol (1880)

Allemanda, Corrente (Fragment), Gavotta (Bu bölüm, daha sonra Tosca operasında kullanılmıştır.)

- Piano için Adagio, la majör (1881); daha sonra bu eserin bir bölümü “ Le Villi” operasında kullanılmıştır.

- Yaylı çalgılar dördülü için Scherzo, la minör (1881)

- Orkestra için Largo Adagetto, fa majör (1882)

Eserin bir bölümü, daha sonra, “ Edgar” operasında kullanılmıştır.

- Orkestra için Preludio Sinfonico, la majör (1882)

İlk performansı; 15 Temmuz 1882, Milan

Eserin bir bölümü, daha sonra, “ Le Villi” operasında ve “ Edgar” operasının ilk versiyonunda kullanılmıştır.

Eserin oturtumu: Piccolo, 2 Flüt, 2 Obua (1. Obua İngiliz kornosu), 2 la Klarnet, 2 Fagot, 4 mi Korno, 2 Trompet, 3 Trombon, 1 la Triad, Grand Cassa, Zil, Harp ve Yaylılar

- Yaylı çalgılar dördülü için 3 Füg (1883)

1. füg; andante poco mosso, do minör

2. füg; andante sostenuto, la majör

3. füg; andante mosso, sol majör

-Orkestra için Capriccio Sinfonico, fa majör (1883)

İlk performansı; 14 Temmuz 1883, Milan

Eserin oturtumu: 2 Flüt, 2 Obua (1. Obua İngiliz kornosu) , 2 si bemol Klarnet, 2 Fagot, 4 fa Korno, 2 Trompet, 3 Trombon, Çelik üçgen, Timpani, Kornet, Grand Cassa, Zil, Harp, Yaylılar

- Yaylı çalgılar dördülü için 3 Menüet (1884)

Eserin bir bölümü, daha sonra, “ Manon Lescaut” operasında kullanılmıştır.

- Yaylı çalgılar için Elegie

İlk performansı; Şubat 1890, Brescia ve Milan Konservatuarı

- Piano için küçük vals (1894)

Eserin bir bölümü, daha sonra, “ La Boheme” operasında kullanılmıştır.

- Piano için marş, Scossa Elettrica (1896)

- Piano için parça, Calmo and molto lento (1916)

1.2.2 Ses İçin Yazdığı Eserler (Solo-Koro)

- “ A te”, ses ve piyano için (1875)
- “ Plaudite Populi” , ses için dört motet (1877)
- “ I figli d’İtalya bella” , cantat (1877)
- “ Credo”, tenor-bariton ve koro-orkestra için (1878)
- “ Vexilla Regis” , bayanlar korosu ve org için marş (1878)
- “ Messa a quattro voci con orchestra” , bariton ve tenor için solo, koro ve orkestra için (1878-1880)

İlk performansı; 12 Temmuz 1880

Eserin Kyrie’sı “ Edgar” operasında, Agnus Dei bölümü ise “ Manon Lescaut” operasında kullanılmıştır.

Oturtumu: Piccolo, 2 Flüt, 2 Obua, 2 si bemol Klarnet, 2 Fagot, 2 mi bemol Korno, 2 mi bemol Trompet, 3 Trombon, 2 la bemol Timpani, Yaylılar

- “ Melanconia”, bariton solo ve piyano için romans (1881)
- “ Ah se potesse”, tenor solo ve piyano için romans (1882)
- “ Salve del ciel Regina” , soprano ve harmonium için (1882)
- “ Mentia l’auisso”, tenor ve piyano için recitatif ve aria (Bu eserin bir bölümü, Manon Lescaut operasında kullanılmıştır.)
- “ Ad una morta” , bariton ve piyano için (Bu eserin bir bölümü, Le Villi operasında kullanılmıştır.)
- “ Storella d’amore”, soprano veya tenor ve biyano için bir melodi (1883 – Eserin bir bölümü, Edgar operasında kullanılmıştır.)
- “ Solfeggi”, ses ve piyano için (1888)
- “ Avanti Urania” , ses ve piyano için (1896- Eseein bir bölümü Madama Butterfly operasında kullanılmıştır.)
- “ Inno a Diana”, ses ve piyano için (1897)
- “ E l’uccelino”, ses ve piyano için ninni
- “ Terra e mare”, ses ve piyano için (1902)
- “ Canto d’anime”, ses ve piyano için bir albüm (1904)
- “ Requiem” , 3 sesli koro için, viuola, harmonium ve org için

İlk performansı; 27 Ocak 1905, Milan

- “ **Casa mia, casa mia**” , ses ve piyano için (1908)
- “ **Sogno d’or**” , ses ve piyano için ninni
- “ **Morire**” , ses ve piyano için (1917)
- “ **Inno a Roma**” , ses ve piyano için (1919)

1.2.3 Operaları

- Le Villi**: Prömiyeri; 31 Mayıs 1884, Teatro del Verme, Milano
- Edgar**: Prömiyeri; 21 Nisan 1889, La Scala, Milano
- Manon Lescaut**: Prömiyeri; 1 Şubat 1893, Teatro Regio, Torino
- La Boheme**: Prömiyeri; 1 Şubat 1896, Teatro Regio, Torino
- Tosca**: Prömiyeri; 14 Ocak 1900, Costanzi Tiyatrosu, Roma
- Madama Butterfly**: Prömiyeri; 17 Şubat 1904, La Scala, Milano
- La Fanciulla del West**: Prömiyeri; 10 Aralık 1910, Metropolitan, New York
- La Rondine**: Prömiyeri; 27 Mart 1917, Monte Carlo
- Il Tabarro**: Prömiyeri; 14 Aralık 1918, Metropolitan, New York
- Sour Angelica**: Prömiyeri; 14 Aralık 1918, Metropolitan Operası, New York
- Gianni Schicchi**: Prömiyeri; 14 Aralık 1918, Metropolitan Operası, New York
- Turandot**: Prömiyeri; 25 Nisan 1926, La Scala, Milano

İkinci Bölüm

2. GIACOMO PUCCINI'NİN OPERA ANLAYIŞI:

Puccini'nin opera anlayışında sürekli ve orjinal bir müzikodramatik düşünce gözlenir. Bu, son derece dar bir anlayış olduğundan, son zamanlarda Puccini bunu genişletmeye çalışmıştır (Gianni Schicchi ve Turandot). Büyük müzisyenler ile kıyaslandığında Puccini'nin müzikal derinliği, karakterlerinin genişliği ve varyasyonları açısından oldukça sınırlı konulara sahip olduğu gözlenir. Yazdığı on iki operadan yedisi, ismini, sahnelendikten sonra almıştır. Puccini bizi Mozart, Wagner, Verdi ve Strauss'un yarattığı seviyede etkilememekle birlikte, kendi karakteristik özellikleri açısından; erotik ihtiras, duyarlılık, keder ve çaresizlik duygularını vermede rakipsiz bir üstadır. Tüm müzikal dramatistler gibi Puccini de, libretto üzerinde yaratıcılığını göstererek, librettoya en az müzik kadar önem vererek çalışmıştır. Kendisinin sözleriyle; *“Operanın temeli, konu ve onun dramatik işlenişidir.”*⁸ Marek, Puccini için; *“O, metindeki her bir kelimeyi seçerek büyütecini altına alır, onu test eder, o yöne, bu yöne çevirir, hakkında endişelenir ve bütün opera metni hakkında endişe duyar, sonunda metni yeniden yapar.”*⁹ diye yazmıştır. Konularının ve bu konuları işleyişindeki dramatik yaklaşımın sınırlı olması eleştirilmişse de, Puccini'nin librettoları her zaman sahnelenmeye değer olmuş ve imajinasyonu için daima yeterli bir fırsat tanımıştır. Puccini, müzikal dramasında Wagner'e benzer bir duyarlılık gösteremez, ancak sahne düzenlemelerinde “Tümel sanat”(Gesautkunstwerk) tarzını benimser; şarkı söylemek, sahnelemek, dekorasyon, yüz ifadeleri, hareketler, kostümler, sahne ve ışık; bunların hepsi maksimum bir etki yaratır.

Puccini, ışığın dramatik değişiklikleri yakından izlemesi gereken “dikkatli bir kulak gibi” olması gerektiğini söyler ve perdenin zamanlaması konusunda da büyük bir saplantıya sahiptir (Wozzek'teki Berg gibi) . Ve, *“Zamanından çok önce ya da çok geç inen bir perde operanın başarısızlığıdır.”*¹⁰ der. Tosca'nın sahnelenişinde Puccini'nin verdiği sahne direktifleri Verdi'den bile daha titiz ve özenlidir. Ayrıca,

⁸ Stanley Sadie, The New GROVE Dictionary of Music and Musicians, Volume 15, sayfa 435

⁹ <http://geoticias.com/airepuccini-english/puccini.html>

¹⁰ Stanley Sadie, The New GROVE Dictionary of Music and Musicians, Volume 15, sayfa 435

Puccini'nin operalarında oyuncuların ve solistlerin eski bestecilerinkilerine göre daha esnek bir teknik kullanmaları gerekmektedir

Sahne hünéri konusunda Puccini eşsizdir. Müzik, söz ve hareketlerin sentezi konusunda Wagner'den bile yetenekli olduğu ve operalarının bu anlamda çok iyi kurgulandığı söylenir. Genel etkiyi bozmadan yaptığı detaylı sahne yönlendirmeleri yadsınamaz. Manon Lescaut'da zamanın gözde geleneklerinden statik "pezzo (parça) concertato"yu benzer bir aksiyonla bozmuştur (3. perdedeki fahişelerin yoklaması). Bundan sonra, benzer tipte yoğun korolu sahneleri sıkça kullanmıştır, bunun tek istinası, bilinçli olarak operet tarzında yarattığı "La Rondine"dir. Bellini'nin "I Prutani"de verdiği örneğin ardından, Puccini'nin ezgilerinin çoğu görmeden önce duyulur. Turandot'da ise işlem daha az neşeli bir durumdadır. Daha sonraki çeşitli operalarında karakteristik olarak, aksiyon birçok bağlantısız olay ile gerçekleştirilir. Ta ki izleyicinin, merkezi dramının başladığını hissettiği ana dek bu sürdürülür; Dick Johnson Ramemez'in girişi (La Fanciulla Del West), prensesin taşınmasının görünmesi (Sour Angelica) ile Luigi ve Giorgetta'nın ilk kez yalnız kalmalarında (Il Tabarro) olduğu gibi... Debussy bile, İtalyan opera okuluna dost olmamasına rağmen, bir keresinde Paul Dukas'ya şöyle bir itirafta bulunmuştur: "*Lous Philippe zamanının Paris'ini Puccini'nin La Bohem'i kadar iyi tanımlayan birisini tanımadım.*"¹¹

"Küçük ruhlar içinde büyük acılar" kendisinin Gabriele D'Annunzio'ya yaptığı bir tanımlama olup, şiirlerin cesur, estetik uçuşlarını müziğin içine yerleştirmede güçlük çektiğini ortaya koymuştur. Yaylı çalgıları kuvvetli çekmeyi sevmesi nedeniyle, yumuşak sesleri hızla arttırıp, sadistçe dağılımlarını izlemek O'nun stili olmuştur. Bu alışkanlık, La Boheme ve Gianni Schicchi'de olduğu gibi, O'nu gerçek bir komedi hünlerinden uzaklaştırmamış, ancak, yüksek bir dozda trajediden mahrum etmiştir. Politika veya din gibi geniş alanlı konular, O'nun ilgi alanı dışında kalmıştır. O'nun için ölümden sonra başarı yoktur.

Hiç kuşkusuz Puccini'de Verdi'nin sahip olduğu düzeyde bir üretkenlik yoktu. Ancak bir librettodan çok etkilenip, her açıdan uygun bulduğu zaman yaratıcı gücünü ortaya koyabiliyordu. Ve böyle durumlarda, aslında "dolce far niente" (tatlı tembellik) tutkunu olan besteci, bir anda fanatik bir çalışma hırsına giriyordu. Hatta

¹¹ Stanley Sadie, Managing Editor: Christina Bashford, The New GROVE Dictionary of OPERA, Volume 3, sayfa 1169

libretto yazarlarının hızı bile çoğu zaman yetersiz kalmaktaydı. Opera metninde hiçbir zaman yanlış duygu tonlamalarına veya boş uyak safsatalarına tahammülü yoktu. “Sincerita” yani içtenlik, “içsel gerçek” tekrar tekrar libretto yazarlarının kafasına sokmaya çalıştığı bir kural, kategorik bir emirdi. Bu, bestecinin başarısındaki en büyük etkenlerden biriydi. Puccini’nin operalarında büyük kahramanlara özgü davranış biçimleri yoktu, çünkü besteci, “Le cose piccole”, yani küçük şeylerden hoşlanıyordu. Manon Lescaut, Mimi, Butterfly, Magda, Sour Angelica, Liu gibi zarif ve hassas kadınlar, O’nun en içten sevgiyle bağlandığı dramatik figürlerdi. Bazı kaynaklarda, Mimi’nin ölüm sahnesi üzerinde çalışırken, hıçkırıklarını tutamadığı belirtilmektedir.

2.1 Puccini'nin Dramaturgi ve Sahne Duyarlılığı

Puccini'nin dramaturgisi, sıklıkla rastlanan kısa hikaye yazarlarının tekniğine sahiptir. Oyun, daima net ve mantıklı şekilde gelişir. Başlangıç, orta ve son bölümlerinden oluşur. Puccini'ye göre hikayenin ana çizgisi, izleyicinin dikkatini toplamak ve yönlendirmek açısından son derece önemlidir. Sürekli olarak aksiyon ve motivasyon için bunu ön planda tutarak, oyunun kendi kendini açıklamasını mümkün kılar. Kendi terimi olan "levidenza della situazione" konusunda ısrarcıdır; yani, izleyici her sözcüğü anlamasa bile dramayı takip edebilir. Bu, O'nun en önemli kriterlerinden biridir ve kendisine iyi bir konu ararken izlediği yabancı dildeki eserler olan Tosca ve Madama Butterfly'da da buna dikkat etmiştir.

Puccini, dramatik materyali son derece ekonomik kullanır ve La Bohème dışındaki tüm eserlerinde hikaye içinde yer alan ufak planlar, tarihi ve lokal detaylar, bir atmosfer yaratıcı etkileri yoksa metinden çıkarılmıştır. Bu, konsantrasyon ve sıkıştırma yöntemi sonucunda dramada hızlı bir değişim ve onun yerine artan bir gerilim oluşturulabilmektedir. Puccini operasında aksiyon durulduğunda, ilginin dağılması ya da olayın uzaması pek söz konusu olmayıp, iyi zamanlanmış olaylar ile şüphe ve sürpriz yaratılır. Ve sonuç, hızlı bir darbe ile birlikte gelir. Puccini kendi stilinde maksimum konsantrasyonu hedeflese de bazen bunu kaçırabilmiştir. Karakterlerin motivasyonunda tam bir ikna gücü sağlamak için gerekli anlatımsal ve psikolojik detayları aşırı derecede vurgular. Örneğin, La Fanciulla Del West operasının üçüncü perdesinin başındaki melankolik sonbahar atmosferi, La Bohème'deki kar yağışı, Madama Butterfly'daki gün ağarması, Tosca operasında yıldızların titrek parıltısı sahnelerinde de tanık olduğumuz gibi, O'nun ne denli duyarlı bir doğa betimleyicisi olduğunu göstermektedir. Bu, sadece Puccini'ye özgü bir durum olmayıp, Verdi'nin başlangıç ve orta dönem dramaturgisinde de gözlenmektedir.

Puccini'nin eserlerinden beşinde klasik aksiyon, zaman ve yer birliği, seyircinin konsantrasyonunu sağlamada önemli bir etken olarak gözlenir. Tosca ve Turandot'da aksiyon yirmi dört saat sürer. Il Trittico'da ise (tek perdelik eserlerde), besteci, klasik faktörlerin birliğine sıkı sıkıya bağlı kalmıştır. Her eserin sunumu bir

saatten az sürer, ancak, o denli iyi hazırlanmıştır ki, sanki üç perdelik tam bir operanın konsantre edilmiş şekli gibidir.

Puccini'nin sahip olduğu tiyatral yetenek, çoğu besteciyi kışkırtacak nitelikteydi. Fransızlar'ın deyimiyle “l'optique du théâtre”, yani sahneyi sürekli görsel efekt yönünden denetleyen bir göze sahipti. Nitekim, Turandot hakkında Adami'ye yazdığı mektupta; olayları sözcüklerle ayırıp, kulaktan çok göze hitap edecek nitelik ve parlaklıkta sunmaktan söz etmiştir. Her Puccini operasında, en az bir tane muhteşem bir görsel patlama yaratan sahne bulunur (Manon Lescaut'daki Embarkation sahnesi ya da Turandot'un üçüncü perdesindeki Liu'nun cenaze korteji gibi). Bu sahneler, bestecinin imgeleme gücünü ateşlemiştir. Bu hassasiyet, Puccini'nin tamamen görsel yöntemlerle dramayı yarattığı pandomim (sağır-dilsiz şovları) tarzı gösterilerden elde ettiği ve yalnızca sahne aksiyonu, bunun yanında çok az müzik ile istediği etkiyi oluşturmasıyla da gözlenir. Buna örnek olabilecek sessiz sahneler; Tosca'nın Scarpia'yı öldürmesinden sonraki sahne ve Sour Angelica'da teyzenin varışı ve ayrılışıdır.

Ayrıca sanatçının, dramatik sessizliği (sus) kullanmadaki becerisini de mutlaka vurgulamak gerekir. Özellikle gerilimin en yüksek anında yaptığı bir sus, kullanılabilecek herhangi bir söz ya da müzikten çok daha büyük bir etki yaratır. Puccini buna, “musica sottinesa” yani, ima edilen müzik adını vermiştir. Bu konuda Verdi'nin ünlü sözü akla geliyor: “*Tiyatroda bazen öyle anlar olur ki; şairler ve besteciler o anlarda ne söz, ne de müzik yazmama hünerini göstermelidirler.*”¹²

Puccini'ye göre tiyatronun sabit, değiştirilemez kanunları vardır; ilgi, sürpriz, dokunuş veya kahkahaya doğru bir hareket. Başarısındaki sır, tüm operalarında bunları iyi kullanmasıdır. Bunun ötesinde, operanın yalnızca dramatik aksiyon ve tartışma yönünün olmadığı, arada durgunluk ve yeniden yapılanma dönemlerine gereksinim olduğu, bu dönemlerin şiirsel lirisizm taşıyan müziklerle doldurulması gerektiğinin farkındaydı. Puccini, sahip olduğu melodik üstün yaratıcılık yanında müzikal ve dramatik yapıyı kurmak ve sözlerle müzik arasındaki ilişkiyi çok iyi düzeyde tutması nedeniyle zamanının diğer ünlü İtalyan bestecileri olan; Mascagni, Leoncavallo, Giordano ve Cilea'dan ayırt edilir.

¹² Stanley Sadie, The New GROVE Dictionary of Music and Musicians, Volume 15, sayfa 435

Verismo operalarından olan Tosca, Madama Butterfly, La Fanciulla Del West ve Il Tabarro bile onları saf, katı gerçekçilik çerçevesinin üzerine çıkaran bir boyuta sahiptir. Bu nedenle Puccini, libretistlerine sürekli aynı talimatı verir; kendi bakış açısını daha lirik bir şekilde, kendi renkleriyle yaymasına izin vermeleri (küçük efektif ifadelerle hassas, nazik. Aydınlatıcı, enfes sahneler ve bunlara neşe ve kahkahanın dokunuşu), “le cose piccole” için , küçük, önemsiz insanların hayatındaki ufak şeyler ve “ grande dolore in piccole anime” için daha fazla bir duyarlılığa sahiptir. Ancak bu, O’nun yaratıcılığının yalnızca bir yönüdür. Tosca, La Fanciulla Del West ve Turandot’da görüldüğü gibi eşit bir güçle safkan eserler de verebilmektedir.

Puccini’nin yarattığı çelimsiz kahramanlar sevgi için yaşar ve ölürlər, bestecinin gizemi de burada saklıdır. Eros ile Thamos arasındaki denklem ya da aşkın ölüm ile cezalandırılması gereken bir suç olarak değerlendirilmesi, drama ve operada sürekli işlenen bir konudur ve Wagner’in Tristan’ında azametli ve bu denli büyük psikolojik ve metafizik derinliklerde işlenmektedir. Puccini’nin bu tarz bir konsepti olmamakla olmamakla birlikte, özel hayatındaki keyifçi tarzının tam tersi bir erotik nihilizmi belirgin olarak eserlerine yansıtır. İşin ilginç yanı, bu sahnelerde yarattığı garip dramatik niteliktir. Puccini operasındaki gizem, olayların etrafında geliştiği kahramanın gerçek ve sınırsız aşkı olan bir kadın olarak gösterilmesinde saklıdır. Bu durum, bestecinin bakış açısına göre, o kadının fiziksel ve mental olarak cezalandırılmasını gerektiren bir suç olup, kadın yok olana dek sürer. Bu karşılık içinde kabalığın merhametle eşleştirilmesi Puccini’nin görkemini ortaya koyar. Bir-iki istisna dışında erkek karakterler, aşık tenorlar veya zulmeden baritonlar olarak yer alır. Suor Angelica ve Turandot’da zulmeden karakter, bir kadındır (ilkinde teyze, ikincisinde Çin prensesi). Aslında Puccini, bu dramatik görkeme ilk eserinden sonuncusuna dek sıkı sıkıya bağlı kalmıştır ve bunu bilinçdışı bir davranış olarak yapmıştır.

2.2 Puccini Operalarında Atmosferin Anlatımı

Puccini'nin dramatik stilinde bir başka iz, atmosferin yansıtılmasıdır. Başlıca üç tür çalışması vardır: Bunlardan birincisi dökümansal atmosferdir, tıpkı Tosca'nın üçüncü perdesindeki çan müziği gibi (bu müzik için Puccini Castel Sant'ın Angelo dolayındaki kiliselerden çan seslerini ilk elden dinlemek amacıyla özel bir Roma seyahati yapmıştır. Bu, Zola'nın, "Germinal" isimli romanı için kuzey Fransa'daki kömür madenlerine inmesinin benzeri bir davranıştır. Ve Flaubert'in "Salambo" adlı eser için haz olarak arkeolojik çalışmalar yapması da, Puccini'nin Madama Butterfly ve Turandot için Japon ve Çin etnografyası ve müziği üzerine kitaplar okuması da benzer çalışmalardır). Bu operalar ve La Fanciulla Del West'deki müzikal egzotizm sadece otantik bir atmosfer yaratmak için değil, bestecinin içinde taşıdığı şiirsel ambiansın dışa vurumu içindir. Bu çalışmalarda görülen Japon, Çin ve Kuzey Amerika melodileri sadece ekleme şeklinde olmayıp, Puccini'nin kendi müziğini lokal renklerle doyurmak üzerinde çalıştığı ürünlerdir. Puccini, bu melodik, ritmik ve enstrümantal farklılıkları kendi müziği içerisinde çok iyi bir şekilde absorbe etmiştir, böylece, "western" ve "egzotik" durumlar arasında herhangi bir fark görülmez. Madama Butterfly, La Fanciulla ve Turandot stilistik olarak tamamen homojendir. Çalışmasında yer alan ve egzotik materyalin üretken etkisi Bartok, Falla ve Vaughan Williams'ın müziğinde yer alan doğal folk şarkıları ile kıyaslanabilir.

Dökümansal ve şiirsel atmosfer dışında, Puccini operasının merkezini oluşturan bir de psikolojik atmosfer vardır ve duygusal karakterini ortaya koyar. Dramatik dünyasının ufak olmasına rağmen, her operanın kendisine has bir emosyonel tonu vardır. Bu sayede diğer kardeşlerinden ayırt edilir. Yalnızca yüksek dozda psikolojik atmosfer yaratma etkisine sahip bir besteci, "Il Trittico" gibi üç bölümlük ve her bölümü farklı, zıt emosyonel ambians içeren bir eseri besteleyebilir. Puccini'nin müzikal dramatist olarak yeteneğinin, yaratıcılık gücünün tamamen bir librettonun psikolojik karakterine aktarabilmesine bağlı olduğu söylenebilir. On iki operasından her biri, Puccini'nin "motivo di prima intenzione" adını verdiği ve izleyiciyi doğrudan bu ambiansın içine sürükleyen bir sahne ile açılır. O'nun müzikodramatik tekniğinin son derece karakteristik bir özelliği, bu havayı daha oyunun başlangıcında vermesi ve bizi tek bir fırça vuruşuyla oyunun temel

atmosferine götürecek olan “parola makam” ile ileriye fırlatabilmesidir. Bu konuda Adami’ye şu sözleri söylemiştir: *“Bir operaya başlamanın en zor kısmı, müzikal atmosferi yakalamaktır. Açılış yapıp düzenledikten sonra korkmaya gerek yoktur.”*¹³

“Puccini için atmosfer, karakterlerin var oldukları olay dizisi kadar dramatik dünyanın ayrılma bir parçasıydı. Il Tabarro’nun konusu üzerine ilk eğildiği sıralarda Adami’ye şöyle demiştir: *“Irmak üzerindeki yaşam, Seine’nin rengi, Notre-Dame’in silueti; bunlar hırçın, vahşi, hatta acı verici bir atmosferi oluşturuyor, ama o kadar da etkili!”*

Puccini’nin tüm olgunluk dönemi operalarında bulunan şiirli atmosfer, aynı zamanda o enfes izlenimci resimlerin havasını da getirir. O’nun operalarında doğu, karakterlerinin ruh durumlarını ortaya koyar; örneğin, hiç değişmeyen bir şey, gün doğumunda ıssız bir doğa görünümünün kadın ve erkek kahramanlarını umutsuzluğunu ya da acısını yansıtmasıdır: Manon Lescaut’un üçüncü perdesindeki Le Havre limanının sisli gri sabahı, La Bohème’in “Cehennem Parmaklığı” sahnesindeki acı kış ayazına açılan sabah, La Faciulla Del West’in üçüncü perdesindeki dorukları karlı California ormanına ışıyan kurşuni gün doğumu. Öte yanda, Tosca’nın üçüncü perdesini bu atmosferin tam tersi bir görünüşe, serin ve huzurlu dolu bir Roma sabahına açan Puccini, “Scarpia” karakterinin sinsice ortaya çıkması dışında, az sonra olacak korkunç olaylar üzerinde hiçbir değinmede bulunmaz. Puccini’nin iç dünyasındaki emprestyonizm, bu atmosfer boyamayla varolan sahne eskizlerini ve tablolarını aksiyonla akıllıca bağdaştırır. La Bohème’in her perdesi böyle sahneleri kapsar. Madama Butterfly’da geyşanın gece tapınması ve arkadan gelen “çiçek” sahnesi, en ince ve duygulu bir biçimde müzikte yerini bulur; yine Turandot’daki “Maskeler Triosu”nun nostaljik bir havası vardır. Gerçi, bu gibi sahneler durağandır ve ana aksiyonu durdurur; Verdi böyle bir şeyi herhalde hoş görmezdi. Ama Puccini için bu gibi sahneler dramatik kavramın ayrılmaz birer parçasıdır.

Ancak, bir besteci için atmosfer kendi dramatik düşünce dokusunun bu derece ayrılmaz bir parçası haline geldiğinde, karakterlerini de bu dokunun kabartmaları olarak görme tehlikesi ortaya çıkar. Gerçekten de Puccini operalarında karakterle atmosferi oluşturan şeylerin neler olduğunu ayırt etmek çoğu kez zordur. Bu ikisi

¹³ Stanley Sadie, The New GROVE Dictionary of Music and Musicians, Volume 15, sayfa 437

birbirine karışarak bulanır. O'nun müzikal portre çiziminin bu melez niteliği, O ve Verdi arasındaki temel ayrılıklardan birini oluşturur. Verdi için atmosfer önde gelir. Puccini'nin müzikal karakterleri, kendilerine ait yaşamları olan bireyler olmaktan çok, atmosferin birer uzantısı, duygusal anların temsilcileri, kısaca bestecinin bilinçaltı etkilerinin ve gerilimlerinin simgeleridir. Bu karakterler, yaratıcıları adına konuştuklarından çok daha azını kendi adlarına konuşurlar. Eğer bu karakterler, bugüne kadar bize bireylermiş gibi göründülerse, bu daha çok içinde bulundukları kendine özgü dramatik atmosferin erdemlerinde aranmalıdır.¹⁴ “

¹⁴ Bu bölüm, Mosco Carner, *Karaktere Karşı Atmosfer*, Çeviren: Özdemir Nutku, 2003-2004 sezonu İstanbul Devlet Opera ve Balesi'nin *Madama Butterfly* dergisi, sayfa 24,25,26'dan alıntıdır.

2.3 Puccini'nin Operalarındaki Ezgi ve Arya Tipleri

Puccini, önceleri ezgisiz, taze ve keskin eserler yazardı ve “müziksiz de olabilir” diye düşünürdü. Bu, belki de bir opera bestecisi olarak O’nun en büyük armağanıydı. Aslında sahne çalışmalarında hikayeye ve tiyatral yöne verdiği olağanüstü emeğin yanında, melodiysen olarak aynı çabayı göstermemesi tartışma konusu edilebilir. Bu bağlamda, melodi zenginliği ve çeşitliliği O’nun kadar iyi olmasa da Verdi’nin takipçisi olduğunu ve kökeninin İtalyan opera geleneğine dayandığını göstermiş ve kendini kanıtlamıştır. Melodik stili en iyi arialarında gözlenir ki, bu arialar aksiyonun içinden doğal olarak çıkar ve karakterlerin lirik anlatımcılığının toplamıdır.

Puccini bir dramatist olarak öylesine iyiydi ki, Giordino’nun yarı şaka şu sözü bunu çok iyi tanımlar: “*İyi bir şarkı bul ve onun etrafına bir opera yaz.*”¹⁵ Sonraki yıllarda Tosca’daki “vissi darte” ariasının dramayı kesintiye uğrattığını düşünüp, operadan çıkartmak istemiştir. Ancak, O’nun şarkı tekniğini en iyi şekilde sunmasını sağlayan ariadır. Belirgin büyük hissi sıcaklıkla birlikte, predominant diatonik hareketi ile söylenebilirliği maksimum seviyeye ulaşmaktadır. Ariaları genellikle yavaş, tedirgin bir halde başlar. Massenet ve Debussy’de olduğu gibi, sahnede önce orkestra yer alır ve vokal bir ilahi gibi yavaşça kayarak girer, bu şekilde yumuşak tekrarlayan notalar çalınır. Nazik, hassas ve uysal olan Puccini’nin şarkı tekniği, mahmur bir şekilde Massenet’in tipik “phrase d’écadente” sini İtalyan topraklarına nakleder. Tüm müzikal dramatistler gibi, dramının belli bir yerinde tek bir bölüme tüm yoğunluğu yerleştirir. Burada; sözcükler, duygular ve durumu iç içe sunar ve dinleyici üzerindeki Puccini “cantilenasının” dayanılmaz etkisini oluşturur.

Puccini’nin değişik tipte ariaları olup, bunların en karakteristik olanları, veda ve ölüm arialarıdır. Bunlarda, kendisini yakından tanıyanların çok iyi bildiği melankolik yüz ifadesini sürekli kullanır. Bu sahnelerde belli başlı faktörler yer alır, bir küçük anahtar, yavaş, durağan bir basamak, özellikle dördü ve beşlilerde gezinen bir melodik çizgi ve buna karşılık gelen kuvvetli bir çıkış bölmesi. Bu yavaş, gevşek sahneler, bitkinlik ve umutsuzluğu anlatır (bunun karakteristik bir örneği Le Villi’de görülür). Bunun tam tersi olan hareketli melodileri, dansa benzeyen 2/4’lük veya

¹⁵ Stanley Sadie, The New GROVE Dictionary of Music and Musicians, Volume 15, sayfa 437

6/8'lik ölçüler ise coşku ve gençlik şöleni (La Bohème ve Madama Butterfly) ve komedi (Tosca'daki Sacristan, Turandot'daki üç maske ve Gianni Schicchi'deki sayısız pasajlarda olduğu gibi) duygularını yansıtır.

2.4 Puccini'nin Operalarının Armonik Yapısı ve Leitmotifler

Puccini'nin armonik stili, O'nu, zamanının İtalyan bestecilerinden farklı kılan bir diğer üstünlüğüdür. Sırası değişmek kaydıyla; hoş, keskin, parlak, acı ve dokunaklı olabilen, yalnızca çeşit ve zenginlik açısından değil, dramayı çok daha bireysel şekilde yansıtan bir tarzı vardır. Puccini'nin temel prensibi, zamanının tüm yeniliklerini bir arada tutmasıydı. Le Villi ve Edgar'da ikincil yedilli ve dokuzlu kromatik bağlanışları ve beşli akorda kromatik değişiklikler ile başlar. Manon Lescaut'da Tristan armonilerine döner ve bu eserde, Debussy'den önce paralel beşlileri kullanır. Fransız impresionizminden etkilenmesi nedeniyle faubourdon benzeri gelişimler, eklenmiş altılı akorlar içeren yaylı pasajları ve çözülmemiş kakışkanlar (La Boheme) kullanmıştır. 1900'lerden itibaren belirgin şekilde sekiz (tüm) ses merdiveni kullanmaya başlamış (Tosca, Madama Butterfly ve La Fanciulla Del West), sonrasında da bitonaliteyi denemiştir; çıplak diskordlar (uymazlıklar) kullanır (Il Trittico ve Turandot). Nisan 1924'de Floransa'da duyduğu Schoenberg'in "Pierrot lunaire"ine ait atonalitenin izini, Turandot'un birinci sahnesindeki "Chorus of Spectres"te görmek mümkündür. Puccini'nin en belirgin armonik unsurları negatif emosyonlarda gözlenir; korku, terör, umutsuzluk, acı ve ölüm gibi. Bunun ötesinde bestecinin bu tip durumlarda başvurduğu orkestral (şaiBELI uğursuz) ostinatolar (tıpkı Tosca'nın üçüncü perdesindeki Cavarodossi hazırlığındaki gibi) sıkça gözlenir. Puccini bu yönü ile Verdi'den ayrılır; Verdi, dramatik bir ruh halini ve bunu seyirciye yansıtmakta sözü geçen tarzı kullanmıştır. Puccini ise şüpheyi arttırmada kullanmayı tercih etmiştir.

Wagner sonrası dönem bestecileri leitmotifsiz yapamamıştır ve bu durum Puccini için de geçerlidir. Ama, motifleri belirgin ve keskin yapıda olmasına karşın (Bohémians sahnesi, Scarpia ve Turandot motifleri), bunu sabit bir şekilde kullanmaz ve aynı figür çeşitli şeyleri simgeleyebilir; bir karakter, bir durum, bir atmosfer, bir obje (Tosca'da olduğu gibi) veya sahnedeki aksiyona herhangi bir şey katmadan, yalnızca ilgi toplamak için de kullanılabilir. Puccini'nin leitmotifleri, eski, geleneksel tarzı yansıtır; onların melodik yapısındadır ve sadece tempo ile armonisi farklılık göstermektedir. Wagner'e ait duyarlılığın gerçek başkalaşımın aslında sadece Sour Angelica'da teyze ve Turandot'daki Çin prensesi ile sınırlıdır.

2.5 Puccini'nin Operalarında Orkestranın Kullanımı ve Orkestral Çeşitlilik

Puccini'nin operalarında, orkestra sürekli bir arka zemin oluşturur, ancak senfonik bir tekniğe benzer şekilde çalınır. Bu durum, operanın müzikal ağırlığını solistlere yükleyen bir besteciye mal edilmelidir. Orkestral devamlılık, çeşitli sahnelerin iç içe geçmesiyle değil, ince motiflerin kullanılmasıyla sağlanmaktadır. Bu mozaik tekniğidir ve azalan melodik kareler tekrarlanır. Puccini bu tekniği öylesine başarılı kullanır ki, organik bir büyü izlenimi yaratır.

Puccini'nin orkestral stilinde iki temel ve kuvvetle kontrast olan eleman göze çarpar. Puccini, bir yandan Strauss gibi zengin satüre renkleri seven bir özellik gösterirken, diğer yandan Debussy gibi son derece hassas, rafine bir kulağa sahip, sesi yalnızca kendisi için kullanan ve paletini aristokratik bir titizlikle vuran özellik sergiler. Karakteristik özelliği, luxuriant stili enstrümanları doubling, trebling ve quadrupling (2'li, 3'lü, 4'lü katlamalarla) kullanması olup, "violinata" adı verilen bir aletten yararlanır. Puccini, bu nedenle şiddetli eleştiriler almıştır, ancak, Rossini, Donizzetti ve 18.yy. Napoliten okulu (Rousseau, 1753'te Lettre sur la musique Française'de) aynı aleti kullanmışlardır. Bu doubling ve treblingleri kullanmadaki amacı, vokal çizgilerde maksimum duyarlılık ve titreşimi sağlamaktır. Özel bir efektin etkisi, kullanım sıklığıyla ters orantılıdır ve Puccini'nin violinatayı çok sık kullanması, kendi kendinin etkinliğini azaltmıştır.

Puccini, her zaman geniş orkestralar için besteler yapmıştır, tıpkı büyük operaları Tosca, La Fanciulla ve Turandot'da olduğu gibi. 19. yy. İtalyan opera bestecilerinin tümünün uyguladığı gibi, Puccini'nin de orkestrasının temel ögesi yaylılardır. Puccini alyası veya düetinin ilk yarısı sadece yaylılardan oluşur ya da beraberinde çok az ağaç nefesliler kullanır (genellikle neşeli sahnelerde). Brass'ları (bakır üflemeli çalgıları) ise genellikle gerginlik durumunda ya da dramatik zirve oluşturmada kullanır. Bu üç egzotik operasında Puccini brass, tahta üflemeliler ve vurmali çalgıları kombine halde kullanıp, lokal bir renk yaratmıştır. Her eserinin orkestralamasında orkestranın kendine has bir rengi veya karakteri vardır. Bunlar arasında kontrastlar gözlenebilir (Butterfly, La Fanciulla ve Turandot'da olduğu gibi).

2.6 Puccini'nin Operalarında Koronun Kullanımı

Verdi gibi, Puccini de büyük korosal sahnelerin üstadıdır. Koroyu aksiyonun yardımcısı ve sahnenin hazırlığı gibi değil de, dramanın içinde aktif bir bölüm olarak tasarlar. Örneğin; Manon Lescaut'daki Embarkation sahnesi, La Fanciulla Del West'de Manhunt üçüncü sahne ve Turandot'un birinci sahnesi gibi. Koronun sadece dekoratif bir öge gibi görüldüğü durumlarda bile Puccini, izleyici ile solistlerin etkileşimini sağlar. Örneğin; Manon, Butterfly ve La Fanciulla'nın açılış sahneleri ve Bohème'deki latin quarter sahnesi gibi, Butterfly'ın gece uyanışı sahnesindeki mırıldanan koro da çok etkileyici bir sahne oluşturur.

2.7 Puccini'nin İtalyan Operası ile "Verismo" Akımındaki Yeri ve Önemi

Muhteşem Verdi'nin son operası Falstaff 1893'te Milan'da sahnelendi. Aynı zamanda on yıldan daha az bir süre önce yirmi beş yaşındaki Puccini'nin ilk operası Le Villi de Milan'da görüldü. Böylece, İtalyan operası, Verdi'nin varisi için uzun süre beklemek zorunda kalmamıştı. Ve, Monteverdi ile başlayan hükümdarlık çizgisi bozulmadan kaldı.

Ancak Puccini bir başka Verdi değildi! Verdi'nin asilzadeliliğinin, ihtişamının ve kanıtlanmış ilhamının yalnızca bir kısmına sahipti. En fanatik hayranlarının bile karşı çıkamayacağı Puccini'nin operalarındaki kusurlar, Verdi tarafından asla yapılmazdı; aşırı duygusallık, çalıştığı zayıf materyal, karşılaştırmalı zayıf kontrpuan, dramının gereklerinin dışında oranlarda aryayla gurur duymasını sağlayan sese fazla düşkünlüğü... Yine de tüm bunlar çıkarıldığında, Puccini operalarında onları Verdi'den sonra en önemli ve en başarılı opera eserleri olarak yerleştirmeye, müziksever bütün nesillere sevdirmeye yetecek kadar değer kalıyordu.

Puccini Verdi'den ya da derin bir hayranlık duyduğu Wagner'den daha kısıtlı bir zaman diliminde mesleğinde doruğa ulaştı. Tiyatroyu, gereksinimlerini, güçlerini ve zayıflıklarını tam olarak anlıyordu. Çoğu zaman, parçalayıcı bir efektle nasıl büyük bir sahne ve doruk noktası oluşturacağını iyi biliyordu. Sahnedeki tiyatro havasını genellikle en ekonomik şekilde müziğinin içinde nasıl değiştireceğini ve ince, hatta bazen anlaşılması zor da olsa, sahnede her bir tiyatro efektini nasıl kullanması gerektiğini biliyordu. O'nun elinde müzik çoğu zaman en çarpıcı dramaya dönüşürdü. Karakterizasyonda yetenekliydi, özellikle de kadın karakterlerde. Stilini, eğer metin öyle gerektiriyorsa; Fransız, Japon ya da Çin müziğini taklit etmek için kendi yapısını da kaybetmeden değiştirebilirdi. İşçiliğinde titiz ve tarzında her zaman mükemmeldi. Tüm bunların ötesinde; akıcı, tutkulu, ılık bir güzellikle İtalyan melodisi için bir hediye olarak doğmuştu.

Her zaman diğer bestecilerden, sanatsal amacına hizmet eden şeyler alır ve öyle ustaca kendi tarzına bağlardı ki, bunlar, O'nun kendi tarzının sökülmez parçası haline gelirdi. Böylece teknik açıdan kaynaklarını her zaman genişletti, sanatsal ifadesinin aşısını her zaman uzatmayı başardı ve yaratıcı bir sanatçı olarak büyümeye devam etti.

Puccini, ilk kez 1890 yılında Mascagni'nin "Cavalleria Rusticana" adlı eserinin başarı kazanması ile popüler olan bir opera stiline örneklerini vermiştir. "Verismo" adı verilen bu stil; hızlı, konuşmaya benzer doğal aktivitesi ve safkan romantik hitabeti ile Massenet'ye ve kısmen Wagner'e benzer özellikler taşır, Özellikle zamanın İtalyan operasını tanımlayan bu akım, ilkel dürtülerle oluşan şiddet dolu öyküleri ve yoksul çevrelerde yaşanan melodramlardaki kişisel bunalımları yapısal bir bütün içinde işler. Güzel tonlama, virtüöz işi arylar, tatlı ezgiler bu tür gerçekçi sahneler için bir yana bırakılıp, az, simetrik, kısa ve öz melodiler kullanılır. Kendi operalarında Puccini, hem seçtiği metinlere, hem de bunların müziğine realizmin canlılığını ve tazeliğini getirdi. Verismoya atalarından miras aldığı; Wagner'in zengin armonisi ve yıllar geçtikçe Debussy'nin izlenimciliğinin (tam perdeli gam kullanımında bile) ince renkleri, uyumsuzluk ve geleneklere karşı ilerleyişin kesintili kullanımı ve modernlerden öğrenilmiş olan tonalite, hatta son operasında Schoenberg'in atonalite fikrini, İtalyan lirizmini kattı.

Ancak, tüm bunlara rağmen; kişiliği ve sanatıyla ilgili yorumlar O'nu İtalyan opera geleneğinden tamamiyle koparamadığından, bazı eleştirmen ve müzikologlara göre verismo açısından durumu tamamen netlik kazanmamıştır. Nitekim, sanatçının önemli eserlerinden La Boheme operası, kapılarını henüz kapatan 19. yy. operacılığının bir bakıma devamı, hatta önemli bir örneği olarak benimsenmektedir. Ne var ki, gerek lirik duyarlılığı, gerek toplum hayatına içten bağlılığı açısından, Verdi'nin kahramanlık öyküleri üstünde gelişen operalarına tamamiyle zıt bir ortamın verimi olarak benimsenen La Boheme operası, yine de Verdi yaratıcılığına has espriyi sürdürür niteliktedir. Bu nedenle, bir bakıma Verdi'nin varisiymiş gibi başta taşınan Puccini'nin eserleri, İtalyan opera geleneğine bağlılığından ötürü, 19. yy. başlarında harekete geçen Yeni İtalyan Okulu'nun (Giovane Scuola Italiana) verismo türünde bestelenmiş eserleri arasında incelenememektedir. Ama buna karşın Puccini, yine de veristler arasında gösterilmektedir. Nitekim sanatçı, yaşadığı dönemin müzikte yenilik isteğine ayak uydurarak, besteleme tekniğini yenileme çabasına önem vermiş, çağdaşları olan Fransız, Rus ve Avusturya bestecilerinin (Debussy, Strawinsky, Schöenberg) teknik ve estetik özelliklerini yakından izlemiş, yine de eserlerine geç romantizme dayalı tipik bir anlatım gücü sağlamaktan geri kalmamıştır.

Puccini'yi çok geniş bir seyirci kitlesi alkışlamış, özellikle Almanya ve Amerika turneleri olağanüstü zaferlerle sonuçlanmıştır. Buna rağmen, sanatçıya basın yoluyla yöneltilecek eleştiri, seyircininkine tamamen zıt bir davranışı yansıtmıştır ve sadece basın, Puccini'yi çoğunlukla tutmamıştır. Bu tepkinin bir nedeni de çekemeyenlerdir ve bunlar kendilerini 1912 yılında Torre Franca'da vahşice göstermişlerdir. Sonuç olarak hakkında birçok şey söylene de, pratik olarak O'nunla çalışmaya başlayan herkes, bu çalışmanın sonunda O'nun saygıdeğer bir müzik ve tiyatro adamı olduğunu kabul etmektedir. Bununla birlikte Puccini'nin eserleri ancak doğumundan yüzyıl sonra harcanan büyük bir çaba ile gereği gibi eleştirilmiştir. Yaşadığı sürece çok değişik eleştirilere hedef olmuştur. Nitekim, ünlü Alman eleştirmeni Oscar Bie, Puccini'nin ölümünden bir yıl önce (1923) şöyle demiştir: *"Puccini, bu okulun başıdır. O, Mascagni'deki aşırı çığlığı, Leoncavallo'daki aşırı bayağılığı, Giordano'daki aşırı soğukluğu ortalama bir çizgide dengelemiş ve bu sebeple sevilmiştir. Vereceği fazla bir şey olmamasına rağmen, verince de öylesine hoş bir sevimlilikte, biraz salon tonu, biraz da fazlaca dramatik aksiyonla karşılaşmıştır. O, bir dram bestecisi değildir, lirizm ile de ilgisi yoktur, teknisyen de değildir, ama O'nun her şeyi kulağa hoş gelmektedir. O, eserlerinde çok iyi değerlendirdiği okuma tekniği ve büyük bir ustalıkla nüanslandığı orkestra arasında ortalama bir düzey bulmuştur, ki, bu düzey oldukça zayıf bir hayale dayandığı için, iradede çok zekayı yansıtmamış olsaydı, örneklik bir buluş olurdu. O'nu fazla ciddiye almak haksızlık olur. O'nu fazla dinlemekle içi-dışı çabucak öğrenilir. Ama her şeye rağmen O iyi bir konuşucudur ve O'nunla ya da O'nun üzerine konuşmada açık bir farklılık olduğu gerçektir., ama bu konuşmanın şöyle, locaların arkasına çekilip, eski İtalyan üzerine yapılacak konuşmalara biraz olsun benzemesi olanaksızdır..."¹⁶*

Tanınmış İtalyan müzikoloğu Geatano Cesari (1870-1934) ise, Puccini için 1930 yılında şunları söylemiştir: *"...Müzik sanatına uluslararası nitelik verme yolundaki genel isteğe kişiliklerini, kendilerine has anlatım güçleriyle belirtmede başarı elde eden besteciler de çok geçmeden katılmışlardı. İtiraf etmek gerekir ki, bu tür besteciler arasında en başta gelenlerden Puccini ile Mascagni, İtalyan operasının vokal geleneğine, öteki bestecilerden daha çok saygı göstermişlerdir.*

¹⁶ Cevad Memduh Altar, Opera Tarihi, Cilt 3, sayfa 37

Ama şurasını belirtmek gerekir ki, her ikisinin de uyduğu bu prensip, eserlerinde sık sık eski klasik formu hatırlatan lirik bölümler hesaba katılmamak şartıyla, gerçeği yansıtmaktan çok, biçimli bir görünüme dayanmaktan ileri gitmemektedir. Gerek Puccini'nin, gerek Mascagni'nin son eserlerinde, librettodan gelen okuyuş türünün müzikle işleniş (müzikal deklamasyon), salt bir anlatım gücüyle değil de, aksine orkestral dilin üstüne, daha çok kendine has bir anlamı yansıtmadan oturtulmuş bir melodi olmanın niteliğini taşımaktadır. Böylece söz, Verdi'nin kendi kullandığı sözlere, kapsamalarını açıkça belirleyen birer anlam değerini de birlikte katmış olması türünden bir niteliğe sahip değildir. Bundan dolayı (Puccini ve Mascagni özellikle son eserinde), sadece enstrümantal işleyişe ara vermenin zorunlu olduğu noktalarda, dramatik yükselişin gerektiği okuyuş türüne, yani deklamasyona, muhtaç olduğu anlamını gereğince verebilme amacıyla, insan sesine dayanan vokal işleniş, geleneksel haklardan gereği gibi yararlanma olanağı sağlamıştır..¹⁷."

Avusturyalı opera bilgini Jeseoph Gregor ise verismo akımı ve dolayısıyla Puccini için şöyle demiştir: " ...Boito'nun eserlerinde, Verdi'den sonra gelip, yine Verdi'den esinlenmiş bulunan bestecilerde olduğu gibi, İtalyan romantizminin etkisiyle karşılaşılmasına rağmen, Giacomo Puccini'nin oluşturduğu büyük ve ileri derecede önemli sanat, günün psikolojisine tüm olarak dönük bir buluş olma niteliğindedir ki, bu yoldan elde edilen bir operanın kostüm yönü, hemen hemen rastlantı olarak göze çarpmaktadır. Wagner gibi Puccini de, dünyevi acıyı yakından tanımıştır ama, eserlerinde ruhi kurtuluşa yer vermemiştir ve esasen böylesine kurtuluş, tarihi gelişim açısından ilk romantizme has bir sınav ve arınma olmasının niteliğini taşımaktadır. Buna karşılık Puccini'de, verismo stiline uygun olarak böylesine bir metafizik anlayışla karşılaşılmamaktadır ki, opera sanatı metafizik anlayışa katkıda bulunmaya oldukça elverişli bir yaratıştır. Bu nedenle, Puccini'nin duygulanış yönü tamamen tersinedir. Aksi takdirde, aşırı duyguya gitmenin tehlikesi başgösterir; çünkü müzik sanatında, ne kurtuluş, ne de söyleten ve acı çektiren güçlere zıt bir güç bulmak olanaksızdır. Puccini, eserlerinde dünya yüzündeki dişi prensibi, yani kadını acı çekmeye mahkum etmiş, buna karşılık Goethe ile Wagner

¹⁷ Cevad Memduh Altar, Opera Tarihi, Cilt 3, sayfa 38

*kadına kurtuluşu müjdelemiştir ve her ikisinde de ruhi kurtuluşa en çok muhtaç olan erkek, aksine, hak tanımayan, acımasız varlığa dönüşmüştür...*¹⁸

Yine, 1922'de, yani bestecinin ölümünden iki yıl önce, Almanca bir opera kılavuzunda Julius Kapp kendisi için şunları yazmıştır: "... *Bütünüyle biçimselliğe (içsel gelişim olmaksızın) dayandırılan kitaplar gibi, operetin uçarı, hoş giden araçlarıyla aldatıcı bir büyük trajedi görünümünü uyandırmaya çalışan müzik, aslında içsel olarak gerçek değil. Yaratılan olayla her türlü içsel ilgiden yoksun. Küçük sahneciklerin, atmosferlerin ve olayların duyguları okşayıcı bir biçimde birbirinin ardı sıra sıralanması. Ancak bu, neşeli, güncel olaylar söz konusu olduğunda inandırıcı (Musette'in vals, askerlerin geçit resmi), duygu patlamalarında aşırı tatlı ve yapay, dramatik doruk noktalarında da tiyatral (Tosca) bir etki bırakıyor. Bunların bir bütünlüğe kavuşturulması gerekiyor ki, bu noktada yetersiz kalıyor Puccini.*¹⁹ "

Müzisyenlerden oluşan kuşaklar zincirinin son halkası olan Puccini'de hiç kuşkusuz belli bir yozlaşma görülüyordu. Bu da, psişik yönden melankoliye olan eğilimi ile, en büyük başarılarından sonra bile insanlar karşısındaki hemen hemen hiç azalmayan ürkekliğiyle, her türlü tartışmadan kaçmasıyla ortaya koymaktaydı kendini; ama kesinlikle yaratıcılığındaki zayıflıklarla değil. Maestro, kuşaklar boyu müzisyen yetiştiren Puccini hanedanlığının deha sayılabilecek tek üyesiydi. Gerçi Puccini'de Verdi'de olduğu gibi tükenmeyen bir üretim gücü yoktu. Ama operaları arasındaki yıllar süren boşluğu yetersiz bir yaratıcı güce ya da av ve balık tutkusuna, günlerce ormanlarda, kırlarda yaptığı gezintilere bağlamak yanlış olur. Puccini, bir librettodan ancak çok etkilendiği, onu her açıdan olumlu bulduğu zaman tüm yaratıcı gücünü ortaya koyabiliyordu. Böylece, zamanının büyük bölümünü operaya uygun konular aramakla bulunca da, metni en ince ayrıntısına bile kendi istekleri doğrultusunda biçimlendirene kadar yazarlarla yaptığı sonu olmayan tartışmalarla geçirmekteydi zamanını. Ama kendisini bir kez operanın konusuna kaptırmaya görsün, aslında "dolce far niente" (tatlı tembellik) tutkunu olan besteci, bir anda fanatik bir çalışma hırsı içine giriyordu. Libretto yazarlarının hızı çoğu zaman yetersiz kalıyordu; bu durum da örneğin La Bohème'deki Musette'in vals ve

¹⁸ Cevad Memduh Altar, Opera Tarihi, Cilt 3, sayfa 39-40

¹⁹ Walter Maisch, Giacomo Puccini, Çeviri: Ercan Yenil, 2003-2004 sezonu İstanbul Devlet Opera Ve Balesi Madama Butterfly dergisi, sayfa 9

Tosca'nın üçüncü perdesindeki Cavaradossi'nin aryası gibi bölümleri, kendi tasarladığı, henüz yeterince işlenmemiş sözler ile önceden besteleyip, bunlara daha iyi bir metin oturtmaları için libretistlerine yolluyordu. Opera metninde hiçbir zaman yanlış duygu tonlamalarına veya boş uyak safsatalarına tahammülü yoktu, "Sincerita" yani, içtenlik, içsel gerçek tekrar tekrar libretto yazarlarının kafasına sokmaya çalıştığı bir kural, kategorik bir emirdi. Operalarında sağladığı başarıda, kullandığı içtenliğin büyük bir payı vardır.

Sonuç olarak Puccini, müziksel ya da dramatik bir yenilikçi olmadığı halde uluslararası alanda sürekli dikkat çekmiş, dinleyiciyi hemen avucuna alıveren yapıtları, her dönemde büyük bir merakla beklenmiştir. Puccini'nin yeteneği, sahne duygusu, tiyatro içgüdü, çalgı renklerinin birleşimi ve gelişkin bir melodi duyarlılığı ile kendini gösterir. Verdi'nin eserleriyle birlikte Puccini'nin operaları, bugün dünya üzerinde halen İtalyan operasının başlıca temsilcileri olarak tanınırlar. Operalarındaki karakter tanımlamaları ve zengin orkestra yapısı, Debussy ve Shöenberg gibi sonraki kuşağın bestecilerini etkilemiştir.

Üçüncü Bölüm

3. MADAMA BUTTERFLY OPERASI

3.1 Madama Butterfly Operası'nın Oluşum Süreci

1900 yılı Ocak ayında Tosca'nın Roma'da başarıyla sahneye konmasından önce Puccini, bir sonraki operası için uygun bir konu aramaya başlamıştı bile. Aralarında Maeterlinck'in "Pélleas et Mélisande"si (Debussy'nin bu oyun üzerine yazdığı opera için çalıştığını bilmesine rağmen, ya da sırf bu yüzden), Victor Hugo'nun "Les Misérables"ı ve Alphonse Daudet'in "Tartari de Tarascon"unda olduğu birçok oyun ve roman düşünüldü. 1900 Yılı yazında uzun zamandır beklediği Tosca'nın İngiliz prodüksiyonunu görmek için Covent Garden'a gittiğinde, David Belasco (1859-1931) tarafından yazılıp, "Madama Butterfly" olarak adlandırılan ve daha sonra "Duke of York's" tiyatrosunda sahnelenen tek perdelik oyunu izledi. Bestecinin Londra'lı arkadaşları Alfredo ve Maria Angeli O'nun ilgisini oyuna çekti. Hikayesi tarihsel bir gerçeğe dayanan bir trajedi olan oyunda; geyşa kızın, denizci sevgilisi tarafından aldatılışı ve bu nedenle kendi yaşamını sonlandırmaya kalkışı anlatılıyordu. Olayın geçtiği yer ise Japonya idi. Puccini, İngilizce bilmemesine rağmen güçlü başrol oyuncusu Evelyn Millard'ın başarısından ve oyunun egzotik ambiyansından çok etkilenmişti. Belasco, otobiyografik bir yazısında (ki bu herhangi bir tiyatro anısından daha güvenilir değildir) Puccini'nin temsil biter bitmez nasıl koşarak o yeşil odaya (kulis) girdiğini, O'nu kucakladığını ve bir sonraki operası için oyunu kullanmasına izin vermesi için yalvardığını yazmıştır: *"O'na hemen izin verdim"* der Belasco. *"Ve, O'na oyun üzerinde her istediğini yapabileceğini, herhangi bir kontrata gerek olmadığını söyledim. Çünkü, gözleri yaşlı, her iki eli de boynumuzda olan düşüncesiz bir İtalyan'la anlaşma şartlarını tartışmak olanaksızdır."*²⁰

Puccini, Londra'dan İtalya'ya dönerken gözündeki o yaşlara rağmen Paris'te durakladı ve Zola'ya romanı "La Faute de L'abbé Mouret"i bir sonraki opera için kullanabilme olasılığını sordu. Birkaç hafta sonra da konu olarak Marie Antoinette'yi

²⁰ Conrad Wilson, Giacomo Puccini, Çeviren ve Derleyen: Aysen Zülfiyar, 2003-2004 İstanbul Devlet Opera ve Balesi Madama Butterfly dergisi, sayfa 20

düşünüyordu. Kasım ayında Giulio Ricordi'ye yazdığı mektupta diğer fikirlerinden bahsettikten sonra aradığı konuyu daha bulamadığını kabul etmiştir: " *Ümidim kalmadı ve acı çekiyorum. En azından New York'dan bir yanıt gelseydi (David Belasco'dan). Butterfly'ı düşündükçe ona dayanılmaz bir şekilde bağlanıyorum. Of, onu elime alabilseydim hemen üzerinde çalışmaya başlayabilirdim. Sanırım tek perde yerine iki uzun perde yapabilirim; birincisi Kuzey Amerika'da, diğeri de Japonya'da. Illiaca istenen herşeyi romanda bulabilecektir* ²¹".

Eserin kaynağı, Philadelphia'lı bir avukat olan John Luther Long'un, gerçek bir olaya dayanan magazin öyküsünden esinlenerek oluşturduğu, romancık bile denemeyecek kadar kısa olan hikayesidir. Hikayenin aslı ise, çok daha önceden Pierre Loti tarafından yazılmış olan "Madam Chrysanthème" (1887) dir, hatta André Messager'in operasına da önceleri aynı isimle ilham vermiştir. Bu nedenle Puccini, zaten yürütmüş olan bir yolda daha iyisini yapmak zorundaydı ve bu durum daha çok O'nun ilhamını ateşledi. Puccini, hikayeyi İtalyanca olarak okuduğunda Belasco'nun uyarlamış olduğu oyunla arasında oldukça fark olduğunu gördü. Hikayenin tamamı Japonya'da geçer ve yirmi dört saatlik bir zaman içerisinde gerçekleşir, fakat Long'un yazdığı diyalogların çoğu durmaktadır ve acıklı yeni diyaloglar da eklenmiştir (Belasco'nun oyununda Butterfly "Ardıçkuşlarının yeniden yuva kuramaması ne kötü" diye mırıldanırken Pinkerton'un kollarında ölür).

Bir sene sonra, 1901 Nisan ayında Madama Butterfly'ın kullanımı için Belasco'yla yapılan görüşmeler sona erdi. Belasco ile anlaşma imzalandıktan sonra aynı zamanda La Bohème ve Tosca'nın da libretistleri olan Giacosa ve Illiaca eser üzerinde çalışmaya başladı (Bu, onların üçüncü ve son Puccini operası olmuştur: Giacosa 1906'da ölmüştür, Puccini sonraları Illiaca'yı tek başına ya da bir partnerle kullanmayı düşünse de bu fikrini gerçekleştirmemiştir). Her zaman olduğu gibi operanın dramatik kurgusunu ve daha sonra Giacosa'nın mısralar haline getirdiği diyalogları planlamak Illiaca'nın göreviydi. Puccini, bu dönemde bir perdesinin Amerika'da geçmesini planladığı iki perdelik opera fikrinden vazgeçmiştir ve libretistleri, tamamı Japonya'da geçen üç perdelik bir opera yazmaya başlamışlardır. Libretto üzerinde çalışmaya başladıktan sonra Illiaca, Ricordi'ye şöyle yazar: "*İlk perdede müzik yazabilmek için çok fazla olanak var. Bu yüzden şimdilik hepsini*

²¹ Conrad Wilson , Giacomo Puccini, Çeviren ve Derleyen: Ayşen Zülfiyar, 2003-2004 İstanbul Devlet Opera ve Balesi Madama Butterfly dergisi, sayfa 20

*tutmayı düşünüyorum, daha sonraları hangilerini kullanacağımıza karar veririm. Çünkü hepsi çok güzel!*²²” Yaz mevsiminin sonunda Puccini, Illiaca’dan iki perdeyi alsa da, ancak bir yıl sonra Giacosa’nın İtalyan mısralarıyla yazdığı komple opera 1902’nin Haziran ayında eline ulaşır. Müziği yazmaya başlar fakat, üç perdelik bir eser düşünmektedir. Kasım ayının sonunda Illiaca ve Giacosa, istemeyerek de olsa üç perdenin ikinci perdesini çıkartmaya karar verir ve Puccini en sonunda operanın gerçek şekli üzerinde çalışmaya başlayabilir.

Puccini bu arada, o dönem Milano’da olan ünlü Japon aktristten bilgi alarak ve Japonya büyükelçisinin eşinden Japon halk şarkıları edinerek Japon kültürünü iyice araştırmaya başlamıştır. Hatta O’nu bu merakı, son yıllarda Torre del Lago’daki kütüphanesinde duran Gilbert ve Sullivan’ın “The Mikado” isimli Japon operetinin işaretli iki bölümünün İtalyanca çevirisini yapmaya çalışmasına neden olmuştur.

Butterfly üzerindeki çalışmaları, Puccini’nin muhteşem yeni otomobilinin Lucca yakınlarında 1903 yılı, Şubat ayının ıslak ve sisli bir gecesinde kayarak toprak setinin içerisine düşmesi nedeniyle bölünmüş ve birkaç ay yavaşlamıştır. Kazada, Puccini araçtan düşmüş ve sağ bacağı kırılmıştır, iyileşmesi ise birkaç ay sürmüştür. Fakat, kırık bölge aceleyle açıldığı için tekrar kırık oluşmasına neden olmuştur, bu durum ise bestecide kalıcı bir topallık bırakmıştır. Yardım almadan yürüyebilmesi içinse iki yıl gibi bir sürenin geçmesi gerekmiştir. Daha sonra iyileşmesinin yavaş oluşunun nedeni araştırıldığında, şeker hastası olduğu ortaya çıkar. Puccini, 1903 Mayıs’ında derin bir depresyon hali içerisindeyken şunları yazmıştır: “*Herşeye elveda, elveda Butterfly, elveda hayatım!*”²³ “ Fakat, bir sonraki ay tekrar çalışmaya başlamış ve 27 Aralık 1903’te Butterfly’ın orkestrasyonunu bitirmiştir. 3 Ocak 1904 günü Elvira’nın kocasının ölmesiyle Puccini en sonunda onunla evlenebilmiştir. Böylece 18 yaşındaki oğulları Antonio mesrulaşmıştır. Üç gün sonra ise 17 Şubat’ta olacak prömiyer için yapılan çalışmalarını denetlemek üzere Milano’ya gitmiştir. Prömiyere çok az bir zaman kalmış olmasına rağmen, Madama Butterfly’ın librettosu kasta hala dağıtılamamıştı. Giacosa, operanın sahnesinden mısraları ilk kez okuma onuruna sahip oldu. Solistlere söyleyecekleri bölümler sayfa sayfa veriliyordu ve

²² Conrad Wilson, Giacomo Puccini, Çeviren ve Derleyen: Ayşen Zulfikar, 2003-2004 sezonu İstanbul Devlet Opera ve Balesi Madama Butterfly dergisi, sayfa 21

²³ Conrad Wilson, Giacomo Puccini, Çeviren ve Derleyen: Ayşen Zulfikar, 2003-2004 sezonu İstanbul Devlet Opera ve Balesi Madama Butterfly dergisi, sayfa 23

yanlış ellere gidebileceği düşüncesinden korkan Ricordi'nin uyarısı yüzünden onları evlerine götüremiyorlardı. Puccini, düzeltmeler yapmak için orada bulunduyorsa da, operada değişiklikler yapmak için çok az bir zaman vardı. Erteleme özellikle de Milan'da olursa tam bir başarısızlığa yol açardı. Fakat erteleme yapılmadan da Milano prodüksiyonunun başarısızlığa uğraması, opera başka bir tarihe ertelenmesinin daha akıllıca olacağı fikrinin doğruluğunu kanıtlamıştır. Puccini, dünyanın en ünlü opera evlerinde edindiği deneyimleri hatırlayarak, gelmekte olan tehlikeyi görebilecek kadar dikkatli olmalıydı. Sahne arkasında operanın iki perde mi, üç perde mi sergileneceği konusunda bir belirsizlik olmasına rağmen, kimse başarısız olma gibi bir olasılık görmüyordu.

Puccini, Madama Butterfly'ın teknik olarak en iyi ve en gelişmiş eseri olduğunu düşünüyordu, tüm kalbini ve ruhunu bu operaya koymuştu, dolayısıyla prömiyerden çok fazla beklentisi vardı ve bunun için her şey hazır gibiydi; harika bir kast seçilmişti. Rosina Storchio - Butterfly, Giovanni Zenatello - Pinkerton ve Giuseppe de Luca - Sharpless rolündeydi. Operanın prodüktörlüğünü Giulio Ricordi'nin oğlu Tito üstlenmiş, dekorları ünlü Fransız sahne tasarımcısı Lucien Jusseaume hazırlamıştı. Orkestrayı ise, deneyimli şef, Cleofonte Campanini yönetiyordu. Provalar iyi geçti, müziğin güzelliği ve yoğunluğu karşısında derinden etkilenen orkestradaki müzisyenler, kostümlü prova sona erdiğinde ayağa kalkıp besteciyi alkışlamışlardır. Puccini star sopranosuna şu mesajı yazmıştır: “Size iyi dileklerimi sunmama gerek yok. Seyirciler sizin muhteşem sanatınız karşısında kesinlikle çok etkileneceklerdir! Ve umarım sizin sayenizde zafere ulaşırız.”²⁴ Nihayet, 17 Şubat 1904'te La Scala Operası'nda ilk temsil yapıldı. Fakat, beklenenin aksine, tahminen bestecinin düşmanlarının (büyük ihtimalle Sonzogno ve onunla kontratı olan besteciler) çok kalabalık bir şekilde organize olmaları sonucunda gece, tam bir fiyaskoyla sonuçlandı. Milano seyircisi etkilenmedi. La Boheme'i andıran her an, özellikle Butterfly'ın giriş müziği (Puccini daha sonra bunu değiştirmiştir) ve birinci perdedeki aşk düeti seyirci tarafından yüksek sesli yuhalamalar ve kötü ıslıklarla karşılanmış, “Un bel di vedremo” aryası kayıtsız bir sessizlikle dinlenmiş ve Butterfly'ın kimonosu kazara kabardığında tam önünde duyulan “Butterfly hamile” sözü seyirciyi bayağı eğlendirmiştir. Araba kazasından sonra hala

²⁴ William Budden, Madama Butterfly, Derleyen: Ayşen Zülfikar, 2003-2004 İstanbul Devlet Opera ve Balesi Madama Butterfly dergisi, sayfa 38

topallamakta olan Puccini, birinci perdenin sonunda sahneye geldiğinde kahkahalarla karşılandı. Butterfly'ın bekleyişi sonunda Tito Ricordi, gün doğumunu karşılamak için bir kuş sesi hazırlamıştı; bu da seyirciden kuş ve hayvan sesleri yükselmesine neden olmuştur. Opera sona erip perde kapandığında ise tam bir sessizlik vardı ve bu sessizlik Puccini'nin eski rakibi Pietro Mascagni tarafından sona erdirildi. Yüksek sesle ağlayan Mascagni, seyircinin kaba davranışları hakkında uzun bir konuşma yaptı. Ertesi günün gazete başlıkları arasında şunlar vardı: "Puccini yuhalandı", "La Scala'da Fiyasko", "Butterfly, Diyabetik Opera, Bir Kazanın Sonucu". Korkunç geceden sonraki sabah Puccini; *"Bu gerçek bir önyargı! Buradaki yamyamlar bir tek notayı bile dinlemediler. Nefret sarhoşu, ne korkunç bir deli topluluğu! Ancak benim Butterfly'ım ölmeyecek. Şimdiye kadar tasarladığım en derin ve yaratıcı opera ..."*²⁵ yorumunu yapmıştır.

Tüm bu olaylar sonucunda Puccini, ilk temsilin hemen ardından operayı geri çekti ve prodüksiyon hakları için Scala yönetiminin O'na vermiş olduğu ücreti geri verdi. Dört gün sonra bir arkadaşına şunları yazmıştır: *"Olan biten yüzünden hala şoktayım, aslında benim zavallı Butterfly'ıma yaptıkları için değil de, bir sanatçı ve erkek olarak üzerime atmış oldukları zehir yüzünden. Her türlü şeyi yazdılar! Şimdi de operayı yeni baştan yazdığımı ve bunun altı ayımı alacağını söylüyorlar. Birkaç küçük ayrıntı dışında hiçbir şeyi yeni baştan yazdığım falan yok. Yeni birtakım kesintiler yapmalı ve ikinci perdeyi iki bölüme ayırmalıyım ki, provalar sırasında bunu yapmayı zaten düşünmüş, fakat temsil gününe çok az kaldığı için vazgeçmiştim. İlk temsil, çok iyi hazırlanılmış bir Dante cehennemiydi."*²⁶

Puccini, operasında revizyonlar yapması gerektiğinin farkına vardı, çünkü biraz daha çabuk olmazsa, Mascagni'nin bestelediği librettosunu Illiaca'nın yazdığı; Roma, Milano, New York ve Philadelphia'da sergilenen Japon kültürü içinde geçen rakip operası Iris'ten alıntı yaptığı düşünülecekti. Başarısızlık haberleri Arturo Toscanini'ye anlatıldığında, şef şaşırmamıştı. Çünkü, zaten Puccini'ye bu operada göze çarpan açıkları göstermişti; en önemli olgu, ikinci perde oldukça uzun ve durağan olan bir buçuk saatlik performans gösteriyordu. Bunu yanı sıra; düğün elbisesiyle görüldüğünde Butterfly'a eşlik eden müziğin "La Bohème" ile can sıkıcı

²⁵ <http://geocities.com/airepuccini-english/biography.html>

²⁶ Conrad Wilson, Giacomo Puccini, Çeviren ve Derleyen: Aysen Zulfikar; 2003-2004 sezonu İstanbul Devlet Opera ve Balesi Madama Butterfly dergisi, sayfa 23

benzerliği ve Butterfly'ın sarhoş amcasının içinde olduğu sahnenin hoş olmayan manzarası gibi göze çarpan iticilikler de söz konusuydu. Ancak Toscanini şunu biliyordu ki; güzel haliyle, iyi bir başarıya sahip olabilir, düzeltmelerle müthiş yumuşak ve çekici bir opera haline gelebilirdi. Ve Toscanini, başarısızlığına rağmen, eğer Puccini gerekli değişiklikleri yaparsa Güney Amerika'da operayı yönetmeyi teklif etti. Butterfly'ı diğer tüm operalarından çok daha fazla seven ve en nihayetinde eserin başarılı olacağına inanan Puccini, azim ve istekle çalıştı. İki perde olan orijinal partitürü üç perdeye çıkardı, Butterfly'ın bazı akrabalarını ve arkadaşlarını birinci perdeden çıkarttı, böylece büyük aşk düeti de geciktirilmemiş olacaktı, hoşa gitmeyen sahneler silindi., aksiyon arttırıldı, drama sıkılaştırıldı ve müzik tamamen yeni bir arya olan "Addio, fiorito asil" in eklenmesiyle daha lirik bir hale geldi. Düzeltilmiş versiyonu 28 Mayıs 1904'te, İtalya'da, Brescia'daki "Teatro Grande"de, bir kez daha Campanini şefliğinde sahnelendi. Temsilde, Cio-Cio-San'ı canlandıran Polonyalı soprano Saleomea Krusceninski (dramatik soprano) dışında, prömiyerde oynayan solistlerde değişiklik olmadı (Rosina Scorchio, Toscanini yönetiminde Butterfly söylemek üzere anlaştığı için Buenos Aires'e gitmişti. Puccini daha sonraları bu sopranonun Butterfly rolü için fazla ince sesi olduğunu kabul etmiştir). Bu kez, etkileyici bir başarı vardı, yedi arya tekrarlanmak zorunda kaldı ve Puccini tam on kez perdenin önüne çağrıldı.

Halk arasında Madama Butterfly ilk olarak Toscanini şefliğinde ve başrol oyuncusu Rosina Scorchio ile Buenos Aires'de sahnelendi. Ancak Puccini, operanın yapısını hala beğenmiyordu. Bugün bile daha az uygun kast ve orta derecede duygulu bir şef varsa, birinci perdenin zirve anındayken yerlerde sürünmesi muhtemeldir. Ve ikinci perdede (bestecinin sonsuz Giacosa'nın hiç bitmeyen dediği) eğer orkestra şefi tempoyu doğru olarak ayarlayamazsa, müzik hemen uzun gelmeye başlar. Fakat yakalanan iniş çıkışlarıyla Madama Butterfly'ın aşk sahnesi Puccini'nin tüm aşk sahneleri arasında en mükemmel yapı, atmosfer ve doğruluk taşıyan sahnesidir. Sonra Madama Butterfly dünyayı fethetti. 1904 yılının diğer prodüksiyonları Montevideo ve Alexandria'da (10 Haziran 1905) görüldü. Eser, daha sonra Covent Garden'da (10 Haziran 1905), Cio-Cio-San rolünde Emma Destin ve Pinkerton rolünde de Enrico Caruso ile gösterildi. İlkiyle birlikte bu tiyatroda üç yüzden fazla

performans sergilendi. Bunu; Kahire, Budapeşte, Washington (15 Ekim 1906) ve New York takip etti (11 Şubat 1907- Metropolitan Operası).

1906'da Paris, Opéra Comique'de operanın Fransa prömiyeri yapılırken Puccini hala kesintiler ve değişiklikler yapıyordu. Birinci perdeden yaklaşık otuz sayfa çıkarılmış, orijinal ikinci perdede bağlı olan iki bölüm ise ikinci ve üçüncü perdeler olarak ayrılmıştı, ki bu aslında Puccini'nin hislerine tersti. Puccini, Belasco'nun oyununda Blanche Bates'in oynadığı sessiz bekleyişin izleyicileri on dakika boyunca nasıl etkilediğini gördükten sonra operayı yazmaya karar vermişti ve onun hayali bir buçuk saat süresince izleyicilerin koltuklarına yapışmasını sağlamaktı. Bunun zor olduğunu söyler, fakat O'na göre operanın hayatı buna bağlıdır. Paris versiyonunun başarısı bir bedel sonucu kazanılmıştı. Opéra Comique'in yöneticisi Albert Carré, Pazar günleri Grands Boulevard yakınlarında yenen öğle yemeklerinden sonra temsil izleyen burjuva seyircisinin beğenebileceği bir opera istiyordu, Butterfly da Carmen gibi onların zevklerine uymalıydı. Nitekim, Madame Carré başrol için seçildi. Carré, Pinkerton'un karakterinin bencil ve ırkçı taraflarının yumuşatılması gerektiği konusunda ısrar etti. Butterfly rolü bile Madame Carré ve onun hayranlarına uyması için daha duygusal bir hale getirildi. Operanın son basımının editörü Julien Smith'e göre, sonuç başarıyla hafifletilmiş ve Puccini operası melodrama benzer bir hal almıştı. Yaşanan tüm sorunlara ve Smith'in tüm endişelerine rağmen Madama Butterfly, Paris versiyonuyla bile Puccini'nin en büyük operasıdır. Onun içerisinde güzelliği, zekayı ve anlatım yoğunluğu yakalamıştır. Butterfly, O'nun eserleri içinde en çok eleştirilen eser oldu ve Puccini'nin uzun mücadeleleri de O'nun operasının çok başarılı olabileceği gerçeğinin farkında olduğunu gösterir.

3.1.1 “Madame Chrysantheme”den “Madama Butterfly”a Dönüşüm Süreci

Puccini’nin en küçük Gejša’sı, hem opera, hem edebiyat dünyasından atalara sahip. Opera tarafından soyu biraz daha gerilere uzanıyor. En eskisi Meyebier’in sekiz yıl çalışıp ölümünden birkaç gün önce bitirebildiği ve ancak ertesi yıl, 28 Nisan 1965’te Paris’te sahnelenebilen beş perdelik L’Africane (Afrikalı Kadın). Bir başkası Leo Delibes’in 1863’te besteleyip, baş kahramanı Hintli kızın adını verdiği ve aynı yıl yine Paris’te sahnelenen üç perdelik ilginç operası: Lakme.

Bu operaların kahramanları da Cio-Cio-San gibi Avrupalı olmayan soylardan geliyorlardı. Onlar da beyaz bir adama aşık olmuş; aşkları uğruna içinde yaşadıkları toplumların kutsal törelerine karşı çıkmış, sevdikleri adam ülkesine dönmek için kendilerini terk ettiğinde onlar da sonunda intihar etmişlerdi. Birbirine bağdaşmaz iki farklı kültürün çatışmasıydı sergilenmek istenen, tema aynıydı, beyaz adamın gücü!

Operanın coğrafi bakımdan Avrupa’nın bir uzantısı üzerinde yer alan “Uzak Doğu”yu keşfetmesi daha erken tarihlere rastlar. Japonya hemen hemen iki buçuk asır kapalı tuttuğu kapılarını 1860’lara yakın kapılarını batıya açmıştı. Yabancı donanmaların Japon limanlarına demir atmalarına ancak o yıllarda izin verilmeye başlandı ve bu “Kiraz Çiçekleri”, “Krizantemler”, “Gejša” ve “Samuray”lar dünyasının ilk romanını yazmak bir Fransız deniz subayı olan Pierre Loti’ye kısmet oldu.

Yazarın “Madame Chrysantheme” adını verdiği romanın, 1887’de ortaya çıkışının ardından öylesine bir ün yaptı ki, batı edebiyatında ve operasında Japon konularının kullanılması adeta bir moda haline geldi. Lafcadio Hearn’in romanlarının doruğunu Puccini’nin Madama Butterfly’ında bulacak bir dizi Japon opera ve opereti izledi. Sullivan’ın The Mikado (1885), Messenger’in Madame Chrysantheme (1983), Jones’un The Geisha (1896), San Toy (1899) ve Mascagni’nin Iris (1898). Saint-Saens’in 1872’de yazdığı, anlaşılması güç olduğu halde çok tutulmuş olan operakomik’i La Princess Jaune’un bu tür yapıtlar arasında özel bir yeri vardır. Yalnızca iki karakter üzerine kurulan ve egzotik atmosferi büyük ölçüde pentatonik melodilerle sağlanmış olan bu yapıt, Japon operalarının ilk örneği sayıldı. Cio-Cio-San, edebiyat dünyasındaki atası Loti’nin işte bu kadın kahramanıdır.

İçli bir yolculuk öyküsü üzerine kurulmuş bir özgeçmiş romanıdır Madame Chrysantheme. Japonya'nın batılılaşma sürecine geçtiği dönemde Loti (1850-1923), Fransız donanmasının Uzak Doğu'da görev yapan kaptanlarından biriydi. Deneyimlerinin ilk meyvesi Madame Chrysantheme oldu. Romanında batılılaşma süreci içerisinde gelişen olaylarla ve ahlak ölçüleriyle bağdaşmayan ilginç bir geleneği ele almıştı.: Yabancı ülkelerin donanmalarına mensup subayların, Geyşa'larla birlikte olabilmeleri için önce geçici bir evlenme izni veriliyor, bir süre sonra da zamanlaması ustaca hazırlanan görevlendirmelerle koca, donanmadaki görevine geri dönüyor, evlilik bağı da böylece sona eriyordu. Bir anı defteri biçiminde ele alınmıştı roman. 1885 Yılı Temmuz'undan Eylül'üne kadar Nagasaki limanında demirli kalan "Triomphante" zırhlısının deniz subaylarından Pierre'in (yazarın kendisi) tuttuğu bir günlük. Bu süre içinde Pierre zayıf bir Geyşa ile evlenmiştir. Bu Evliliğin, beraberliklerinin kısa ömürlü olacaklarını bilen iki tarafın, sırf fırsatlardan yararlanıp gününü gün etme düşüncesiyle kalkıştıkları bir evlilik olması nedeniyle, üç ay sonra Pierre yeniden gemisine döndüğünde ardında hiçbir trajik olay da bırakmaz. Son kez veda etmek üzere karısının yanına geldiklerinde gördükleri, yüreğini sıkıştıran üzüntü ve pişmanlık duygularından tümüyle kurtulmasına yol açar. Karısı, kendisinin bir beraberlik armağanı olarak bıraktığı paraları saymakta, yanındaki yaşlı sarrafin yardımıyla sahte olup olmadıklarını anlamaya çalışmaktadır.

İlk bakışta bu Geyşa'nın, operadaki kahramanımıza benzeyen bir yönü yok gibi görünebilir. Ama Loti'nin kahramanı bir aşk tanrıçası gibi görüp betimlediği satırlarda anlattıklarında Cio-Cio-San'ı görür gibi oluruz. Chrysantheme, iyi huylu, şakacı ve sevecendir. Hemen sevinip, hemen üzülebilen yanıyla hem fiziği, hem ruhsal yapısı zayıf, çocuksu bir kişiliği vardır. Pinkerton gibi Pierre de O'nu garip bir oyuncak gibi düşünmüştür: İçinde bir ruh taşıdığı yalnızca, fal taşı gibi açık, küçük, çekik gözlerinden anlayabileceğimiz bir kukla. Loti'nin bu egzotik şiirsel anlatımı yalnızca Geyşa'nın portresini çizmekle kalmaz, O'nu çevreleyen duyarlı atmosferi de betimler. Puccini'nin operasında tümüyle canlandırılan, sanki hemen kırılıverecekmiş hissini uyandıran mini mini nesnelerle dolu bir dünyadır bu.

1898'de Long, olay yaratan magazin öyküsü Madam Butterfly'ı Belasco'ya getirdi. Öykünün sahne uyarlamasını Long ve Belasco birlikte gerçekleştirdiler. Öykünün gerçek bir olaya dayandığı söylentisinin doğruluğunu, Puccini, Japon

elçisinin eşinden öğrendi. Long, öyküsüyle ilgili pek çok ayrıntıyı Loti'den almış, sonra üzerlerinde doğru yanlış birtakım değişiklikler yapmıştı; Madame Chrysantheme, duyarlı bir şairin yabancı bir ülkedeki yaşantısı ve izlenimlerini ne denli yansıtmaktaysa Long'un Butterfly'ı, Japon yaşamını o denli kaba, gerçekçi çizgilerle göstermeye çalışan bir skeçten öteye gitmiyordu. Loti'nin kahramanı; işini severek yapan, yanında hoşça vakit geçirebilen ince, zarif bir Geyşa iken, Long'un kahramanı; aşk delisi, bozuk İngilizcesiyle kocası Pinkerton'un evinde A.B.D. dili dışında başka dil konuşulmasını istemeyen, Amerika'ya hayran, Amerikalı bir subayla evlendiği için Japonya'nın, belki de tüm dünyanın en mutlu "Dişi Kadını" olduğunu çeşitli yeminlerle tekrarlayan aptal bir kız olarak çizilmişti. Loti, kahramanına Krizantem anlamına gelen Ki-Hou-San adını takmıştı. Long, ilkin bu adı Cio-Cio-San olarak değiştirdi. Sonra Pinkerton'un konuşmalarından birindeki bir benzetmeden yararlanarak, kahramanına hiç de uygun düşmeyen bir ad buldu: Madama Butterfly. Ayrıca, Loti'nin yakışıklı, uçar, şakacı, kibar Fransız kaptanı Pierre, Long'un elinde duygusuz, budala, aptalca şakalar yapmaya meraklı; kendini çağdaş bir Pygmalion gibi gören bir Amerikalı deniz subayı, Benjamin Franklin Pinkerton olmuştu. Kendi deyimiyle; " Bu nefis, hayat dolu, iştahlı, biçimsiz nesneyi (Cio-Cio-San)", şehvet tutkuları uğruna harcayan bu adamı, ülkesinin evlendikten sonra gerek duyup çağırması Long'un Amerikan konsolosunun açılımıyla belirttiği gibi; Butterfly için daha hayırlı olmuştu. Loti'nin Pierre'i dürüsttür. Geyşa'sının efendisi olduğunu bilir ama şakacı, ironik davranışlarında ne O'nu, ne çevresindekileri kıracak birşey yapmaz. Oysa kibirli bir adamdır Long ve Belasco'nun canlandırdıkları Pinkerton, konuşmaları kaba ve aşağılayıcıdır.

Long'un Loti'den farklı oyu kişilerine gelince: Çevirmen, çamaşırcı ve akıl hocalığı gibi niteliklerin az bulunur bir birleşimi olan Kan-goo-roo, aç gözlü Nakoda'ya, sonra da Goro'ya dönüşmüştü. Chrysantheme'in genç arkadaşı Oyouki, Butterfly'ın hizmetçisi Suzuki olmuş, Geyşa'nın küçük kardeşi ise Long'un elinde çocuğu olmuştu. Kızkardeşin küçük kardeşe şakalaşp, onu eve kadar sırtında taşıdığı sevimli sahneler yazmıştır Loti. Tüm bunlara Long, kimi kendi buluşu olan, kimini otantik öyküden aldığı üç oyun kişisi daha ekledi. Bunlardan ilki Amerikan konsolosu Sharpless idi. Biraz ağır, biraz azametli, biraz renksiz ve sıkıcı olmasına karşın, yine de iyi huylu ve kibar biridir Long'un Sharpless'ı ve bu özellikleriyle

Puccini’de karşımıza çıkan Sharpless’in aynıdır. İkinci oyun kişisi Yamadori; yalnızca evlenme aracı olarak kullanılan, Japonya’nın modern, maaşlı prenslerinden biridir. Öyküdeki haliyle kusursuz İngilizce konuşan, New York’daki evinde oturup ara sıra Japonya’yı gezmeye gelen bir prenstir. Ve nihayet Long’un kurgusunda Belasco ve Puccini’den çok daha dikkat çekici bir rol oynayan Kate Pinkerton. Long’un Loti’den ayrıldığı asıl nokta, öyküsünü dönüştürmüş olduğu yarı trajik havada kendini gösteriyor. Konsolos, Pinkerton’un kendisini terk ettiğini açıklar açıklamaz Butterfly’ın ilk tepkisi, gidip hemen hara-kiri yapmak olmuştur. Bir çocuğu olduğunu ve onun için yaşamak gerektiğini düşünüp ölmekten vazgeçtiğinde kendini çoktan yaralamış bulunmaktadır. Öykünün sonunda Kate çocuğu almak için geldiğinde, Butterfly’ın sanki eski mesleğine döndüğü izlenimini edindiği terkedilmiş bir evle karşılaşır. Puccini’nin Butterfly’ı ise ikinci perdedeki “Chu Tua Madre” aryasında bu mesleğe dönüş seçeneğinden söz eder.

Herkesçe paylaşılan bir başka görüşe göre Long’un öyküsünü asıl batıran taraf, olaylar dizisinin basitliğinden kaynaklanmaktadır. Aylarca önce evlenen Pinkerton ile Geyşa’nın New York’daki yaşamlarını sergilemek için öykünün başında en az üç bölüm harcanmıştı. Yine de Long’un, karakterleri, öyküdeki yerlerine inandırıcı biçimde oturtabilen bir uygulamayı gerçekleştirdiğini de kabul etmek gerekir. Nitekim öykünün gelişimi içinde ortaya çıkan durumlar karşısında kişiler, kendilerinden beklenen davranışları göstermede inandırıcı ve tutarlıdır. Örneğin Butterfly’ın, yanına çocuğunu ve Suzuki’yi alıp Pinkerton’un ne zaman döneceğini öğrenmek için Amerikan konsolosunu ziyarete geldiği sahnede, içeri sarışın bir Amerikalı kadın girer, Kate Pinkerton’dur bu. Kode kentindeki kocasına bir telgraf çekmek istemektedir. Butterfly’ın kendisini duyabileceği bir uzaklıktan dikte ettirdiği telgrafta şunları söylemektedir: “Çocuğu ve bakıcısını gördüm. O’nu bir an önce alamaz mıyız? Çok sevimli bir oğlan. Anneyi belki yarın görebilirim. Bugün gittiğim evde yoktu.” Kim olduğunu bilmediği Geyşa’nın farkına daha sonra varan Kate, ayrılırken tenezzül ediyormuş gibi bir tavırla konuşur onunla: “Küçük Japon, seni şirin, minik şey!” Oysa, Butterfly Kate’i tanımış, telgrafta geçen sözcüklerin korkunç gerçeğini kavramıştır. Yaşamına son vermeyi düşünmektedir o sırada. İşte Puccini’nin başlangıçta ikinci perdeyi bu olay üstüne kurmak istediği,

ancak aksiyonun kesintisiz, hızlı, etkili ve dehşet verici bir biçimde akmasını arzuladığından, sonraları vazgeçtiği “Konsolos Sahnesi” işte budur.

Romanın en dokunaklı yeri kuşkusuz Butterfly’ın bekleyişini anlatan bölümdür. Long, olayı şu satırlarla betimler: “Yanlca bir gece değil, her seferinde daha az yiyerek, daha az uyuyarak geçen günler ve geceler sonunda Cio-Cio-San’ın Pinkerton’u taşıyan geminin demirleyeceği limanı gözlediği dürbünü bile tutacak gücü kalmamıştı. Bebekle birlikte hasırların üstüne uzanıp öylece kaldıkları görünümünü genç hizmetçi günlerce izledi. Solan iekler, hergün biraz daha ucuzunun satın alındığı yenileriyle değiştirildi. Günün birinde Ci-Cio-San, tesadüfen Pinkerton’u gverdete, kolunda bir sarışın kadınla birlikte gördü. Ertesi sabah savaş gemisi yerinde yoktu. İşte Belasco’nun göz yaşartıcı bir melodram olarak değerlendirip, tek perdelik bir oyuna dönüştürdüğü öykü budur. Long’un kurduğu olaylar dizisi üzerinde Belasco’nun yaptığı en önemli değişiklik, oyunun sonunda yarattığı trajik finaldir. Romanda, ayrıldıktan sonra bir daha Butterfly’ı görmeyen Pinkerton’u, Belasco tekrar sahneye getirir. Böylelikle trajik atmosferi daha da yükseltmeyi amaçlamaktadır. Usta işi bir seçme ve yoğunlaştırma çalışmasıyla Belasco, Long’un epizodik gelişimini tek bir zaman, mekan ve eylem bütünlüğü içine sokmayı başarmıştır. Oyun, yirmi dört saatin içinde, Butterfly’ın evinde geçmektedir. Belasco, Long’un orijinal diyaloglarını büyük ölçüde kullanmış, konuşmaların ham yanlarını gidermek yerine, aralarına kendi yazdığı diyalogları serpiştirmeye yönelik bir yol çizmiştir. Örneğin, Butterfly’ın Pinkerton’a son sözleri: “Ne yazık ki ardıç kuşları tekrar yuva kurmadılar.” Gerçekten nl son sözlerdir bunlar! Oyun metniyle karşılaştırıldığında Puccini’nin librettosu, dizelerle geliştirilmiş bir şiirsel dram olarak değerlendirilebilir. Belasco’nun anlatımındaki katı, gerçekçi yanlar ya çıkarılmış, ya da yumuşatılmıştır. Pinkerton’un nl “Sütlü Punch ya da Viski”si librettoya alınan tek tük özelliğinden biridir. Bestecinin ve libretistin ellerinde kahramanımız, Loti’nin romanındaki kibar, sevecen kız kişiliğine yeniden dönüşür. Pinkerton bile romanda ve oyunda gördüğümüz kştah davranışlarının çok ötelerinde, daha yumuşak, daha sıcak renklerle donatılmış bir tavır içine sokulmuştur. Başka türlü bir Puccini tenoru nasıl olabilirdi ki?

Oyundan operaya aktarılırken bu kötü karakter birçok kez yeniden ele alındı. İlk taslakta adı, Sir Pinkerton’du, daha sonra B.F.Pinkerton oldu. Bu kez n

harflerindeki belirsizliğin Anglo-Sakson ülkelerinde başka türlü yorumlanabileceği düşünülerek adı, F.B.Pinkerton olarak yeniden değiştirildi. Almanca versiyonda Pinkerton adının F.B.Linkerton olarak bir kez daha düzenlendiğini görüyoruz. Bu kez değişikliğin nedeni, Pinkerton adının aynı adlı ünlü Amerikan dedektif bürosunu ve 1900'li yıllarda Orta Avrupa'da büyük popülerlik kazanan bir seri Alman dedektiflik serüveni öykülerinin ortak kahramanının adını çağrıştırmasıydı.

Puccini'nin başlangıçtaki eğilimi, Belasco'nun oyununu biçimlendirirken izlediği yoldan giderek, tek perdelik bir opera yazmaktı. Operanın başına, Long'un öyküsündeki ilk bölümlerden yararlanarak bir prolog eklemeyi düşünüyordu. Daha sonra bu plandan vazgeçti. Konunun tam uzunlukta bir opera olarak işlenmesi, hem dramatik gelişimin daha iyi aktarılabilmesi, hem de İtalyan seyircisinin beklentilerine daha uygun düşeceği düşünülmüştü. Bu uygulama içinde orijinal prolog tasarımı, pek çok işlevi birden üstlenen duygusal ve acı yönleriyle işlenen öykünün, ağır havasını bir ölçüde dağıtmak amacıyla Butterfly'ın kısa süreli mutluluğunun sergilenmesidir. Bu, Belasco'da oyunun sonuna dek sahnede görülmeyen Pinkerton'u çok daha önemli bir konuma getirebilmek için bir bakıma zorunluydu. Dahası, içinde uzatılmış aşk sahnesi bulunmayan bir Puccini operası nasıl olabilirdi ki? Nihayet bu giriş perdesi, besteciye, istediği atmosferi aceleye getirmeden yaratabilmek için bir olanak sağlıyordu. Bunlardan öte, önemli ayrıntıları oluştururken libretto yazarları, Loti'nin romanına ve Messenger'in operasına sık sık başvurdular. Pierre'in bir ziyaret edip şaşkınlığa düştüğü Budist manastırı; orada yaşayan şişman, kafasını kazıtmış, dünyada hiçbir şeyi kendine dert etmeyen, Fransız Benedictine ya da Chatreuse likörü içmekten zevk alan insanlara ilişkin Loti'nin anlattıklarından Yakuside'nin ortaya çıkarıldığını biliyoruz. Operanın Milano versiyonunda, başlı başına bir sahnesi olan, sarhoş Yakuside'dir bu. Puccini'nin bu Budist rahibi amcanın ağzından dile getirdiği lanet motifi, yine Long'un öyküsünde geçen bir belirlemeden alınmıştı; evlenerek kocasının dinine geçen Geyşa, ailesi tarafından reddedilmişti.²⁷

²⁷ 1.1.8. nolu bölümün tümü, Mosco Carner'in *Madama Bytterfly* adlı yazısından alıntıdır. Kaynak: İstanbul Devlet Opera ve Balesi, 2003-2004 sezonu, *Madama Butterfly* dergisi, Çeviren: Murat Tuncay

3.1.1.1 “ Madame Chrysantheme “ Romanından Bir Bölüm (Pierre Loti)

Parmaklarımın ucunda merdiveni çıkıyorum ve evde birini şarkı söylerken duyduğu için duruyorum. Bu, Chrysantheme’in sesi; neşeli bir şarkı söylüyor. Şaşırtıp kızdırıyor bu beni; öyle ki, neredeyse buraya geldiğime pişman olacağım. Sesine çözemediğim bir gürültü karışıyor; çınn! çınn! Biri, madeni paraları bütün gücüyle yere atıyormuş gibi net ve kesken bir tını. Bu, her sesi kolayca geçiren evin bütün gürültüleri, hatta öğlenin ve gecenin suskunluğunu bile keskinleştirdiğini biliyorum. Ama, şimdi bunu düşünmüyorum; çünkü, merak ettiğim çiçeğimin yukarıda ne yaptığı. Çınn! Çınn! Palet veya çrapaud mu oynuyor, yoksa yazı tura mı atıyor?

Böyle şeyler olamayacağını hemen seziyorum ve şimdi ona sürpriz yapmak için merdiveni daha sessizce, dört parmağımın ucunda dikkatle çıkıyorum. Beni gelirken duymuyor. İçine güneş ışığının, bahçenin sarı yapraklarının düştüğü ve rüzgarın estiği boş, temiz, beyaz odamızda sırtı kapıya dönük oturmakta. Sokağa çıkmak için hazırlanmış; görünüşe göre annesine gidecek. Yanında güllü şemsiyesi duruyor. Ve yerde, ona dün akşam konuşmamızdan sonra verdiğim güzel, beyaz, madeni paralar. Eski bir sarraf becerikliliği ve uzmanlığı ile onları evirip çeviriyor, yere atıyor, para tokmakçığıyla vurup yokluyor, kulağına koyup dinliyor ve bu arada küçük bir kuş gibi keyfine göre aklına gelen herhangi bir hayali melodi söylüyor.

Tanrım, madamımın aklımda kalan son hali, düşündüğümde de daha Japon! Birden gülmek arzusuna kapılıyorum. Dün gece, onun yanımdayken söylediği o güzel sözlerin, öğle öncesi iki saatlik suskunluk ile gecenin sihrini güzelleştiren o tatlı cümlelerin beni etkilemesine izin verdiğimde ne denli safmışım! Ah, onun yeğlediği ne ben, ne de Yves! Bu küçük kafada, bu küçük kalpte hiçbir zaman böyle olmadı. Onu böyle otururken görünce bağıriyorum: “Chrysantheme!” Tam şaşkın bir halde döntüyor ve onu bu uğraşısı sırasında gördüğüm için kulaklarına kadar kızarıyor. Ama yanılmakta; çünkü ben o anın çekiciliğine kapılmış durumdayım. Onu üzgün bırakmanın endişesi beni hayli kedere boğmuştu; evliliğimizin başladığı gibi aynı tatlılıkla bitmesini daha doğru buluyordum çünkü. “Bu iyi bir fikir, böyle ihtiyatlı olmak” dedim ona, “özellikle senin vatanında, birçok suçlu insanın sahte para sürdüğü yerde. Ben buradayken acele et ki, paralar sahte ise değiştirebileyim!”

Elbette bu işe hiçbir zaman benim önümde devam etmeyecekti! Ayrıca ben de bunu beklemiştim; çünkü, bunun için hem doğuştan gelen, hem de sonradan kazandığı çok büyük nezaketi, edep ve terbiyesi vardı; üstelik de çok fazla Japon'du.²⁸

3.1.1.2 John Luther Long'un Uzun Öyküsünden Bir Bölüm

yas, ölüm ve cennetten bir şarkı

“...Pıspış, uyu uzak Japonya'daki yavrucuğum. Artık sen, sadece yelpazenin üzerindeki bir resimsin.”

Bunları söyleyen Pinkerton'du. Cio-Cio-San, o zamanlar daha bir çocuktü. “Ah, minik çapkın”, bu dizeleri söylerken, aslında onları senin için yaptığından haberi yoktu. Senin varlığını bile sezmemişti. Duyduğu zaman kim bilir ne kadar eğleneceğiz. Oh, Suzuki! Günü birinde imparator gelince önüne çıkacağız ve sen de ona diyeceksin ki: -sesine etkili olacağını sandığı has tonunu vererek- “ Dinle ey göklerden inmiş olan, ey Japonya'nın ölümsüz hakimi, bak, senin indiğın göklerin rengini gözlerinde taşıyan ilk tebaanım.” O zaman imparator bakışlarını ona çevirecek, duraklayacak ve tekrar ona bakacak; çünkü, ona bakmaya doyulmaz. Sonra hükümdar onu prens ilan edecek! Ya ben? “ Dünyaya böyle oğulla getirmeye devam et!” diyecek bana sadece. Ha, ha, ha ne dersin buna?

Anlaşılan hizmetçi bundan kuşkulu.

“Hiç olmazsa yaşlı evlenme kılavuzunun dediğini yapabilirsin; çünkü çok güzelsiniz.”

Çocuğu tehlikeli bir ses çıkaracak sesle yere düşüren Cio-Cio-San, kızın gırtlığını yakaladıktan sonra gülerek yere savurur. “ Bir daha evlenmekten söz edersen ölürsün. Başka bir şey daha var. Şunu bil ki, Amerika'da evlenen sonsuza kadar evli kalır. -oh, sonsuza kadar!- Evet,! Hapishanesi olan kocaman bir mahkemeye gitmeden kimse ayrılamaz. Bizim durumumuz da böyle, yani bay B.F.Pinkerton ve ben bayan B.F.Pinkerton. Eğer günün birinde benden ayrılmak isterse, A.B.D.'deki o kocaman mahkemeye götürmesi gerek beni. Bu da bir sürü zahmet demektir. İşte bunun için benimle evli kalmayı yeğleyecektir; ayrıca benimle evli olmaktan hoşlanıyor. Bak, bana bir sürü para bıraktı, Japonya'da 999 yıl

²⁸ 1.1.1.2 nolu bölüm, 1986 yılının İzmir Devlet Opera ve Balesi Madama Butterfly dergisinden alıntıdır, sayfa 25

oturayım diye evini verdi. Akrabalarımın beni dışlamasına neden olduğundan, onların yanına gidemem. Söyle bana küçük aptal, saka kuşları yeniden yuva yapınca o gelecek. Aha, ne dersin? Hadi söyle!”. Hizmetçi kızın, hanımı gibi düşünmediği halinden bellidir; ve cevap vermektense susmayı yeğleyince (bu davranış, ihtiyattan olduğu kadar da saygıdandır), öteki çok alınır buna.

Sarışın kadın

Bir kadın içeri girer ve daha eşiği atlarken “Amerika konsolosu Mr. Sharpless mısınız?” diye sorar. “Kobe’deki kocama telgraf çekebilir misiniz?” “Zannederim, eşiniz kimdir?” Adam konuşurken önüne bir bloknot çeker. “Teğmen Pinkerton-bir dakika aman Tanrım!” Ne yazık ki, çok geç kalmıştır artık. İskemlede oturan küçük kadının gözleri onun gözlerine dikilmiştir. Hatta, bu hazin durum karşısında yorgun düşmüş adamın, merhametten kendisine söylediği yalanlara biraz gülümsüyor gibidir. Ona, susması gerektiğini göstermek için başını sallar. “Mazur görün, ben...ben hazırım” der konsolos kısaca; daha fazla açıklama yapmadan ekler: “Başlayınız.”

“Şu telgrafi göndermenizi istiyorum: ‘Çocuğu ve bakıcısını şimdi gördüm. Hemen alsak olmaz mı? Çocuk çok güzel. Bu yüzden annesine gideceğim. Bugün gittiğimde evde değildi. Seninle buluşacağımızı umuyorum. Bir hafta sonra, Kioto Maro’yla beraber. Onu da yanımda getirebilir miyim? Adelaide.’ Yürümeye davranınca Cio-Cio-San’ı görür ve içten hayranlıkla duraklar. ‘Ne büyüleyici, ne çekicisin azizem! Lütfen öp beni sevgili oyuncak!’ Cio-Cio-San, korkan bir çocuk gibi gözlerini açarak ona bakar. Sonra burun delikleri titrer ve yavaş yavaş göz kapaklarını indirir. ‘Hayır’ der hafif bir sesle. Öteki kadın gülerek, ‘Pekala’ der, ‘sana kızmıyorum’. Duyduğuma göre bunu yapmazmışsınız -özellikle hanımlara-. Erkeklerimizin size tutulmalarını hoş görüyorum. Sizi rahatsız ettim; teşekkür ederim. Siz Mr. Sharpless, telgrafi hemen yollayacak mısınız? İyi günler!”

Kadın, geldiği gibi aceleyle çekip gitti. Bu, yolcu gemisinin güvertesinde gördüğü sarışındı.

O gittikten sonra uzun zaman sessiz kaldılar. Konsolos, çaresizlik içinde ellerini başına dayamış, masasında oturuyordu. Cio-Cio-San birden yerinden kalkarak saksak adımlarla ona yaklaştı. Boş yere gülümsemeye çalışıyordu. Dudaklarını sımsıkı dişlerine yapıştırmıştı. Sallanarak kolunun içinde bir şeyler

araştırdı ve bulduğu birkaç madeni parayı adama uzattı: Adam verileni şaşkınlıkla aldı. “Bunlar onun, o güzel parasından artan sadece bunlar. Artık bana gerekmiyor. Kendisine veriniz. Kendisine üzgün olduğumu da söylerseniz sevinirim. Ah, hayır, hayır! Memnun, memnun deyiniz!” Tevazu ile iç çekti. “Ben –kendisi ve- ve benim için dilemiş olduğu mutluluğa ulaşsın isterim. Ben ise –belki- mutlu olacağım. Ona mutlu olacağımı söyleyin.” Başı bir an için önüne düştü; tekrar kaldırdığında yüzüne bakılırsa, içindeki heyecandan arınmış gibiydi. “Bana göstermiş olduğu dostça davranışlar için de –Mr. Pinkerton’a- teşekkürlerimi bildirin. Sizin lütuflarınıza da teşekkür etmeme izin verin. Siz, dünyadaki en iyi insansınız.” Bir an gözlerini yumdu ve sessiz durdu; konsolos hafif bir sesle, “Bu Pinkerton ve benzerleri...” dedi.

Saka kuşları tekrar yuva yapınca

Gece çökünceye kadar sakın oturdu. Ondan sonra “andon”u yakıp, tuvalet aynasını kendine doğru çekti. Oturduğu zaman kucığında bir kılıç vardı. Babasından kalanlar arasında akrabalarının almasına izin verdiği tek şey, yalnızca buydu. Kılıcı canlı bir varlık olarak kabul eden bir Japon’a göre, çok güzeldi. Gösterişli kılıfa bir ejderha sarılmıştı, gözleri yakuttandı, ağzındaki kristalden yapılmış yarım kürenin ise birçok mistik anlamı vardı Japonlar için. Babasına göre kılıç, şerefle eşanlamlıydı. Kılıcın üzerine şu sözler yazılmıştı: “Şerefle yaşayamayacaksan, şerefle öl.” Kılıcını yavaşça çıkardı. Ondan sonra, ruj, pudra ve parfümle tuvaletini tamamladı; ve en sonunda Tanrılarla barışmak üzere büyük bir tevekkülle dua etmeye başladı. Misyondaki dini unutmamıştı; fakat ölüme giden karanlık yolda, kendisine daima dürüst davranış olan merhametli yücelere sığınmayı daha uygun bulmuştu.

Sonra, kılıcın sivri ucunu boynundaki, hemen her Japon’un bildiği, o, nerdeyse tümüyle hissiz noktaya dayayarak, yavaş yavaş içeriye doğru itti. İlk kesişten sonra nefes almakta zorluk çekmesini önleyemedi. Ancak, hemen ardından boğazından kanın akmakta olduğunu hissetti; akıntı omuzlarına doğru dağılırken, en gür kısmı göğüslerine doğru aktı. Bir an için iki göğsü arasında ince akıntıların nasıl ilerlediğini gördü; orada pıhtılaşma başladı. Kılıcı tekrar bastırdı ve yeni bir akım hızla ötekinin üstüne boşandı. Bu seferkinin rengi daha kızıl gelmişti ona. Artık bakamayacağını anladı. Aynayı biraz daha yaklaştırdı kendisine. Elleri ağırlaşmıştı, ayna ise çok uzaktaymış gibi görünüyordu. Acele etmesi gerektiği biliyordu. Fakat tam parmaklarını kılıcın üstündeki yılanı bastırırken, içinden bir şeyler acı acı

haykırdı. Ona nasıl ölüneceğini öğretmişlerdi, fakat o erkek ona nasıl yaşanacağını ya da daha doğrusu, hayatı nasıl daha hoş bir hale getirebileceğini öğretmişti. Ama bu, ölümünün nedeniydi. Garip bir neden! Şimdilik ilk kez ölümün hazin bir şey olduğunu anlıyordu. O gelmiş ve her şeyin yerini almıştı; gidince de geriye hiçbir şey bırakmamıştı –bundan başka-.

Hizmetçi, çocukla beraber sessizce içeri girdi, küçüğü çimdikleyerek ağılattı. “Ah, ey merhametli Kwannon!” Kılıç, kof bir sesle yere düştü. Göğüslerinin arasında akan kan, koyulaştı ve bitti. Başı ağır ağır öne düştü. Kollarını büyük bir pişmanlıkla çekmeceye uzattı; ağlıyordu. “Ah, merhametli Kwannnon!” diye dua etti. Çocuk, mırıldanarak kucağına sokuldu. Hizmetçi geldi ve yarayı bağladı. Ertesi gün, Mrs. Pinkerton konuşmak üzere Higaşi tepesindeki küçük eve geldiğinde, orayı boş buldu.²⁹

²⁹ 3.1.1.3 nolu bölüm, 1986 yılının İzmir Devlet Opera ve Balesi, Madama Butterfly dergisinden alıntıdır, sayfa 26, 27, 28.

3.2 Madama Butterfly Operası'nın Rol Dağılımı

Cio-Cio-San (genç geyşa) : soprano (dramatik kolaratür)

Pinkerton (A.B.D. Deniz Kuvvetleri'nde yüzbaşı) : Tenor

Suzuki (Butterfly'ın hizmetçisi) : Mezzo soprano

Sharpless (Nagazaki'deki A.B.D. konsolosu) : Bariton

Goro (Evlilik çöpçatanı) : Tenor

Bonzo (Cio-Cio-San'ın amcası) : Bas

Kate Pinkerton (Pinkerton'un Amerikalı eşi) : Mezzo soprano

Prens Yamadori : Bariton

İmparatorluk görevlisi : Bas

Yakuside (Diğer amca) : Bariton

Kayıt memuru : Bariton

Cio-Cio-San'ın annesi : Mezzo soprano

Cio-Cio-San'ın teyzesi : Mezzo soprano

Cio-Cio-San'ın kuzeni: Soprano

3.2.1 Madama Butterfly Operası'nın Dünya Prömiyeri Solistleri

Cio-Cio-San : Rosina Scorchio

Pinkerton : Giovanni Zenatello

Suzuki : Giuseppina Giaconia

Sharpless : Giuseppe de Luca

Orkestra Şefi : Cleofante Campanini

3.2.2 Madama Butterfly Operası'nın Farklı Versiyonlarının İlk Temsil Tarih ve Yerleri

Birinci versiyonunun prömiyeri : La Scala Tiyatrosu. Milano, 17 Şubat 1904

İkinci versiyonunun prömiyeri : Teatro Grande, Brescia, 28 Mayıs 1905

Üçüncü versiyonunun prömiyeri : Covent Garden, Londra, 10 Haziran 1905

Dördüncü versiyonunun prömiyeri : Opera Comique, Paris, 28 Aralık 1906

3.2.3 Madama Butterfly Operası'nın Türkiye Prömiyeri

Ankara Devlet Konservatuarı öğrencileri tarafından ilk kez dünya opera edebiyatından önemli bir operanın tamamı (üç perde) 12 Haziran 1941'de kalabalık bir seyirci topluluğu karşısında Ankara Halk Evi'nde sahnelenmiştir. Orkestra şefliğini, Ferit Alnar'ın, rejisini de Carl Ebert'in yaptığı operada başlıca rolleri şu sanatçılar seslendirmiştir:

Cio-Cio-San : Mesude Çağlayan

Suzuki : Necdet Demir

Pinkerton : Aydın Gün

Sharpless : Süleyman Taner

Goro : Nuri Turkan

Bonzo : Şevket Taşkiran

Yamadori : Orhan Günek

Yakuside : Nevzat Karatekin

Kate Pinkerton : Neriman San

İmparatorluk Komiseri : Ruhi Su

Nikah Memuru : Muammer Esi

Dekor ve kostümler; Turgut Zaim, Arif Kaptan ve Tarık Sevenser tarafından tasarlanmıştır.

İstanbul Devlet Opera ve Balesi, Madama Butterfly Operası'nı, ilk kez 1960, sonrasında da 1985 yılında sahnelemiştir. Madama Butterfly Operası, 2003-2004 sezonunda da (18 Ekim 2003 prömiyer), bestecinin yüzüncü ölüm yıldönümü nedeniyle yeniden sahneye konmuştur. Eseri; Antonio Pirolli ve Yalçın Adıgüzel yönetmiş, Altan Günbay sahneye koymuş; dekor Erkut Uzelli, kostüm Şanda Zıpçı tarafından tasarlanmıştır.

Oyuncular:

Madama Butterfly: Evren Ekşi - Payam Koryak – Efsun Öztoprak-Ayşe Tek

Pinkerton: Ari Edirne-Efe Kışlalı-Bülent Külekçi-Hüseyin Likoz-Süha Yıldız

Suzuki: Aylin Ateş-Deniz Erdoğan-Yeliz Çelikkol

Goro : Faruk Göker-Erkan Tezcan

Bonzo : Toygarhan Altuner-Güneş Gürle

Yamadori : Gürsan Onurlu-Ahmet Yazıcı

Kate : Şöhret İnanç-Elif Özel

İzmir Devlet Opera ve Balesi de, eseri, 1986 ve 1992 yıllarında sahneye koymuştur. 1992 yılındaki sahneleşinin rejisini Cüneyt Gökçer yapmış, eser, aynı sezon Mersin Devlet Opera ve Balesi'nde de sahneye konmuştur.

3.3 Madama Butterfly Operası'nda Orkestranın Oturtumu

3 Flüt (biri piccolo), 2 Obua- İngiliz kornosu (alt obua), 2 Klarnet, Bas klarnet, 2 Fagot, 4 Korno, 3 Trompet, 3 Trombon, Bas trombon, Timpani, Çelik üçgen, Tamb, T-T, Cymb, Çan, Japon Cmp, Japon T-T, Harp, Viyolonsel, alçak T-T, kuş sesleri

3.4 Madama Butterfly Operası'nda Koro

Madam Butterfly operasında yalnızca iki kez koronun kullanıldığı görülmektedir: İlk perdedeki düğün sanhesinde ve son perdede Pinkerton'un gelişi sırasında (uzaktan duyulur). Koroda yer alan sesler ise genellikle tenor ve sopranolardır.

3.5 Madama Butterfly Operası Konusunun Özeti

1.Perde:20. yy. başlarında Japonya. Nagasaki Limanı'nın yukarısında, çiçekli bir terasta, A.B.D. Deniz Kuvvetleri'nde yüzbaşı B.F.Pinkerton, kendisine üç hizmetçi ve bir de geyşa eşi (Cio-Cio-San) sağlayan evlilik çöpçatanı Goro'dan kiralamış olduğu evi kontrol etmektedir. Pinkerton, tepeye tırmanmaktan nefessiz kalmış bir şekilde gelen Amerikan konsolosu Sharpless'a, zevk arayışı içinde dünyayı dolaşan bir denizcinin kaygısız felsefesini açıklar. Aynı zamanda, Cio-Cio-San'ın (Madam Butterfly) narinliğinden büyülenmiştir ama, 999 yıllık evlilik kontratı ayda bir yenileme opsiyonu içermektedir. Sharpless O'nu, kızın yeminini bu kadar hafife almaması gerektiği konusunda uyardığında, Pinkerton hiç tereddütsüz, bir gün gerçek bir Amerikalı ile evleneceğini söyleyerek bunları bir kenara iter.

Cio-Cio-San'ın uzaktan neşeyle düğün şarkısı söylediği duyulur. Arkadaşlarıyla çevresi sarılı olarak girdiğinde, Pinkerton'a ailesi zor duruma düştüğü zaman, hayatını bir geyşa olarak nasıl kazandığını anlatır. Akrabaları telaş içinde ve gürültüyle, evlilikle ilgili düşüncelerini açıklamaktadır. Sakin bir zamanda Cio-Cio-San, Pinkerton'a dünyevi birikimlerini gösterir ve amacının O'nun Hristiyan inancını benimsemek olduğunu anlatır. İmparatorluk komisyon vekili, nikah törenini gerçekleştirir ve misafirler çiftin şerefine kadeh kaldırırlar. Kutlama, Cio-Cio-San'ın Budist bir rahip olan amcası Bonzo'nun birdenbire öne çıkarak, genç kadını atalarının dinini reddettiği için lanetlemesiyle kesilir. Pinkerton, öfkeyle misafirleri gönderir. Mehtapta, bahçede Cio-Cio-San ile yalnız kaldığında, O'nun gözyaşlarını siler ve genç kadın O'na aşklarının şarkısını söyleyerek katılır.

2.Perde:Üç yıl sonra, Cio-Cio-San kocasının dönüşünü beklemektedir. Hizmetçi Suzuki yardım için Tanrılar'ına dua ederken, Cio-Cio-San gözleri limana kilitlenmiş durmaktadır. Hizmetçi kız ne kadar az para kaldığını gösterdiğinde, Cio-Cio-San O'nu ısrarla güzel bir günde Pinkerton'un gemisinin ufukta görüneceğine inançlı olması için zorlar. Sharpless, yüzbaşidan bir mektup getirir, ancak mektubu Cio-Cio-San'a okuyamadan, Goro genç kadına aşık olan varlıklı Prens Yamadori ile birlikte gelir. Cio-Cio-San, çöpçatanı ve prensi, Amerikalı kocasının kendisini terketmediğinde ısrar ederek defeder. Yalnız kaldıklarında Sharpless, tekrar mektubu okuma okumaya başlar ve Pinkerton'un geri dönmeyebileceğini öne sürer. Cio-Cio-

San gururla, Pinkerton'un, bir oğlu olduğunu öğrendiğinde kesinlikle geri döneceğini, eğer dönmezse, eski hayatına dönmek yerine öleceğini söyleyerek, çocuğu Dolore'yi ileri çıkartır. O'nun bağlılığından hareketle, Sharpless, mektubun bütün içeriğini açıklamadan oradan ayrılır. Cio-Cio-San, ümitsizliğinin ortasında bir top sesi duyar, dürbünle baktığında Pinkerton'un gemisinin limana girmekte olduğunu görür. Neşeden çıldırmış bir şekilde, Suzuki'ye, bütün evi çiçeklerle doldurmak için kendisine yardım etmesini buyurur. Akşam karanlığında Cio-Cio-San, Suzuki ve çocuk, nöbet tutmaya başlar.

3.Perde:Gün ağarmaya başladığında Suzuki, Cio-Cio-San'ın dinlenmesi için ısrar eder. Çocuğuna ninni mırıldanarak, onu başka bir odaya götürür. Sharpless, Pinkerton ve ardında yeni karısı Kate ile gelir. Onları karşılayan Suzuki, Amerikalı kadının kim olduğunu fark ettiğinde kederle yıkılır, ancak hanımına haberleri iletmeyi kabul eder. Pinkerton, vicdan azabına kapılarak, yaratıcısı olduğu mutsuzluk sahnesine ıstırap içinde veda eder ve sonra aceleyle gider. Cio-Cio-San, O'nu bulmayı ümit ederek sevinçle dışarı çıktığında Kate ile karşılaşır. Gerçeği tahmin ederek darmadağın olmuş olan Cio-Cio-San, eğer babası oğlu için dönecekse çocuğundan vazgeçeceğini belirtir. Daha sonra Suzuki'yi göndererek, babasının intihar ettiği kamayı alır ve utanç içinde yaşamaktansa onurla ölmeyi seçerek bir Buda heykelciğinin önünde eğilir. Bıçağı saplamak için kaldırdığında Suzuki çocuğu odaya iter, gözyaşları içinde çocuğuna veda eden Cio-Cio-San, onu, oynaması için gönderir ve sonra intihar eder. Ölürlen, Pinkerton'un O'nun adını haykırdığı duyulur.

3.6 Madama Butterfly Operası'nın Karakter Çözümlemeleri

Butterfly : 15 yaşında temiz ve masum bir Japon genç kızı. Varlıklı bir ailenin tek çocuğuyken, babasının onurunu yitirmekle karşı karşıya kalması nedeniyle Japon geleneklerine göre harakiri yaparak intihar etmesi sonucu, annesiyle yalnız kalmış, tüm varlıklarını yitirmeleri üzerine geçimlerini sağlayabilmek için geyşa olmuş, yaşam zorluklarıyla savaşıyan bir genç kız.

Çok zarif ve duygusal, içten, iyi niyetli, ürkek, sevecen, sevdiği kişiye sonsuz güven duyan ve onun herşeyini seven ve olduğu gibi kabul eden, hatta onun uğruna herşeyden vazgeçebilen, duygularıyla hareket eden, çok sabırlı, azla yetinebilen doğunun tipik fedakar kadını.

Sevgisinin gözlerini kör etmesi ve mantığını işlemez hale getirmesi nedeniyle gerçekleri fark edemeyen, kendi ülkesinin geleneğinde kadınların erkeklere köle olmak zorunda bırakılmasından rahatsız olmasına karşın bu kez bir başka ülkenin erkeğinin, üstelik de çok farklı bir kültürden gelen Amerikalı bir erkeğin kendisi için farklı düşünebileceğine yürekten inanarak farkında olmadan kendisini ona köle eden, tutunacak tüm dallarının ve umutlarının kırılması sonucu kendi sonuna hızla sürüklenen toy bir genç kızdır Butterfly.

Pinkerton : Amerikan Donanması'nda Yüzbaşı. Alaycı, eğlence ve keyif peşinde, umursamaz, tüm güzelliklerden yararlanmak isteyen ve bunu kendinde hak gören, başka ülke halkı, onların tercihleri ve değer yargılarını küçümseyen ve alay edebilen, ama amacına ulaşmak için farklı davranabilen, sadece o anda hissettiğini yaşamak isteyip gerisini hiç düşünmeyen, kendisine sunulanlardan, akıllı, mantığı ve vicdanını kullanmaksızın yararlanan egoist bir karakter.

Duygulardan çok istekleri ön planda olan havai, cüretkar, zaman zaman küstah, herşeyi hafife alan, işler karıştığında hemen oradan ayrılan ve her ülkenin en iyi ve en zarifini elde edemeyecekse hayatın yaşanmaya değmeyeceğini düşünen tipik genç bir Amerikalı. Butterfly'ın yaşadığı dramın asıl nedeni gibi görünen ancak aslında aracı olan kişi.

Sharpless : Amerika'nın Nagasaki Konsolosu ve Pinkerton'un dostu. Orta yaşlı, deneyimli, öngörülü, duygusal, insanları ve duygularını önemseyen, farklı uluslar ve geleneklerine saygılı ve temkinli bir kişi. Geç de olsa Butterfly'a kendi akraba ve yakınlarının yapması gerekeni yapmaya; onu uyarmaya ve yönlendirmeye çalışan iyi niyetli bir kişi.

Goro : Çöpçatanlık yapıp, geçimini böyle sağlayan, kendi çıkarından başka birşey düşünmeyen ve kendine çıkar ortamı sağlamak için her yola başvuran, gelenekleri ve kanunları kendi lehine kullanan, sahtekar, dedikoducu başkalarının duygularına hiç değer vermeyen, dalkavuk bir Japon. Batı anlayışına göre kadın taciri de denilebilecek ve her toplumda rastlanabilecek olumsuz bir karakter. Butterfly'ın sonuna giden yolda ilk adımı atmasına neden olan kişi.

Suzuki : Butterfly'ın sadık hizmetçisi. Zaman zaman gerçek bir anne yada abla gibi. Sadık ve koruyucu. Gerçekleri görebilen, mantıklı ama aynı zamanda duygusal ve merhametli bir Japon kadını. Herşeye rağmen Butterfly'ı terk etmeyen ve ona destek olan bir hizmetkardan çok öte; tam anlamıyla bir dost.

Bonzo Amca : Butterfly'ın amcası. Japon gelenekleri ve dinine ait tüm öğelerin simgesi ve temsilcisi, koruyucusu ve yaptırımcısı. Kendi toplumunun gözünde çok saygın ve bilge biri olması nedeniyle yaptırım gücü yüksek, tutucu bir kişi. Butterfly'ı affetmek ve onu doğru olana yönlendirmek yerine onu reddederek ve lanetleyerek, toplumda yalnız bırakılmasına neden olan ve ölümle çok genç yaşta buluşmasında etken olan kişilerden biri.

Kate Pinkerton : Pinkerton'un Amerikalı eşi. Kendi istemi dışında olaylara karışan iyi niyetli, sevgi dolu, merhametli, anlayışlı, özverili, duygulara önem veren hümanist bir kadın. Bir bakıma Pinkerton'un, Butterfly ve Oğlundan sonraki üçüncü kurbanı sayılabilir. İstemedi, sadece var olmasıyla, Butterfly'ın kendini öldürmesini kaçınılmaz kılan kişi.

Prens Yamadori : Japon Prensi. Zengin ve nüfuzlu bir adam. Bu gücünü kullanarak istediği zaman istediği kadınla evlenip, bıktığında sırtını geleneklere dayayarak kolayca ondan kurtulabilen ve aynı şeyi defalarca uygulayan ve bundan hiçbir rahatsızlık duymayan bir erkek karakter.

Butterfly'a aşık olduğunu düşünüyor ve ona aynen Pinkerton'un yaptığı gibi davranıyor ; O'na O'nun değer verdiğini düşündüğü şekilde yaklaşarak etkilemeye çalışıyor. Ancak Butterfly'ın Japon geleneklerini, kanunlarını ve erkeklerinin anlayışını iyi bilmesi ile Pinkerton'a sonsuz güveni ve sevgisi ona inanmasına olanak vermiyor.

Yakuside Amca: Bonzo'nun kardeşi ve Butterfly'ın diğer amcası. Alkole düşkün, hatta belki de, biraz zekası normalin altında ve bu yüzden kendi toplumunun gözünde pek saygınlığı olmayan, ama iyi niyetli, saygılı ve nazik bir insan. Butterfly onu Pinkerton'a "sadece biraz noksan" diye tanıtıyor.

Kuzen : Butterfly'ın kuzeni. Goro'nun Pinkerton'u ilk önerdiği ancak söylediğine göre bu teklifi reddeden kadın. Her toplumda rastlanabilecek kıskanç bir kadın. Butterfly'ı kıskanıyor. Kıskançlığı onu, zaman zaman beddua etmeye kadar varıyor.

Anne : Butterfly'ın annesi. Kendi geleneğinin ezdiği, geçimini daha önce eşinin, onun ölümünden sonra da kızının sağladığı zayıf bir kadın. Büyük olasılıkla çabuk inanan, öngörüsü olmayan, iyimser bir karakter.

Çocuk : Butterfly ile Pinkerton'un oğlu. Üç yaşında. Oldukça sakin ve itaatkar bir çocuk.

3.7 Madama Butterfly Operası Librettosunun Dramatik İncelemesi

I.Perde: Puccini'nin Madama Butterfly Operasında, 19. yüzyılın sonu, 20. yüzyılın başında bir Japon kızının yaşadığı dram anlatılmaktadır.

Operanın birinci perdesi, Japon çöpçatanı Goro'nun sağladığı bir tanışma sonrasında Japon kızı Cio-Cio-San ile Amerikalı deniz subayı Pinkerton'un Japonya'nın Nagasaki kentindeki evlilik töreni öncesinde Genç subay'ın kiraladığı evde ,olayın geçtiği mekan ve kişileri tanıtmayla başlar. Konunun serimini oluşturan bu perdede, Japon gelenekleri, görenekleri, anlayışları, değer yargıları ve kanunları ile mekanları ve doğası, doğunun mistik ve gizemli atmosferi, zaman zaman Japon müziğinin pentatonik yapısı ile de desteklenerek ortaya konur.

Mekanlar ve binalar batı insanının alışık olduğu yapılardan çok farklıdır. Oldukça pratik kullanılabilen ve kayarak açılan kapılar (şosi), bu yolla çeşitlendirilen yapılar Amerikalı genç subay Pinkerton'un bir yandan şaşkınlığa düşmesine neden olur ve beğenisini kazanırken öte yandan da Amerikan Konsolosu Sharpless'le konuşurken kullandığı "derme çatma" deyiminden küçümsediği de anlaşılır. Bu evi dokuz yüz doksan dokuz sene için almıştır. Anlaşmayı istediği zaman tek taraflı bozabilecektir.

Japon isimleri de çok farklıdır Pinkerton için. "Narin Sabah Meltemi", "Altın Güneşin Işını", "Hoş Kokulu Çamağacı"... Ancak Pinkerton gülerek bu lakapların aptalca olduğunu ve onlara "Bostan korkulukları" diyeceğini söyleyerek küstahca alay eder. "Narin Sabah Meltemi"nin (Suzuki) cevabı felsefidir ;

"Efendim gülmeye lütfetti ?

Gülüşünüz çiçekler kadar zarif.

Şöyle dedi bilge Okunama ;

Bir gülüş hepsini fetheder ve

Bütün sorunlara karşı koyar.

Gülümseyerek inciler kazanılabilir.

Gülümsemeler bütün kapılarını açar cennetin. "

Ancak Pinkerton bu felsefeyi anlayabilecek yapıda değildir. O çok yüzeysel, havai, gününü gün etmeye ve eğlenmeye dayalı basit ve egoist felsefeye sahiptir:

*“Bütün dünya üzerinde, işte ve eğlencede
Yankee, bütün tehlikeleri küçümseyerek dolaşır.
Çapasını cesaretle, rast gele atar...
Ani bir kasırga gemisini altüst edene kadar,
Sonra yelkenlerini ve armasını açarak gider.
Ve eğer her ülkenin en iyi ve zarifini kazanamazsa,
Hayat yaşanmaya değmez” ...*

.....

*Kader onu ezemez, korkusuzca tekrar dener.
Hiç kimse ve hiçbir şey onun cesur ruhunu yaralayamaz.
Bu yüzden Japon adetlerine göre evleniyorum ;
Dokuz yüz doksan dokuz yıllığına.
Bununla birlikte, evliliği her hangi bir ay feshetmekte özgürüm.”*

Pinkerton hiç kimse ve hiçbirşeyin onu yaralayamayacağını düşünürken, kendisinin Butterfly’ı yaralayabileceğini aklına bile getirmemektedir. İşte Pinkerton’un böyle bir felsefeye sahip olması ile Japon geleneğinin kadını mal olarak gören, ezmeye ve yok etmeye yönelik anlayışı birleştiğinde Butterfly’ın acı sonu için zemin hazırlanmıştır. Pinkerton’nun bu felsefesi bir başka Amerikalı olan Sharpless tarafından bile benimsenmez ve Butterfly’ın akibeti daha birinci perdenin başında Sharpless tarafından Pinkerton şöyle bir dille uyarılır ;

“Hayatı çok eğlenceli yapan, ancak sonunda mahvedici olan çok kolay bir felsefe.”

İki erkek Amerika için kadeh kaldırlar ; “America forever !”

Pinkerton, Butterfly’ın zarafetinden, güzelliğinden, gizemli yapısından, çekiciliğinden, bir kelebek gibi narin halinden çok etkilenmiştir. Bu macerada onun narin kanatları incinebilecek de olsa , onu elde etmenin vahşi arzusuyla yanıp tutuşmaktadır. Onu elde etmenin yolu ise Japon gelenekleriyle evlenmektir, aynı ev alır gibi 999 yıllığına ve istediği zaman ayrılmak garantisıyla. Sharpless onu bir kez daha uyarır ;

“Doğrusu bu narin kanatları hırpalamak ve

muhtemelen güvenmiş bir kalbe azap çektirmek acınacak şey.”

Pinkerton ve Sharpless ikinci kez kadeh kaldırırılar. Bu kez Pinkerton düşüncesini çok daha açık bir biçimde dile getirir ;

“Gerçek bir eşle, Amerika’lı bir eşle yapacağım gerçek bir evlilik gününe ! “

Evet Sharpless’le konuşmasından Pinkerton için bu evliliğin süresinin bir ay olduğu ortaya çıkar. Butterfly’la yaptığı evlilik bir oyundur. Ama sadece Pinkerton için. Butterfly içinse çok farklıdır. Pinkerton’a aşık olmuştur ve sonsuz bir güven duymaktadır. Onun, kaderini değiştireceğini ve bu ülkenin yanlış geleneklerinden kurtaracağına inanmaktadır, hatta, hiç kimsenin haberi olmadan düğünden bir gün önce dinini bile değiştirmiş, sevdiği ve inandığı adamın dinine geçmiştir. “Efendim” diye hitap ettiği Pinkerton’u daha fazla mutlu etmek için soyunu ve akrabalarını bile unutmaya hazırdır. Nikahtan önce Pinkerton Butterfly’ın yaşamındaki büyük dramı da Goro’dan öğrenir ; Butterfly’ın babası Mikado’nun bir mesajla gönderdiği kamayla harakiri yaparak yaşamına son vermiştir.

Bu arada, düğüne gelen kalabalık akraba ve arkadaşlar Amerikalı damatla ilgili farklı görüşler taşımaktadırlar. Bir kısmı yakışıklı, değerli ve en iyisi olduğunu , bir kısmı ise tam tersini düşünmektedir. Kıskançlıklar nedeniyle kötü temenniler bile dile getirilmektedir. Pinkerton ise onlara belli etmeden alay etmektedir. Butterfly’ın çocuk denecek yaşta ; 15 yaşında olması, Pinkerton’u şaşırtmasına rağmen, amacından caydırmaz.

Gözü hiçbir şey görmemektedir. Sharpless onu bir kez daha uyarır ;

“ Bu küçük Butterfly’dan

daha zarif yada tatlısını hiç görmedim.

Bu kontrata ve onun inancına budalaca bakma !”

Evlilik gerçekleşir. Akrabalar ve arkadaşlar gitmek üzereyken Bonzo amcanın kanları donduran hiddetli sesi duyulur. Goro’nun sözlerinden Bonzo’nun davetli olmadığı ve büyük olasılıkla bu evliliğe de karşı olduğu anlaşılmaktadır. Ancak geliş nedeni Butterfly’ın dinini değiştirdiğini dolayısıyla kendi halkını ve gelenek ve göreneklerini de reddetmiş olmasıdır. Bu Japon dini, gelenekleri ve

göreneklerinin simgesi ve koruyucusu olan Bonzo için affedilmezdir. Butterfly'ı lanetler ve reddederek herkesi onu lanetlemeye ve reddetmeye çağırır. Pinkerton onları kovarken, konuklar ve Bonzo lanet ederek uzaklaşırlar. Butterfly dinini değiştirmekle büyük bir hata yapmıştır. Artık Butterfly'ın efendisini daha mutlu etmek için unutacağı akrabaları da kalmamıştır. Pinkerton Butterfly'a kendisini onun gözünde önemli olduğunu düşündürecek güzel sözlerle teselli eder. Artık Pinkerton onun için evrenin kendisi hatta evrenden de fazlası; herşeyidir.

Butterfly giysisini değiştirmeye gittiğinde Pinkerton'un gerçek düşüncesi bir kez daha ortaya çıkar ;

“Bu güzel oyuncuğın benim karım olduğunu düşünmek ! Benim karım ! “
ve güler. *“Ama cazibesi öyle akıl çelici ki*

Kalbim çılgınca çarpıyor ateşli bir hasretle.”

Butterfly geri geldikten sonra, sevgi isteği ve umutlarla, Pinkerton'un ise arzu dolu sözleriyle bezeli ateşli ve duygusal bir düet başlar. Butterfly ürkek, çekingen ama bir o kadar da caziptir Pinkerton için. Butterfly bir ara, Amerikalıların, bir kelebeği yakaladığında kalbini iğne ile delip ölmeye bıraktığının söylendiğini anımsar ve irkilir. Genç kadını tüm oyun boyunca (final hariç) ilk kez Pinkerton konusunda şüpheyne düşer. Ancak Pinkerton yine onu ikna etmenin bir yolunu bulmuştur.

Birinci perdenin sonunda olayların ulaşacağı nokta, seyirci açısından ortaya çıkmıştır. Dünyada sadece ikisi ve sadece güzellikler, hayaller, arzular ve aşk varmış gibi bir atmosferde süren ve Japon etkilerini taşıyan melodileriyle bezenmiş düet Butterfly'ın romantik sözleri, Pinkerton'un ise genç kızı çağırın ateşli davetiyle sona erer.

II.Perde: Operanın konusunun gelişme bölümünü oluşturan karamsar ve hüznünlü melodilerle bezeli 2.Perde'nin ilk bölümü yine Nagazaki'de Butterfly'ın evinde başlar. Japonya'dan ayrılalı çok uzun zaman geçmiştir. Suzuki'nin sözlerinden Butterfly'ın sürekli ağladığı anlaşılmaktadır. Ama hala umutlarını korumaya çalışmakta, Pinkerton'un geri geleceğini söylemektedir. Öyle ya, gelmeyecekse neden eve emniyetli kilitler taktırmıştır? Ama Suzuki, şimdiye dek

yuvasına dönen yabancı bir koca görmemiştir. Paraları da bitmiştir.. Butterfly bunları duymak istememektedir. Pinkerton ılık ve güneşli bir mevsimde ardıc kuşları yuva yaparken geleceğini söylemiştir. Gelecektir de! Suzuki'ye de bunu zorla söyletir. Ama Suzuki her şeyin farkındadır. Butterfly Pinkerton'un geleceği güne ait hayallerini dile getirdiği, bu operanın en güzel aryalarından birini söyler. (*Un bel di vedremo*)

Aryanın sonunda Sharpless ve Goro görünürler. Sharpless'i gören Butterfly aradan çok uzun bir zaman geçmiş olmasına rağmen hemen tanır ve onu büyük bir heyecanla karşılar. Pinkerton'dan bir haber getirdiğinden hatta çok iyi bir haber getirdiğinden emindir.

Doğu misafirperverliğini yerine getirme telaşı içinde ikramlarda bulunmaya çalışır. Kırılmakta olan umutları iyice canlanmış, sevgisine güveni alevlenmiştir. Sharpless , Pinkerton'dan gelen mektubu gösterir. Butterfly mutluluktan uçmaya başlamıştır. Bu arada ardıc kuşlarının yılın hangi zamanında yuva yaptıklarını öğrenmek ister. Japonya'da Pinkerton gideli üç kez yuva yapmışlardır, ama belki de Amerika'da daha seyrek yapıyorlardır... Butterfly'ın bu düşüncesi karşısında Sharpless hayrete düşmüştür. Ama bu konuda bilgisinin olmadığını söyleyerek soruyu cevaplamaktan kurtulur.

Pinkerton gittikten sonra Goro, Butterfly'a hediyeler ve yeni evlenme teklifleriyle gelmiştir. O sırada zengin ve nüfuslu Prens Yamadori betimleyici Japon ezgilerinden oluşan bir müzikle gelir. Butterfly kocasının geleceğinden emindir ve Yamadori'nin kendisine olan karşılıksız aşkı ile alay eder.Yamadori ilan-ı aşk etmeye devam etmekte, sonsuz sadakat yemini edebileceğini söylemektedir. Ama öyle çok evlenmiş ve eşlerini kapı dışarı edip boşanmıştır ki, Butterfly ona inanmaz. Ayrıca o evlidir de. Buna Butterfly'dan başka kimse inanmamaktadır. Goro, kanunun terk edilen eşe boşanma hakkı verdiğini söyler. Ancak, Butterfly kendisini artık Amerikalı saymaktadır, dolayısıyla onun kocası onu terk etmeyecektir. Ayrıca Amerikan kanunları kocaların eşlerinden bıktıkları için ayrılmak istemelerine izin vermemektedir. Kendine güvenlidir, yeniden dimdik ayakta.

Sharpless, nasıl olup da Butterfly'ın bu kadar gerçeklerden uzak düşünebildiğine şaşmakta ve kahrolmakta, bu durumda haberi Butterfly'a nasıl vereceğini de kara kara düşündürmektedir. Pinkertonun geleceğini, ama Butterfly'ı

görmek istemediğini, kendisinin de Butterfly'ı duruma hazırlamak için orada olduğunu Yamadori ve Goro'ya söyler. Yamadori bu durumdan kendine pay çıkarır ve Butterfly'a ayrılırken hala umutlu olduğunu söyler. Butterfly'ın düşüncesi ise değişmemiştir.

Sharpless, Yamadori ve Goro gittikten sonra mektubu okumaya devam eder. Her cümlede heyecanla coşan Butterfly Sharpless'i giderek içinden çıkamayacağı bir duruma sokar. Sonra mektubu keser ve bir soru sorar ;

*“Şimdi söyleyin bana Bayan Butterfly, ne yapardınız
eğer bir daha hiç dönmeyecek olsaydı?”*

Butterfly büyük bir darbe almıştır. Bunca yıldır sabırla onun geleceğini umut etmiştir ancak görüntüsü, onun içten içe umudunun ağır yaralar aldığını göstermektedir. Yapabileceği iki şey vardır :

*“Ya döner... ve insanları şarkılarımla eğlendiririm,
Ya da... daha iyisi... ölürüm.”*

Bu Butterfly'ın kendisi için ölümden söz ettiği ilk ve tek yerdir. Konu müzik ve librettoda öylesine ustaca işlenmiştir ki, seyirci olayların varacağı noktayı başından kuvvetle tahmin etmesine rağmen, Butterfly'ın acısını onunla bir yaşıyormuş gibi hissetmektedir. Bu arada, seyircinin önceden bildiklerinin bir de Butterfly ile yaşaması, onun çaresizliğini seyircinin de hissetmesini sağlamakta, bu da bu etkiyi de artırmaktadır.

Sharpless mektuba devam edemez ama, son derece şefkatle Yamadori'nin teklifini kabul etmesini teklif eder. Bu durum Butterfly'ı adeta çıldırtır. Aslında içinden bildiği, ama inanmayı reddettiği gerçek bir kez daha yüzüne vurulmuştur. Onu gerçekte bu kadar sinirlendiren de budur. Sharpless'i önce kovar sonra özür diler. Ağır bir darbe daha almıştır. Artık ayakta durmakta zorlanmaktadır. Aklı iyiden iyiye karışmış duyguları alt üst olmuştur. Bir an durup, aklını toparlamaya çalışır. Ve artık gerçekten daha fazla kaçamaz, anlamıştır ; Pinkerton onu terk etmiştir. Koşarak içeri gider ve kucağında bir çocukla, Pinkerton'un çocuğuyla gelir. Bundan Pinkerton'un haberi yoktur. Kendisini unutmuştur ama, haberi olduğunda çocuğunu da unutabilecek midir? Onu geri getirmek için tek umudu biricik oğludur

artık. Bir Amerikalı'dan olan çocuğunun Japonya'da hiç şansının olmadığını da bilmektedir. Sharpless Pinkerton'a söyleyeceğine söz vererek son derece dramatik bir müzikle uzaklaşır.

Butterfly önce yakınları arkadaşları ve akrabaları, hatta annesi sonra da körü körüne sevdiği ve güvendiği adam tarafından terkedilmiş güvendiği Amerikan kanunları da onun işine yarayamamıştır. Sevdiği adam bir Amerikalıdır ama Japon erkekleriyle aynı biçimde davranmış, din değiştirmesi de onun kaderini değiştirememiştir. Tam o sırada Suzuki itip kakarak ve bağırarak Goro'yu getirir. Goro etrafta ;

*“Amerika’da bir bebek bunun gibi koşullarda doğduğunda,
bütün hayatı boyunca ondan kaçınılır
ve bir serseri gibi davranılır.”* diyerek dolaşmaktadır.

Butterfly çılgına döner ve hançeri alarak Goro'ya saldırır. Suzuki çocuğu uzaklaştırır. Goro'yu kovan Butterfly taş gibi kalakalmıştır. Bütün yolları kesilmeye bütün umutları yok edilmeye çalışılmaktadır. Yavaş hareket etmeye başlar içi paramparça olmuş biçimde son bir güçle umutlarını yenilemeye çalışır ;

*“Göreceksin, kalbimin aşkı,
İstirabım ve yine tesellim
Benim küçük aşkım,
Ah ! Göreceksin,
İntikamını alacak olan yakında
Yakında burada olacak ve
Seni ve beni kendi ülkesine götürecek.
Seni ve beni uzağa götürecek.”*

Tam o sırada bir top atışı duyulur. Limana bir gemi girmiştir. Üç yıldır her gemiyi izlemiştir Butterfly'ın sesi heyecan doludur. Dürbünü alır, ama yaşadıklarının etkisiyle ve heyecandan elleri titremektedir. Suzuki'nin yardımıyla dürbünü tutar... Evet, bu Pinkerton'un gemisidir. Artık mutluluktan ve heyecandan yerinde duramamaktadır. Bunca yıldır çektikleri sona erecektir. Suzuki'den tüm çiçekleri toplamasını ister. Tüm bahçeyi çiçeklerle kaplayacaktır. Ve Madama Butterfly

operasının en tanınmış düeti başlar (*Scuoti quella fronda di ciliegio*). Bu bölüm Opera'nın DORUK NOKTA'sıdır.

Butterfly ve çocuk Suzuki'nin yardımıyla hazırlanırlar. Ve bir gecelik sonsuz bekleyiş başlar. Çocuk ve Suzuki yerde diz çökmüşler, Butterfly ise ayakta.

III.Perde: Sabah olmuş, çocuk ve Suzuki oldukları yerde uyuyakalmışlardır. Butterfly ise hala ayakta Pinkerton'un limandan gelişini beklemektedir. Ve hala "O gelecek, o gelecek... biliyorum o gelecek" demektedir. Suzuki'nin önerisiyle çocuğunu kucaklar ve duygularını çocuğuna ninni gibi söyleyerek (dormi amor mio) içeri götürür ;

*"Ne sevimli uyumaktasın
Kalbimde korunarak,
Tanrının himayesinde güvende,
Ben bir tarafta ağlamaktayken...."*

"O gelecek" demektedir, ama artık umutları iyiden iyiye kırılmıştır. Artık inancını yitirmiştir. Tam o sırada kapı çalar, Pinkerton ve Sharpless gelmişlerdir. Bahçede bir de kadın vardır, Pinkerton'un karısı Kate... Suzuki ne yapacağını bilemez. Pinkerton vicdan azabı ve acı içinde sanki herşeyi halledebilecek, onu vicdan azabından kurtarabilecekmiş gibi Butterfly'a vermesi için Sharpless'e bir miktar para vererek kaçarcasına uzaklaşır. Bir yandan da bu vicdan azabından asla kurtulamayacağını söylemektedir. Kate, Suzuki'yi çocuğu vermesi ve ona kendi çocuğu gibi bakacağına ikna etmesini istemektedir. Çocuğun tek kurtuluşu budur. Tam o sırada Butterfly gelir. Çılgınca bahçede Pinkerton'u arar. Sharpless'i görür. Suzuki ve Sharpless ağlamaktadırlar. Kendisini sevdiğinden emin olduğu Suzuki'ye döner, bütün saflığı ve temizliğiyle hala gelmemiş olduğunu ya da gelmeyeceğini düşünmeden, belki de ancak ölmüşse gelmeyeceğini düşünerek endişeyle sorar ;

"Evet ya da hayır de yavaşça; O yaşıyor mu ?"

Suzuki'nin evet cevabından sonra bahçedeki Kate'i de gördüğünde herşeyi anlamıştır. Kate Suzuki'ye verdiği garantiyi ona da verir. Çocuğa en sevgi dolu özenle bakacaktır. Butterfly artık kararını vermiştir. Kate asla onun yüzünden

kederlenmeyecektir. Çocuğu, yarım saat içinde geldiği takdirde Pinkerton'a verecektir. Sharpless ve Kate ayrılırlar. Butterfly, Suzuki'yi içerde oynayan çocuğun yanına gönderir fakat, Suzuki direnir, çünkü Butterfly'ın niyetini anlamıştır. Butterfly düşüncelerini bir şiirin dizeleriyle dile getirir ;

*“Kapalı kapının ardından o içeri girdi,
Hayat ve aşk da onunla beraber geldi ; ve sonra
O gitti ve bize hiçbirşey kalmadı.
Hiçbirşey, hiçbirşey, hiçbir şey, yalnızca ölüm...”*

Artık herşey ortadadır. Babasının yaptığını yaparak hayatına son verecektir. Başka çıkar hiçbir yol kalmamıştır onun için. Bunu çocuğu için, çocuğunu okyanus ötesine göndermeye dayanamayacağı, gönderirse de çocuk büyüdüğünde annesinin kendisinden vazgeçmesinin azabını yaşamaması diye yapacaktır. Ve oğlunun iyiliği için Amerika'da büyümelidir. Bu duygularını dile getirdiği ve son derece etkileyici olan **arya** boyunca (**tu, tu, piccolo iddio**) çocuğuna sarılan Butterfly, kendisini hatırlaması için son bir kez oğlunun kendisine bakmasını ister. Sonra onu gönderir ve intiharını tamamlamak için arkaya gider. Hançerin düştüğü duyulur. Butterfly sendeleyerek oğluna yaklaşır ve tam ona yaklaştığında yere yığılır. O anda Pinkerton ve Sharpless içeri girerler. Butterfly tam ölmek üzereyken çocuğu babasına teslim eder. Pinkerton acı içinde yere çöker. Herşey bitmiştir.

İki karşıt gelenek, görenek, din ve anlayışa sahip doğu ve batının iki ayrı ülkesinin insanının yollarının çakışması ve yaşadığı baskı ve terk ediliş doğu kadının değişmez yazgısına götürmüştür. Butterfly'ın harakiri sonrası çocuğunun yanına gelmeye çalışması üç türlü yorumlanabilir. Birincisi son kez çocuğunu görüp sarılabilmek, ikincisi ise Pinkerton'un onun ölümünü görmesini sağlayarak vicdan azabını yaşatmak yada üçüncüsü her ikisi birden.

3.8 Madama Butterfly Operası'nın Müzikal Dramatik Yapısı

I.Perde: Eserin giriş müziği polifonik dokuyla başlar. Girişteki beş notalık motif sürekli olarak tekrar edilmektedir (çarpma hariç)³⁰. Numara ikideki ritim aslında aynı motifin varyasyonudur (bir nota çıkarılmış halidir). Dördüncü ölçüde tekrar motif orijinal haliyle karşımıza gelir. Ritimsel diminuendo ile (no.5) Pinkerton'un partisi hazırlanır. Buradan itibaren doku, homofonik olmuştur. Sayfa altıda ikinci ölçü, ikinci kemanlar; altıncı ölçü viyolalar ve yedinci sayfa numara altıda motif tekrar duyurulmaktadır. Eserin başından numara beşe kadar bir bölme, numara beşten sekize kadar bir başka bölme devam etmektedir. Bu bölmede, ilk motifin orijinali, modifikasyonu ve yeni dahil edilen oktav atlamalı motif kullanılmıştır.

Sekiz numaradan itibaren yeni bir bölüm başlamakta, Suzuki'nin Pinkerton'a yaptığı saygı gösterisine kadar sürmektedir (numara on üçten yedi ölçü önce). Bu bölmede yine aynı motif yan yana kullanılırken, birinci flüte verilen ritmik motif ve senkoplar dokuyu oluşturmaktadır. Tema, birinci fagot ve birinci klarnet tarafından verilmektedir. Onüç numaradan yedi ölçü önce andante'de yeni bir bölme başlamıştır (Pinkerton'un yüzeysel bir yaklaşımla, tüm kadınları aynı gördüğünü söylediği sahnedir). Bu bölme, on dört numarada sona ermektedir. Yeni başlayan bölme, gelinin (Butterfly) gelişinin konuşulduğu sahneye aittir. Sharpless'ın geldiği yer olan onaltı numaradan itibaren yeni bir atmosfer başlamakta ve ondokuz numaraya kadar devam etmektedir. Burada müzik, hem eşliği, hem de ezgisiyle Pinkerton'un yüzeyselliğini yansıtmaktadır. Hafif meşrepliği vurgulamak için de, göreceli olarak küçük notalardan oluşan pasajlar kullanılmıştır (agilite). On dokuzuncu ve yirmi birinci bölmeler arasında farklı bir anlatım söz konusudur.

Yeni başlayan bölme operanın en can alıcı yerlerinden biridir. Burada, Sharpless ile Pinkerton'un düetinde, genç denizcinin hayata bakış tarzını açıklarken; besteci, Japon-Amerikan mentalite farklılıklarını vurgulamak için, ilk dört ölçüye A.B.D milli marşından bir fragman koymuştur.³¹ Bu düette, Pinkerton'un açıklamalarındaki en önemli nokta, Japon yasasına göre evlenmenin kendisinin çıkarlarına uygun olduğunu ifade ettiği yerdir (dokuzyüzdoksandokuz yıllık evli,

³⁰ Bu motif, nota 1'de verilmiştir, sayfa 193

³¹ Bu fragman, nota 2'de verilmiştir, sayfa 193

fakat her ay özgür kalma şansına sahip olduğunu vurgulamaktadır).Yine, Sharpless ile Pinkerton'un Amerika şerefine kadeh kaldırdıkları yerde de, A.B.D. milli marşı kullanılmıştır.

Yirmi altı numaradan itibaren yeni bölme başlamıştır, ancak ilk dokuz ölçü, kırkbeşinci sayfadaki allegretto mosso ile başlayan bölmeye bir giriş niteliğindedir. Bu müzikal yapıya sahip olan sahnede, Pinkerton, gelinin güzelliğinden bahsetmekte; Goro ise samimiyetten yoksun, denizcinin iştirmek istediği sözcükleri söyleyerek, basit ve renksiz kişiliğini yansıtmaktadır. Sharpless, babacan tavrıyla, Butterfly için endişe duygularını ifade ederken, otuzikinci bölmenin beşinci ölçüsü icra edilmektedir. Bu bölme de, otuzyedi numaraya kadar sürer. Yeni bir duygulanımın başladığı otuzyedinci bölmede, Butterfly ve arkadaşları uzaktan görülür. Koro için ayrı bir motif söz konusudur ve re bemol, fa, sol (otuz sekizinci bölmenin dört ölçü sonrası) notalarını içine alan, bir artık dörtlü aralığı karşımıza çıkar. Daha sonra bu armonik yapı, tam ton dizisine dönüştürülerek egzotizm vurgulanır. Ondokuzuncu yüzyıl sonu, yirminci yüzyıl başı egzotizme yönelişin başladığı dönemdir. Her ne kadar bu re bemol, fa, sol dizisi tonal armonide bir dominant akoru karakterinde ise de, buradaki kullanılışı, tonaliteden uzak, egzotik bir atmosferdedir. Ayrıca, burada, La Boheme'i çağrıştıran ezgiler kullanılmıştır. Dramatik olarak her ne kadar Cio-Cio-San'ın mutluluğu sahnelenmeye çalışılsa da, müzikal yapıda, keman solo ile genç geyşanın onca insanın içinde dahi gerçekte yalnız olduğu vurgulanmaktadır. Artık beşli akorları (numara altmışaltı, ikinci bölüm), altere edilmiş yedili akorlar (numara altmışbeş, son ölçü) ve dramatik çizgileriyle kırk bir numaradan önceki puandorgtaki re bemolde oluşturulan zirve, Butterfly'ın gelecekte yaşayacağı dramın habercisi gibidir. Kırkiki ile kırkdört numaraların arasındaki bölmede Butterfly, Pinkerton'a ailesinden bahsetmektedir. Bu sırada babasının öldüğünden bahsederken (kırk dokuz numaranın üçüncü ölçüsü) bir "leitmotif" duyulur, bu, Butterfly'ın ölüm sahnesinde de kullanılmıştır. Beşinci ölçüde; re bemol, mi bemol, fa, la bemol ve si bemol pentatonik dizisi, si bemol hariç oluşturulmuştur. Elli beş numarada oluşturulan yeni bölmede ise, obua, onaltılık notalarla küçük bir kızın coşkusu, oyun oynuyormuşçasına ifade etmektedir (Butterfly'ın yaşını tahmin etmeye çalışırlarken).

Elli dokuz numarada; fa, sol, la, do, re pentatonik dizisi göze çarpar³², onuncu ölçüde ise, si bemol, do, re, fa, sol pentatonik dizisi vardır. Yetmiş üç numaraya rastgelen sahnede, herkes Pinkerton ve Sharpless'ın önünde diz çöker. Yetmiş dört numarada; re, mi, fa diyez, la, si; si notası dışında kullanılmıştır. Yetmiş yediden beş ölçü önce; fa, la, si notalarının içerdiği artık dörtlü dikkati çeker. Yetmiş yedi numarada da, daha önce kullanılmış olan, ölüm altyapılı leitmotifin kullanımı söz konusudur. Ayrıca, yedinci ölçüdeki re pedalı da, ölümün karanlığını ifade etmektedir. Seksen iki numaradan dört ölçü önce de, besteci, aynı leitmotifi duyurmaktadır. Seksen üç numarayla başlayan yeni bölmede ise, A.B.D. milli marşından bir fragman yine kullanılmıştır (evlilik töreninin yapılması sırasında). Hemen sonraki sahnede de, kendisine Madama Butterfly ünvanıyla seslenen koroya, Cio-Cio-San, Bayan B.F.Pinkerton! sözleriyle hatırlatmada bulunur. Burada Butterfly'ın, Pinkerton'un eşi olmaktan duyduğu gurur, besteci tarafından oldukça iyi vurgulanmaktadır. Seksenyedi ile seksensekiz numaraları arasında yeni bir bölme vardır. Seksen dokuz numarada ise, Sharpless, Pinkerton'a dikkatli olması konusunda uyarıda bulunur. Doksan, doksanbir ve doksan iki (üçüncü ölçüsüne kadar) numaraları arası ardı sıra gelen yeni bölmelerdir (allegro moderato). Doksanikinci numaranın on beşinci ölçüsünde başlayan diğer bölmede ise, koro, Butterfly'ın amcası Yakuside'yi ayyaşlıkla yermektedir.

Yüz numarayla başlayan yeni bölme ise, hem dramatik, hem de müzikal açıdan operanın önem taşıyan bölümlerinden biridir. Bu sahnede, Butterfly'ın Budist bir rahip olan amcası Bonza, müthiş bir öfke ve bağırıyla kutlama yapılan yere gelmekte ve Butterlly'ı yaptığı din değişimi nedeniyle lanetlemektedir. Orkestra da, türkütücü melodilerle ve kullanılan kromatik notalarla, bu ambiyansı destekler yapıdadır (yüzüç numaranın üçüncü ölçüsünde do diyez, do bekar, si ve yüz dört numaranın birinci ölçüsünde si bemol, si, la bemol notaları kromatiklere örnektir). Yüzaltı ve yüzsekiz numaralar arası bir başka bölmeyi oluşturur. Yüzsekiz numarayla başlayan yeni bölmede ise Pinkerton, meydana gelen dehşet verici lanetleme ve kargaşa sahnesi sonrasında, Butterfly'ın akrabalarını evden kovmaktadır. Bunun yanı sıra, ölüm ve trajediyi ifade eden leitmotif burada yeniden ele alınmıştır, ardından araya yüzonbir numarayla yeni bir bölme girdikten sonra,

³² Bu pentatonik dizi, nota 3'de verilmiştir, sayfa 194

yüzonikinci bölmede, aynı leitmotif tekrarlanmıştır. Yüzondört numarada besteci, Suzuki'nin dua ettiği sahnede, operanın girişindeki motifi kısa süreliğine duyurmuştur. Bu bölme yüzyirmi numaranın ikinci ölçüsünde bitmiş ve hemen sonraki yeni ölçüyle (andante lento) Butterfly ile Pinkerton'un uzun aşk düeti başlamıştır (bimba dagli occhi pieni di malia). Pinkerton, olaylardan dolayı Butterfly'ı şefkati ve sevgisiyle adeta küçük bir çocuğu yatıştırırcasına avutmakta, aşklarını ifade eden duygular doruğa ulaşmaktadır. Ardından yüzyirmisekiz numarayla diğer düet başlamaktadır (vogliatemi bene, un bene piccolino). Bu düette belirtilen en önemli nokta, Pinkerton'un, kızıl ardıç kuşlarının yuva yaptığı zaman döneceği ve her zaman Butterfly'a ait olacağına dair verdiği sözdür. Ve düetle ilk perde sona erer.

II. Perde: İkinci flütün solosu ve yaylıların imitasyonu ile açılır. İlk perdenin açılışında olduğu gibi, burada da polifonik bir yaklaşım vardır. Butterfly, üç yıl önce sefere gitmiş olan Pinkerton'u sevgisi azalmaksızın umut ve sadakatle beklemekte, Suzuki ise, Pinkerton'un geri geleceğine inanmamakta ve çok az paraları kaldığından yakınmaktadır. Butterfly ise, hizmetçisinin yorumunu müthiş bir tepkiyle karşılar. İki numarada duyurulan tam perde diziden elde edilen armoniler, dördüncü numaranın on üçüncü ölçüsünde de işittirilmektedir. Girişin tonal bir yapıda olmasına karşın, iki numaradan itibaren tonalite dışına çıkmıştır. Bu gelişim, egzotizmin göstergesidir. Altı numaranın dördüncü ölçüsünde de tam perde diziden elde edilen aralıklar, iki klarnet tarafından verilmektedir.

Altı numaranın dokuzuncu ölçüsünde yeniden giriş motifi kullanılmıştır. Yedi numaralı bölmede gelen yeni tema, birinci perdenin seksen dokuzuncu numarasında kullanılan temanın bir tam perde alttan verililişidir. Dokuz numarayla başlayan yeni bölme, Butterfly'ın Suzuki'ye, O'nu öldürmekle tehdit edecek kadar kızdığı sahnenin anlatımıdır. On numarada ise, Butterfly, Pinkerton'un geleceğine dair inancını hizmetçisine yansıtmaktadır. Burada, oldukça duygusal bir tema vardır. Genç kadın, sevgilisinin gelip, kendisini "küçük Butterfly'ım" diye çağıracağından söz eder. Kızıl ardıç kuşlarının yuva yaptıkları zaman Pinkerton'un geleceğini ifade ederken, büyük ikili aralıklarla kuş sesleri betimlenmiştir (numara onbir). On iki numarayla, Butterfly'ın ünlü aryası "un bel di vedremo" başlar. En güzel soprano aryalarından biri olarak kabul edilen bu aryada, eseri genelinde de hakim olan "bel canto" stiline

en güzel örneklerinden birini görürüz. Aryada, Butterfly'ın Pinkerton'a özlemi ve gelişinin hayali en etkileyici bir biçimde anlatılmıştır.

Birinci perde seksen dokuz numarada ve ikinci perde yedi numarada gelen tema, onyedini numaradan altı ölçü önce tekrarlanmaktadır. Onyedini numarayla yeni bir bölme ve onsekiz numaradaki giriş motifi ile bir başka yeni bölme oluşturulmuştur. Bu sahnede orkestrada, Sharpless'ın gelişini nedeniyle Butterfly'ın mutlu oluşunun ifade edildiği coşkulu pasajlar duyulur. Yirmi üç numarayla başlayan yeni bölmede ise, Butterfly, Sharpless'a Amerika'da kızıl ardıç kuşlarının ne zaman yuva yaptığını sormaktadır. Bu sırada, Goro'nun Butterfly'ın sorusu üzerine alaycı gülüşü duyulur. Bunun üzerine genç kadının oldukça sinirlenmesini betimleyen melodiler dile getirilir. Yirmi yedi numaranın dokuzuncu ölçüsünde yine tam ton dizisinden çıkarılmış figürler, klarnet ve obua tarafından işittirilmekte, yirmisekiz numarada da bölme sona ermektedir. Yirmi dokuz numarada, Butterfly'ın, kendisine aşık olan Prens Yamadori ile diyalogu vardır. Genç kadın, amerikan yasasına göre evlendiği için hala evli olduğunu özellikle vurgulayarak, hala Pinkerton'a nasıl bir aşkla bağlı olduğunu kanıtlar. Otuz ikinci numarada; re, fa diyez, sol diyez, fa diyez, re (re-sol diyez) artık dörtlü aralığı yinelenmiştir. Otuzdört ve otuzaltıncı numaralarda yeni bölmeler vardır. Otuzsekiz numaranın dokuzuncu ölçüsünde artık beşli akorlar, açık ve kapalı (arpej ve akor) olarak verilmektedir (sayfaikiyüzseksenbir). Otuzdokuz numarada, Yamadori'nin Butterfly'a hüznünlü bir şekilde veda edişiyile yeni bir bölme başlamıştır. Kırkiki numaradan dokuz ölçü öncesi ile yine kırk iki numara arasını kapsayan süreçteki Sharpless, Butterfly'a Pinkerton'un mektubunu göstermektedir. Bu anlatım sırasında, yaylıların "pizzicatoları" duyulur. Konsolos mektubu okumaya başladığında, Butterfly'ın, sevgilisinin mektupta geleceğini yazdığını sandığı, ya da tahmin ettiği duygular, yumuşak, duygusal melodilerle ifade edilmiştir. Kırkbeş numaranın ikinci ölçüsünde başka bir bölmeye geçilmiştir. Ardından oluşturulan diğer bölmede (kırkaltı numara), Sharpless, Butterfly'a, sevgilisinin bir daha dönmeyeceğini öğrendiği zaman ne yapacağını sorar ve genç kadının ani çöküşü, karanlık akorlarla vurgulanır. Genç kadın, böyle bir durumda yeniden geyşalık yapması gerekeceğini, ama o hayata geri dönmektense ölümü tercih edeceğini ifade eder. Kırkdokuz numarada tam perde dizisi kullanılmıştır.

Elli numara ile başlayan yeni bölme, eserin önemli sahnelerinden biridir. Burada, Sharpless'ın acı verici sorusunun üzerine Butterfly koşarak oğlunu getirir. Konsolos, şaşkınlık içerisinde kalmıştır, “Bu, O'nun oğlu mu?” diye sorduğunda, Butterfly, hangi Japon çocuğunun böyle mavi gözleri, altın sarısı lüleleri olduğunu ifade ederek Sharpless'a yanıt verir ve çocuğunun olduğunu öğrendiğinde mutlaka kocasının geri döneceğini vurgular. Sharpless da, bunu Pinkerton'a ileteneğine dair söz verir. Bu sahnenin etkisini arttırmak için, besteci yine A.B.D. milli marşını orkestrada duyurmuştur. Sharpless'ın gidişinden sonra Butterfly güzel oğluna sevgisini anlatan sözcükler kullanır, burada, kendisinin yeniden geyşalık yapması durumunda yaşayacakları da anlatılmıştır (che tua madre dovra).

Elli dört numarada yeni bir atmosfer başlamıştır. Ellibeş numarada yeni bir bölmeye geçilir. Dokuzuncu ölçüde; re bemol, mi bemol, sol bemol, la bemol, si bemol pentatonik dizisi duyulur. Daha sonra, geyşalık yaptığı sırada İmparatorun, oğlunu görüp O'nun mavi gözlerinden ne derece etkileneceğini, hatta hükümdar bile yapabileceğinin trajik hayalini kurarken (geyşalık yapması açısından), yine acı ve ölümü tasvir eden leitmotif kullanılmıştır. Aynı motif, ellisekiz numaradan altı ölçü önce de duyulur. Ardından, ellisekiz numarada yeni bir bölme, altmış numaradan sekiz ölçü önce de başka bir bölme başlamaktadır. Burada, koro “un bel di vedremo” ariasının melodisini söylemektedir. Altmış numarada, Goro'nun Butterfly'ın çocuğunun kime ait olduğunu belli olmadığına dair dedikodu çıkardığını öğrenmelerinin üzerine, Butterfly ve Suzuki çöpçatanı hırpalayarak, tekme tokat evden kovarlar. Butterfly, kendisiyle ilgili bir olay olduğunu hisseden çocuğa, çok yakında Pinkerton'un geleceğini, ikisini de alıp Amerika'ya götüreceğini söyler. Altmış sekiz numarada Pinkerton'un gelişini hayal ederken “un bel di vedremo” ariası yeniden duyulur. Yetmiş numaradan beş ölçü önce ise, A.B.D. milli marşının fragmanı yinelenmiştir.

Butterfly'ın, limanda Pinkerton'un gemisini görmesi üzerine yetmiş numarada yeni bir atmosfer başlamıştır. Uzun yıllar bekleyişin mutlulukla sona erişini ifade eden çiçek düeti başlar ardından (scuoti quella fronda di aligegio), Suzuki ile Butterfly, evi bahçedeki tüm çiçeklerle süslemektedirler. Seksendört numaradan iki ölçü önce Butterfly, hizmetçisinden düğün kıyafetini istemektedir. Seksendokuz ile doksan numaraları arasında orkestrada bir ara müziği vardır. Doksan

numarada uzaktan koro duyulur, daha önce de koronun olduğu bölümlerde kullanılan melodi, burada da yinelenmiştir. Koronun kapalı ağızla yaptığı melodiye, yaylılar “pizzicatolarla” (ve harp) eşlik etmektedir.

III.Perde: Üçüncü perdenin girişi artık dörtlü (re bemol, fa, sol) ile başlatılmıştır. Bir numaradan dört ölçü öncesinden (bir numarada yeni bölme), altı numaraya kadar orkestra pasajı sürer. Dört numaranın altıncı ölçüsünde denizcilerin sesleri duyurulur. Beş numara ile onüç numara arasında yine orkestra pasajı vardır. Burada, pentatonik diziler tam olarak kendini göstermektedirler. Onüç numara, karanlık bir melodiyle başlar. Butterfly sabaha kadar gözünü kırpmadan limanı gözetleyerek kocasını beklemiştir, ancak, gün ağırmış, Pinkerton hala gelmemiştir. Cio-Cio-San, biraz umudu kırılmış bir biçimde, Pinkerton’un gelip gelmeyeceği konusunda Suzuki’nin fikrini alır.

Onaltı numarada müzikal ve dramatik olarak yepyeni bir bölüm başlar. Sharpless ve Pinkerton gelmiştir. Ondokuz numaranın beşinci ölçüsünde, Suzuki, Pinkerton’u görür ve orkestrada da yaşadığı soku ifade eden melodiler duyulur. Sharpless ve Pinkerton, Suzuki’yi Butterfly’ı, çocuğu kendilerine vermesi adına ikna etmesi için zorlamaktadırlar. Yirmiiki numarada, Pinkerton evin birçok bölümünün (özellikle yatak odası) değişmediğini görünce eskiye dönerek kendini kötü hisseder ve yirmiyedi numarada bu duygularını ifade eden “addio fiorita asil” aryasını söyler. Biraz sonra olacaklara, yani Butterfly’ın olay karşısındaki tepkisine dayanamayacağını anladığı için Pinkerton, orayı terk eder (yirmidokuz numaradan üç ölçü önce). Yirmidokuz numarada, Suzuki ile Kate konuşurlar. Otuziki numarada ise Butterfly merakla aşağı iner, müthiş bir heyecanla odalarda ve dışarıda aşık olduğu adamı arar, fakat bulamaz. Otuzbeş numarada, Suzuki’nin ağlayışlarıyla yeni bir bölme başlar, Butterfly şok olmuştur. Otuz yedi numarada, Kate ve Sharpless’la oldukça trajik bir konuşma yapar, Kate, çocuğu almaya geldiklerini ifade etmektedir. Herkesin kendisini uyarmasına rağmen O, inanılmaz bir sevgi ve umutla kocasını beklemiştir, bu sonuç hayallerinin tam yüz seksen derece tersidir. Yalnızca O’nu terk etmemiş, üstüne üstlük bir başka kadınla gelmiş ve hayatta en çok değer verdiği, yıllardır tek başına büyüttüğü oğlunu almak istediğini belirtmiştir. Pinkerton’un yarım saat içinde gelmesi şartıyla, çocuğu onlara vereceğini ve şimdilik gitmelerini istediğini söyler acılı kadın, ve içeri girer. Kırküş numarada yeni bir bölme başlar.

Suzuki, Butterfly'ın kalbine elini yerleştirerek; "hapsolmuş zavallı bir kuş gibi atıyor bu küçük, telaşlı kalp" sözcükleri dökülür ağzından (come una mosca prigioniera). Butterfly, odayı karartmasını emreder, sonra dışarı çıkartıp odada yalnız kalır. terk ettiği dini Budizmin kurallarına göre "harakiri" yapmak için mumları yakmaya başlar, Buda heykelciklerine dua ettikten sonra, babasından kalan ve ailesinden aldığı tek şey olan kamayı kılıfından çıkartıp, üzerindeki yazıyı okur: "Şerefle öl, şerefsiz yaşamaktansa". Butterfly'ın ünlü ölüm aryası başlamıştır böylece, "con onor muore" (elli numara). Si bemol-fa notaları tam beşli olarak çalınmaktadır (aynı anda iki nota). Elliiki numarada, eserin başından bu yana bu sahne için hazırlanan leitmotif kullanılır. Elliiki numaranın yedinci ölçüsünde çocuğun Suzuki tarafından itilmesi (Butterfly'ın bıçağı boynuna saplayacağı anda), yaylıların arka arkaya yükselerek tekrar eden akorlarıyla betimlenmiştir. Butterfly, çocuğunu son görüşünü ifade eden trajik aryayı söylerken, yaylılar "pizzicato" ile akorları vermekte, timpani de duyulmaktadır. Arya bitince, Butterfly çocuğunun eline Amerikan bayrağı vererek, oynaması için bahçeye gönderir. Butterfly bıçağı sapladığı anda, do diyez unisonunda altılı si'yi getirerek, trombon, timpani, grand cassa ve kontrbas duyulmaktadır³³. Öldükten hemen sonra, yaylı tromolandolarıyla Pinkerton'un "Butterfly!" diye çığlıklarla gelişi duyulur. Artık çok geçtir! Ellisekiz numaradan itibaren de, bakır üflemelilerin yoğun duyulmasıyla eserin bitiş müziği duyulur.

³³ Bu bölme, nota 4'de verilmiştir, sayfa 194

SONUÇ

Giacomo Puccini, kendi zamanında, muhteşem Giuseppe Verdi'nin varisi olarak ilan edilen, son büyük İtalyan bestecisidir.

Ünlü besteci, niceliği değil, niteliği hedef alarak kendini üstünlüğe sevketti, bu nedenle çok sayıda eseri yoktur. Eserlerini oluşturma evresinde uzun bir süre uygun hikaye arayışına giriyor, hatta libretto oluşturulmasında bizzat kendisi de rol alıyordu. Bu arayıştan dolayı, seyahatlerde çok zaman geçirmiştir. Bu geziler, eserlerini tanıtmasına da yardımcı olmuştur. Puccini, politikayla hiç ilgilenmiyor ve savaşın en başından beri hata olduğunu düşünüyordu. Bu düşüncesinin bir başka nedeni de, şiddetli bir vatansever olan arkadaşı, ünlü orkestra şefi Arturo Toscanini ile olan kavgasıydı. Uzun yıllar Torre del Lago'da, göl kıyısındaki evinde yaşayan besteci, avlanmayı ve sigara içmeyi severdi. Zamanının mekanik mucizelerinden etkilenmişti, bir telsizi ile pikabı vardı ve Thomas Edison'la haberleşiyordu. Ayrıca çok fazla otomobili ve bir de motorlu yatı olan Puccini, çocukluk ve gençlik dönemlerinde yaşadığı parasal sorunların acısını çıkarıyordu. Mükemmeliyetçi bir yapıya sahipti, kendisi ve operalarını kuşatan diğer herkes için yüksek standartlar oluşturdu. Eserlerini seslendirecek olan sopranelarla uzun uzun çalışmalar yapardı.

"Verismo" akımının öncülerinden kabul edilen Puccini, geçici heves ve alışkanlıkların kendisini almasına izin vermeden müzikal modayı devam ettirdi. Eski çalışmaları Alman etkileri gösterirken, sonraki çalışmaları; Debussy'nin, hatta Shoenberg atonalitesinin dokunuşlarını hissettiriyordu. Ancak, hiçbir zaman ezgisel İtalyan köklerinden çok fazla ayrılmadı. Puccini'nin operadaki başarılarının en büyük özelliği; hem "La Fanciulla del West"de, Vahşi Batı'da, "Madama Butterfly"da Japonya'nın kırsal kesiminde, hem de "Turandot"da, Pekin'de olduğu gibi, bir resmi, orkestra terimiyle boyayabilme yeteneğidir.

Opera dünyasında, O'nun bir temayı dramatik bir hale sokma ve dinleyiciyi etkileme yeteneği konusunda Puccini'yle karşılaştırılabilecek çok az besteci vardır. Madama Butterfly Operası, buna verilebilecek en güzel örnektir. Başka hiçbir operası, tek kelimesini bile anlamadığı bir dilde sahnelenen, yüzeysel bir oyundaki müzikal dramayı açığa çıkartma yeteneğini, bu kadar güçlü bir şekilde kanıtlayamaz. Belasco'nun dokunaklı ama saçma kuklası, Puccini'nin operasında; çocuksu

masumluğundan yetişkin kavrayışına doğru ilerlerken yaşadıklarıyla ve onurunun O'na buyurduğu gibi kaderini sukunetle kabul eden gerçek bir trajedi figürü haline gelmiştir. Butterfly, Puccini'nin operalarında sıklıkla kullandığı; narin, ıstıraplı kadın kahramanlarına zıt bir karakterdir. Ve Puccini, bunu Turandot'da, köle kız Liu ile bir kez daha kullanmıştır.

Uzak Doğu'yu yeni yeni tanımaya başlayan Avrupa'ya, taşıdığı müzikal ve dramatik egzotizmi ile oldukça garip gelen Madama Butterfly Operası, ilk başlarda oldukça olumsuz tepkiler almış, taşıdığı değerler kavranamamıştır. Bir nedenini de Puccini'ye olan düşmanlık gösterileri olan bu başarısızlık, daha sonra yakalanan beğeni yoğunluğuyla kendini unutturmuş ve böylece, Madama Butterfly Operası, en çok bilinen ve sevilen operalar literatürüne girmeyi başarmıştır.

KAYNAKÇA

- ALTAR, Cevad Memduh: Opera Tarihi. Cilt 3.
- GAZİMİNAL, Mahmut Ragıp: 55 Opera. Maaif Basımevi, İstanbul, 1957.
- GEDİKLİ, Prof. Dr. Necati: Ülkemizdeki Etki ve Sonuçlarıyla Uluslararası Sanat Müziği. Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir 1999.
- İLYASOĞLU, Evin: Zaman İçinde Müzik.
- İstanbul Devlet Opera ve Balesi, Madama Butterfly Dergisi, İstanbul, 2003-2004
- İzmir Devlet Opera ve Balesi, Madama Butterfly Dergisi, Duyal Matbaası, İzmir , Şubat 1986
- KLOIBER, Rudolf: Taschenbuch der Oper, Gustav Bosse, Verlag, Regensburg, 1951.
- Müzik Ansiklopedisi. Ankara, Cilt 4.
- ORANSAY, Gültekin: Bağdarlar Geçidi. İzmir, 1977.
- RİCORDİ, Giacomo Puccini, Madama Butterfly Komple Operası
- RİCORDİ, Gicomo Puccini, Madama Butterfly Orkestra Partitürü
- SADİE, Stanley: The New GROVE Dictionary of Music and Mucians. Volume 15.
- SADİE, Stanley: (Managing Editor : Christina Bashford) The New GROVE Dictionary of OPERA. Volume 3
- SÖZER, Vural: Müzik ve Müzisyenler Ansiklopedisi.
- SÖZER, Vural: Müzik ve Müzisyenler Ansiklopedisi. Cilt 3, Remzi Kitabevi.
- ŞATIR Sabri: Operada Gerçekçilik ve Beş Gerçekçi Opera, Sander Yayınları.
- The New Kobbe's Opera Book. Ebury Press London, Eleventh edition, 1977.
- THOMPSON, Oscar: International Ancylopedia of Music and Musician.
- Verlag Deutsche Volksbücher, Die Welt Der Musik.
- <http://www.geocities.com/airepuccini-english/BİOGRAPHY.html>
- <http://www.geocities.com/airepuccinienglish/CRONOLOGY.html>
- <http://www.realaudio.com>
- <http://www.a9.com/puccini>
- <http://www.culturevulture.net/opera/butterfly.html>
- <http://www.ask.co.uk/ix.asp>
- <http://www.idobale.com>

EKLER

Madama Butterfly Operası'nın Librettosu

I. Perde

Perde açılır.

[Küçük evin arkasındaki odadan, Goro, çok fazla eğilerek ve geri çekilerek Pinkerton'a yol gösterir ve hala dalkavukluk ederek, fazla gösterişle, dikkatini yapının detaylarına çeker. Goro, arkada kayan tahta bir perde yapar ve kullanılışını Pinkerton'a açıklar]

[Bir parça terasta meydana çıkar.]

Pinkerton *[gördüklerine şaşırarak Goro'ya sorar:]*

Ve duvarlar ve tavan...

Goro *[Pinkerton'un şaşkınlığından hoşlanarak]*

Gelecekler ve gidecekler, yalnızca
zevkinize uygun olduğu gibi değiştirmek ve çeşitlendirmek için
yeni ve eski aynı çevre içinde.

Pinkerton *[çevresine bakınarak]*

Düğün odası, nerede?

Goro *[iki tarafı göstererek]*

Burada, ya da orada!.... değişir...

Pinkerton

Harika bir mekanizma! Salon?

Goro *[terası göstererek]*

İşte!

Pinkerton *[hayretle]*

Açılınca?...

Goro *[tahta perdeyi terasa doğru kaydırır]*
Dışarıya doğru kayan bir duvar...

Pinkerton *[Goro, bölmeleri kaydırırken]*
Şimdi anladım!...Gördüm...Diğeri...

Pinkerton
Ve böylece büyülü ev....

Goro *[karşı çıkarak]*
Nerden geldiği belirsiz kale gibi çıkar,
Tamamen temelden, tavan arasına kadar.
[Pinkerton 'u aşağıya bahçeye inmeye davet eder]

Pinkerton
Sihirli gibi gelir ve gider!

[Goro üç kere, gürültülü bir şekilde ellerini çırpır]
[tevazu ile yavaşça Pinkerton 'un önünde diz çöken iki adam ve bir kadın içeri girer]

Goro *[genzinden konuşmayı tercih ederek, onları işaret ederek]*
Bu, eşiniz hususunda bekleyen, güvenilir hizmetçi kız.
[aşırı olarak] sadık ve bağlı.
Aşçı.. Ve bu da uşak.
Büyük hürmetleri yüzünden mahçupturlar.

Pinkerton *[sabırsızlıkla]*
İsimleri?

Goro *[Suzuki 'yi göstererek]*
Bayan Narin Sabah Meltemi
[bir uşağı göstererek] Altın Güneşin Işını

[bir diğerk uşaqı göstererek] Hoş Kokulu Çamağacı

Pinkerton

Aptalca seçilmiş lakaplar!

Ben onlara bostan korkulukları diyeceğim!

[sırayla onları işaret ederek]

Birinci bostan korkuluğı, ikinci bostan korkuluğı, üçüncü bostan korkuluğı!

Suzuki *[hala dizlerinin üstünde, ancak cüretli yetişmiştir, kafasını kaldırır]*

Efendim gülmeye lütfetti?

Gülüşünüz çiçekler kadar zarif

Şöyle dedi bilge Okunama :

Bir gülüş hepsini fetheder, ve

Bütün sorunlara karşı koyar. Gülümseyerek inciler kazanılabilir.

Gülümsemeler bütün kapılarını açar

Cennetin,

Tanrıların parfümü,

Hayat pınarı,

Şöyle dedi bilge Okunama :

Bir gülüş hepsini fetheder,

bütün sorunlara karşı koyar.

[Pinkerton sıkılmıştır ve dikkati dağılmıştır]

Goro *[Pinkerton'un, Suzuki'nin gevezeliğinden sıkılmaya başladığını sezerek ellerini üç kere çırpar]*

[Üçü kalkar ve evin içinde gözden kaybolurlar]

Pinkerton

Konuşmaya başladıklarında, bütün kadınları aynı bulurum.

[dışarıya bakmaya arkaya giden Goro'ya]

Neye bakıyorsun?

Goro Gelinin gelişini izlemek için.

Pinkerton

Herşey hazır mı?

Goro

Herbir detay.

[şiddetli bir eğilişle teşekkür eder]

Pinkerton

Sen, çöpçatanların parıldayan ışığı!

Goro

İşte gelecek olanlar : resmi kayıt

memuru, akrabalar, ülkenizin Konsolusu,

gelecekteki eşiniz. Burada kontratı imzalayacak

ve evliliği resmileştireceksiniz.

Pinkerton

Çok fazla akraba var mı?

Goro

Annesi, büyükannesi, amcası Bonza

(görünmesiyle bizi çok fazla onurlandıracak)

Bay ve bayan kuzenleri,

Ataları tahminimce...

Ve diğer kan bağı olanlar, yaklaşık iki düzine kadar.

Torunlara gelince

Onlar kalabilir tahmin ediyorum...

[fazlasıyla cüretle]

Siz efendim ve sevgili Butterfly.

Pinkerton

Oh çöpçatanların parıldayan ışığı!

[Goro, şiddetli bir eğilişle teşekkür eder]

Sharpless *[içeriden, oldukça dalgın]*

Bu dik yokuş başa bela!

Sendelemek! Ve karmakarışık şeyler söylemek!

Goro *[arkaplane doğru koşar ve haber verir :]*

İşte, Konsolos geliyor

[Konsolosun önünde hafifçe eğilir]

Sharpless *[girer, tamamen nefes nefesedir]*

Ah! Yukarıya tırmanmak beni

nefessiz bıraktı!

Pinkerton *[Konsolos'u karşılamaya gider, el sıkışırlar]*

Merhaba, dostum, hoşgeldin.

Goro *[Konsolos'a]*

Merhaba, efendim, hoşgeldiniz.

Sharpless

Ough!

Pinkerton

Acele et, Goro

Canlandırıcı birşeyler alıp getir.

[Goro, aceleyle eve girer]

Sharpless *[nefes nefesedir ve etrafına bakınır]*

Çok yüksek!

Pinkerton *[manzarayı göstererek]*

Ama güzel!

Sharpless *[denize doğru ve aşağıdaki şehire bakarak]*

Nagasaki, okyanus, liman...

Pinkerton *[eve bakarak]*

Bu sihirle kullanılan bir ev

[Goro, arkasında iki uşakla, telaşla evden çıkar. Bardakları, şişeleri ve iki tane sazdan şezlong getirirler : bardakları ve şişeleri ufak bir masaya yerleştirirler ve eve dönerler]

Sharpless

Seninki?

Pinkerton

Bu evi, dokuz yüz doksan dokuz yılığına
satın aldım, ama her ay kontratı iptal etme opsiyonuyla!
Şunu söylemeliyim ki bu ülkede,
evler ve kontratlar oldukça esnek!

Sharpless

İş adamları bununla kazanıyorlar.

Pinkerton

Kesinlikle.

[Sharpless'ı oturması için davet eder]

Pinkerton *[samimi bir şekilde]*

Bütün dünya üzerinde, işte ve eğlencede
Yankee bütün tehlikeyi küçümseyerek dolaşır.
Çapasını, cesaretle rasgele atar...

[Sharpless'a içki önermek için keserek]

Sütlü punç ya da viski?

[devam eder]

Çapasını, cesaretle rasgele atar,
Ani bir kasırğa, gemisini altüst edene kadar, sonra yelkenlerini ve armasını açarak
gider. Ve hayat, yaşamaya değmezdir,

eğer her ülkenin en iyi ve zarifini kazanamazsa,...

Sharpless

Bu, kolay bir felsefe..

Pinkerton

Ve her adamın kalbi.

Sharpless

Hayatı çok eğlenceli yapan
ancak sonunda mahvedici olan,
çok kolay bir felsefe.

Pinkerton

Kader onu ezemez, korkusuzca tekrar dener.
Hiç kimse ve hiçbirşey
onun cesur ruhunu yaralayamaz.
Bu yüzden, Japon adetlerine göre evleniyorum,
Dokuz yüz doksan dokuz yıllıkına bağlı!
Bununla beraber, evliliği her ay feshetmek özgür!

Sharpless

Kolay bir felsefe,

Pinkerton

“Daima Amerika!”

Sharpless

“Daima Amerika!”

Sharpless

Gelin çok güzel mi?

[kulak misafiri olan Goro, sabırlılıkla ve işgüzarca terasa yaklaşır]

Goro

Mis kokulu çiçeklerden olan çelenk kadar zarif,
cennetteki yıldızlar kadar parlak,
Ve hiçbirşey : yalnızca yüz yen!
[Konsolos'a] eğer yüce siz bana güvenirseniz,
Hoş bir seçime sahibim...
[Konsolos gülerek reddeder.]

Pinkerton *[oldukça sabırsızlıkla]*

Git ve onu getir Goro!
[Goro arkaya doğru koşar ve tepeden aşağıya doğru gözden kaybolur.]

Sharpless

Nasıl bir delilik yakalamış seni!
Sarhoş olduğunu düşünmüyor musun?

Pinkerton

Olabilir! Belki de! Sarhoşluğa
[sabırsızlıkla kalkar, Sharpless da sabırsızlıkla kalkar]
ne dediğine göre değişir!
Aşk ya da hayal,
Sana anlatamam, bütün bildiğim,
o, masum cazibesiyle beni büyüledi.
Neredeyse şeffaf gibi, ince ve narin,
Endamı zarif, garip ve hoş küçük bir suret,
Bir tahta perde gibi düz görünüyor.
Ancak cilasının ve reçineli verniğinin arka planından
Aniden kuş tüyü kadar hafifçe titriyor.
Ve bir kelebek gibi hareket ediyor ve duruluyor.
Fazlasıyla çekicilikle, ayartıcı letafetler gibi
Onun peşinden koşmanın vahşi arzusu beni zaptetti.
Macerada narin kanatları incinebilecek olsa da.

Sharpless *[ciddi ve kibarlıkla]*

Geçen gün, davet etmek için Konsolosluğa geldi!
Onu görmedim ancak konuşmasını duydum.
Ve sesinin gizemi ruhuma dokundu.
Kesinlikle, saf ve gerçek aşk bu şekilde konuşabilir.
Doğrusu bu narin kanatları hırpalamak ve
muhtemelen güvenmiş bir kalbe
azap çektirmek acınacak şey.

Pinkerton

Sevgili Konsolos, korkularınızı yatıştırın! Biliyoruz

Sharpless

Doğrusu, acınacak şey...

Pinkerton

Sizin yaşınızdaki erkekler hayata kederleri gözlerle bakıyorlar.
Kötülük yok sanırım,
Bu kanatların yükselmesinde
Ve onlara aşkın dokunaklı seyirinde yol göstermekte!

Sharpless

Acı için ağlayış, hiç çıkmamalı bu narin, güvenen küçük sestem.

Pinkerton *[ona içki teklif eder]*

Viski?

Sharpless

Evet, bir tane daha.

[Pinkerton, Sharpless'a biraz viski koyar ve kendi bardağını da doldurur.]

Sharpless *[bardağını kaldırır]*

Evdeki arkadaşlarına ve akrabalarına.

Pinkerton *[o da bardağını kaldırır]*

Ve, gerçek bir eşle, Amerikalı bir eşle yapacağım gerçek evlilik gününe...

Goro *[tepeden yukarı doğru nefes nefese koşarken tekrar görünür]*

Onları gördüm! Tepenin zirvesine tırmanmışlar!

[patikaya doğru işaret ederek]

Bir kadın topluluğu itişip kakışıyor,

Rüzgarın dalları hışırdattığı gibi,

İşte aceleyle geliyorlar!

Butterfly'ın Kız Arkadaşları (SA) *[sahnenin arkasında, uzakta]*

Ah! ah! ah!

[Pinkerton ve Sharpless bahçenin arkasına doğru çekilir ve yamaçtaki yola doğru bakarlar]

Kız Arkadaşlar (SA)

Ah! ah! ah! ah!

Ah! Ne gökyüzü! ve Ne deniz!

[hala içeride] Ah! Ne gökyüzü! ve Ne deniz!

Butterfly *[içeride]*

Tırmanılacak bir adım daha var.

Kız Arkadaşlar (SA)

Ne kadar oyalandın,

Butterfly

Bir dakika

Kız Arkadaşlar (SA)

En sonunda zirve. Bakın, oh bakın, çiçek kümeleri!

Butterfly [sakince]

Yeryüzünün ortasında ve okyanusun üstünde,

Kız Arkadaşlar : (SA)

Ne gökyüzü! Ne deniz!

Butterfly

Huzur veren meltem ve baharın kokusu esiyor.

Sharpless

Oh gençlerin, mutlu çocuksu sözleri ve tasasız günleri!

Butterfly

Ben en mutlu genç kızım, Japonyanın, bütün dünyanın en mutlusu!

Dostlarım, ben davetlere boyun eğdim,

Aşkın tatlı davetlerine,

eşikte bekleyerek,

Kız Arkadaşlar (SA)

Oh, Ne güzel çiçekler, ne deniz!

Ne deniz! Ne kadar çiçek var!

Şansın en iyisi, iyi şans sana eşlik ediyor, tatlı kız

Butterfly

Ah, işte beni bekliyor,

Yaşamın ya da ölümün sunabileceği ihtişam.

Kız Arkadaşlar (S)

Ancak sen burada,

Seni davet eden eşiğin önündesin,

Dön ve hayran ol.

Kız Arkadaşlar (AA)

Dön ve hayran ol.

Kalbinin böylece sahip olduğu bütün herşeye, Sevgili

Kız Arkadaşlar (SAA)

Güzel gökyüzüne, güzel çiçeklere ve denize hayran ol!

Butterfly

Sevgili bayanlar, burada sıkıştım,

Kalbimin davetinde,

Çarpan kalbimin davetinde!

Buraya kalbimin davetiyle gelmişim!

Kız Arkadaşlar (S)

Kaderin en güzeli sana eşlik ediyor,

Sevgili bayan, ancak sen eşikte bekliyorsun,

Dur ve arkana bak, ve

Sahip olduğun şeyleri takdir et,

Kız Arkadaşlar (AA)

Kaderin en güzeli sana eşlik ediyor,

Sevgili bayan, ancak sen eşikte bekliyorsun,

Dur ve arkana bak,

Takdir et ve düşün.

[Butterfly ve arkadaşları sahnede görünürler. Hepsi de büyük, parlak renkli güneş şemsiyeleri taşımaktadır]

Butterfly [arkadaşlarına]

Şimdi oradayız.

[üç erkeğin birlikte durduğunu görür ve Pinkerton'u farkeder. Aceleyle şemsiyesini kapatır ve bir kerede onu arkadaşlarına tanıtır]

B.F.Pinkerton. Eğilin[diz çöker]

Kız Arkadaşlar (SA)*[güneş şemsiyelerini kapatır ve diz çökerler]*
Eğilin.

[hepsi kalkarlar ve çok resmi biçimde Pinkerton'a yaklaşırlar]

Butterfly

Hoşgeldiniz,

Kız Arkadaşlar (S)*[reveransla]*

Selamlıyoruz seni, En Yüce!

Pinkerton *[gülümseyerek]*

Yokuş oldukça yorucu muydu?

Butterfly *[ölçülü bir şekilde]*

Bir gelin için, beklemenin bezdirici saatleri kadar değil...

Pinkerton *[oldukça alaylı, ancak kaba olmayarak]*

Ne hoş bir iltifat!

Butterfly *[açık yüreklilikle]*

Bundan daha iyilerini de biliyorum...

Pinkerton

Cevherler, hiç şüphem yok!

Butterfly *[mevcut iltifatlarını gösterebilmek için hevesli]*

Eğer şu anda birkaçını isterseniz...

Pinkerton

Teşekkür ederim..hayır.

Sharpless *[bayanları merakla gözden geçirdikten sonra, onu nezaketle dinleyen Butterfly'a yaklaşıp]*

Bayan “Butterfly”, ne kadar hoş, isminiz çok iyi seçilmiş.
Nagasaki'den misiniz?

Butterfly

Efendim, evet

Ailem önceden varlıklıydı.

[arkadaşlarına] öyle değil mi?

Kız Arkadaşlar (S) *[şevkle onaylayarak]*

Evet öyle!

Butterfly *[basitlikle]*

Yoksulluk içinde doğduğunu kabul etmeyi hiç kimse sevmez.

Eski nesillerinin hikayesini dinlediğinizde, hepsi serseri değil midir?

Ancak hakikaten ben zenginliği bilmişim.

Ancak fırtına ormanı harap ettiğinde, en güçlü meşe devrilmelidir...ve böylece hayatımızı kazanmak için geyşalar olmak zorunda kaldık *[arkadaşlarına]* gerçekten!

Kız Arkadaşlar (S) *[onu doğrulayarak]*

Gerçekten!

Butterfly

Açıkça, buna sahibim,

ve bu yüzden utanmıyorum.

[Sharpless'ın gülümsediğini farkeder]

Gülüyorsunuz? Peki neden?...bu dünyanın kuralı.

Pinkerton *[ilgiyle dinlemiştir ve Sharpless'a dönerek]*

(masum bebek yüzüyle, kalbimi çarptırıyor...)

Sharpless *[Butterfly'in çocuksu konuşmalarıyla o da ilgilenmiştir ve ona soru sormaya devam eder]*

Ve hiç kardeşiniz yok mu?

Butterfly

Hayır efendim, annem var

Goro *[önemle]*

Hatırı oldukça sayılır bir bayan.

Butterfly

Ancak hiçbir hatası olmasa da, dehşet bir fakirlik içinde.

Sharpless

Ve babanız nerede?

Butterfly *[şaşkınlıkla biraz durur ve oldukça kısa cevap verir]*

Öldü.

[arkadaşları ellerini kaldırır. Goro utanmıştır. Kendilerini heyecanla sallamaya başlarlar]

Butterfly *[kederli sessizliği bozmak için Pinkerton'a döner]*

Ancak başka akrabalarım var,

İşte Bonza, benim amcam.

Pinkerton *[abartılı bir şaşkınlıkla]*

Yooo!

Kız Arkadaşlar (S)

Bilgeliğin mucizesi!

Goro

Fesahat pınarı!

Pinkerton

Teşekkür ederim, teşekkür ederim, iyi kader!

Butterfly

Ve işte bir diğer amcam!

Ancak o...

Kız Arkadaşlar (S)

Bedavaya iyi!

Butterfly *[iyi kalplilikle onları susturmaya çalışarak]*

Yalnızca biraz noksan.

Kız Arkadaşlar

Ve daimi bir akşamcı.

Pinkerton

Bir düşünür ve bir ayyaş!

Hoş bir ikili oluyorlar.

Butterfly *[mahcup olmuş olarak]*

Kızgın değilsiniz ya?

Pinkerton

Hayır değilim!

Zerre kadar önemsemiyorum!

[Pinkerton Butterfly ile konuşurken, Goro, Sharpless'ı arkadaşlara yönlendirir ve resmi bir şekilde bazılarını Konsolos'a tanıştırır]

Sharpless *[Butterfly'a dönerek]*

Kaç yaşında olabilirsiniz?

Butterfly *[neredeyse çocuksu bir işveyle]*

Şimdi tahmin etmeye çalışın!

Sharpless

On.

Butterfly

Daha yüksek tahmin edin!

Sharpless

Yirmi.

Butterfly

Daha alçak.

Onbeş, tam olarak onbeş!

[kurnazca]

Yaşlıyım, değil mi?

Sharpless

Onbeş!

Pinkerton

Onbeş!

Sharpless

Oyuncakların yaşı,

Pinkerton

Ve şekerlemelerin!

Pinkerton *[uşakları çağırmak için ellerini çırpan, evin içinden koşarak gelen Goro'ya]*

Bostan korkuluklarımı çağır, sinek ve örümcek şekerlemelerini getirmeleri için!

[Goro, Pinkerton'dan aldığı emirleri verir]

Reçeller ve pastalar ve bütün nadir likör çeşitleri,

Ve Japonyada sevdikleri en garip lezzetler.

[Goro uşaklara, hemen eve girip herşeyi getirmeleri için işaret eder]

[Pinkerton'dan emirleri alan Goro, kendisi de evin içine gitmekteyken, tepeden bazı insanların daha tırmandığını farkeder. Bakmaya gider, sonra yeni gelenleri Pinkerton ve Sharpless'a haber vermek için koşar]

Goro *[önemle haber verir]*

Yüce Yüksek Komisyon Vekili, resmi kayıt memuru, akrabalar.

Pinkerton

Gel hadi, acele et

[Goro evin içine doğru koşar]

Arkaplandaki yoldan, Butterfly'in akrabalarının tepeye tırmandıkları ve yaklaştıkları görünür. Butterfly ve arkadaşları onları karşılamaya gider : şiddetli eğilmeler ve diz çökmeler yapılır : akrabalar iki Amerikalıya merakla bakarlar. Pinkerton, Sharpless'ın koluna girer, onu bir tarafa götürür, gülerek onun tuhaf akrabalar topluluğuna bakmasını sağlar. İmparatorluk Komisyon Vekili ve resmi memur arka planda durmaktadır.

Pinkerton

Saygıdeğer yeni akrabalarımın

ortaya çıkması ne maskaralık,

Bir aylık kontratın süregelen şartları!

Akrabalar ve Arkadaşlar (yalnızca 4'ü) (S) [Butterfly'a]

Nerede o?

Akrabalar ve Arkadaşlar (yalnızca 4'ü) (TT) [Butterfly'a]

Nerede o?

Butterfly, Akrabalar ve Arkadaşlar (diğer 4'ü) (AA) [Pinkerton'u göstererek]

İşte orada!

Kuzen

Yakışıklı değil.

Akrabalar ve Arkadaşlar (yalnızca 4'ü) (TT)

Yakışıklı değil

Hayır, gerçekten,

Yakışıklı değil

Pinkerton

Şundan eminim ki,

Tavus tüylerinin güçlü taraftarlarının arkasında,

Kayınvalidem gizleniyor.

Butterfly [darılmış]

Daha yakışıklı bir adam göremezsiniz,

Rüyalarınızda bile

Akrabalar ve arkadaşlar (yalnızca 4) (SS)

Bence o iyi!

(yalnızca 2)

Oldukça değerli!

Akrabalar ve arkadaşlar (diğer 4) (AA)

Oldukça değerli

(yalnızca 2)

Bence o iyi!

Anne *[derin bir hayranlıkla]*

Bence o iyi!

Kuzen *[Butterfly'a]*

Niçin, Goro

onu bana teklif etti.

Butterfly *[kibirle kuzenine]*

Sana mı hayatım?

Pinkerton *[Yakuside'ı göstererek]*

Ve şu peşmurde görünürlü ahmak

Kaçık ve ayyaş amca.

Akrabalar ve Arkadaşlar (yalnızca 3 & yalnızca 3) (ST) *[kuzene]*

Seçimi ondan yana olduğu için,

Hepimize tepeden bakacak!

Akrabalar ve Arkadaşlar (diğer 3'ü) (AT)

Bence güzelliği azalıyor.

Akrabalar ve Arkadaşlar (diğer 3'ü) (T) *[Butterfly'a acıyarak]*

Bence güzelliği azalıyor.

Akrabalar ve Arkadaşlar (yalnızca 3&yalnızca 3) (ST)

Asla kalmaz.

Kuzen Akrabalar ve Arkadaşlar (diğer 3'ü) (A)

Umarım kalmaz.

Akrabalar ve Arkadaşlar

Umarım kalmaz

Akrabalar ve Arkadaşlar

Bence güzelliği azalıyor.

Goro [*boş gevezeliklerden usanmış, birinden diğerine giderek, seslerini alçaltmaları için onlara rica etmektedir*]

Tanrı aşkına hepiniz sessiz olun.

Yakuside Amca [*şarap ve likör getiren uşaklara bakarak*]

Hiç şarap yok mu?

Anne [*yan gözle bakarak, gözden uzak tutmaya çalışarak*]

Hadi etrafa bakınalım.

Akrabalar ve Arkadaşlar (özel olan 4'ü) (S) [*Yakuside'a memnuniyetle*]

şimdi biraz,

çay rengi çay rengi gördüm

ve koyu kırmızıyı da!

Akrabalar ve Arkadaşlar (diğer 4'ü) [Butterfly'a acıyarak bakarak]

Bence onun güzelliği azalıyor

Azalıyor.

Asla kalmayacak!

Anne, Teyze, Akrabalar ve Arkadaşlar (tutti) (SSA) [*yüksek sesle*]

Ah!uh!

Akrabalar ve Arkadaşlar [genizden gelen bir tonla]

Ah!uh!

Anne,Teyze, Akrabalar ve Arkadaşlar (SA)

Ah!uh!

Anne

Bence o iyi!

Gerçeği söylemek gerekirse en iyisi,

Görmediniz rüyalarınızda bile

Bence o iyi!

En iyisi gördüklerinizin, rüyalarınızda bile

Bence o iyi! Oldukça değerli!

Bence o iyi!

Kuzen [Butterfly'a]

Goro, onu bana teklif etti, ama ben hayır dedim!

Yakışıklı değil, gerçeği söylemek gerekirse!

Niçin, Goro onu bana teklif etti, ama ben hayır dedim.

Gerçeği söylemek gerekirse, bence o çok basit, gerçeği söylemek gerekirse.

Asla kalmaz.Umarım kalmaz.Umarım kalmaz!

Akrabalar ve Arkadaşlar (S)

Yakışıklı değil, gerçeği söylemek gerekirse, yakışıklı değil!

Yakışıklı değil gerçeği söylemek gerekirse!

Niçin, Goro onu bana teklif etti, ama ben hayır dedim.

Gerçeği söylemek gerekirse, bence o basit, gerçeği söylemek gerekirse

Asla kalmaz.Umarım kalmaz.umarım kalmaz!

Akrabalar ve Arkadaşlar (A)

Gördüğünüz en yakışıklı adam, rüyalarınızda bile

Bence o iyi! Oldukça değerli.

Gerçeği söylemek gerekirse, o oldukça iyi, bence muhteşem

Gerçeği söylemek gerekirse, bence o iyi, gerçeği söylemek gerekirse

Asla kalmaz.Umarım kalmaz.Umarım kalmaz!

Yakuside Amca

Hiç şarap yok mu? Hadi etrafa bakalım, hadi etrafa bakalım
Biraz önce gördüm, çay rengi, ve koyu kırmızı da, koyu kırmızı da.
Hiç şarap yok mu? Hadi etrafa bakalım

Akrabalar ve Arkadaşlar (T)

Yakışıklı değil, gerçeği söylemek gerekirse, yakışıklı değil
Niçin, Goro onu sana teklif etti,
Ama sen hayır dedin, ama sen hayır dedin
Bence güzelliği azalıyor, evet azalıyor
Asla kalmaz.Umarım kalmaz.Umarım kalmaz

Teyze

Oldukça değerli!
Gerçeği söylemek gerekirse, gördüklerinizin en iyisi,
Rüyalarınızda bile
Bence o iyi!
Gördüğünüz en iyi erkek
Rüyalarınızda bile, rüyalarınızda bile,
Bence o iyi.oldukça değerli!
Bence o iyi!

Butterfly [kuzenine]

Güzel dedikodu!

Goro [tekrar gevezeliklerini durdurmaya çalışır, onlara susmalarını işaret eder]

Allah Aşkına,
Şimdi sessiz olun!
Sh!sh!sh!

Sharpless [pinkertondan yana]

Aslında, dostum, şanslısın!

[Gorodan gelen işaretlerle, akrabalar ve misafirler bir grupta toplanırlar, ancak hala heyecanla gevezelik yaparak]

Akrabalar ve Arkadaşlar ve Kuzen (S)

Goro onu bana teklif etti!

Akrabalar ve Arkadaşlar ve Anne (A)

O muhteşem, bence o iyi!

Pinkerton

Ah! o bir cevher, bir çiçek

Sharpless

Ah üç misli şanslı Pinkerton

[aynı zamanda Goro, uşaklara, üzerlerinde kekler, şekerlemeler, şaraplar likörler ve çay takımlarının olduğu küçük masaları getirtmiştir]

Akrabalar ve Arkadaşlar ve Kuzen (S)

Goro onu bana teklif etti!

Akrabalar ve Arkadaşlar ve Anne (A)

O muhteşem, bence o iyi!

Pinkerton

Onun büyüleyici duruşu

Sharpless

Kader çoktan kazanmana izin verdi

Akrabalar ve Arkadaşlar ve Kuzen (S)

Ancak benim cevabım hayırdı.

Akrabalar ve Arkadaşlar ve Anne (A)

Hayır diye cevaplamamalıydım!

Pinkerton

Tutkumu kışkırtıyor

Sharpless

Ancak açılmış bir çiçek

[daha sonra, bir tarafa birkaç minder, bir masa ve yazı malzemeleri koyarlar]

Akrabalar ve Arkadaşlar ve Kuzen (S)

Ama ben hayır dedim!

Akrabalar ve Arkadaşlar ve Anne (A)

Hayır dememeliydim!

Sharpless

Hiç görmedim, daha zarif ya da tatlısını

Bu küçük Butterfly'dan

Bu kontrata ve onun inancına budalalıkla bakma

Akrabalar ve Arkadaşlar (S)

Çok uzağa gitmeme gerek yok aramak için,

Ondan daha iyi bir adam bulmayı,

Ve hayır demeliydim,

Hayır demeliydim, hayır, hayır, hayır!

Akrabalar ve Arkadaşlar (A)

Hayır, hayatım, böyle değil. Gerçekten, mükemmel bir bey o,

Asla hayır dememeliydim,

Asla hayır dememeliydim, hayır, hayır, hayır!

Butterfly *[insanlarına]*

Beni dinler misiniz, lütfen?

Pinkerton

O bir cevher, bir çiçek!

| e in fede mia l'ho colto!

Akrabalar ve Arkadaşlar *(TT)*

O boşanacak, o boşanacak, o boşanacak!

Sharpless

Seni uyarıyorum!

Sana güvendiği için.

[Butterfly'ı gösterir]

Butterfly

Anne, buraya gel,

[diğerlerine] , beni dinleyin :

Hepiniz bakın

[çocuksu tonlarla konuşmuştur]

Bir, iki, üç,

Hepiniz eğilin

[Butterfly'dan gelen işaretle, hepsi, Pinkerton ve Sharpless'a diz çökerler]

[diğerleri, dağıtılmış likör ve şekerlemelerin yarattığı hoşnutlukla ilgilenirken, Butterfly, Pinkerton'a akrabalarını tanıştırır]

Butterfly

Annem

Pinkerton

Sizinle tanışmaktan memnun oldum

Anne

Siz muhterem, nazikliğinizle gözümü kamaştırıyorsunuz

Butterfly

Kuzenim ve oğlu

Pinkerton [*çocuğa şaka bir tokat atar, öteki utanarak geri çekilir*]

Muhtemelen kuvvetli büyüyecek!

Kuzen [*eğilerek*]

Efendim.

Butterfly

Amcam Yakuside

Pinkerton

Bu o mu? [*yüksek sesle gülerek*] Ha!Ha!

Yakuside [*gülerek*]

Eh! Eh! Eh! Eh!

[*Pinkerton'a dalkavukluk yaparak*]

Soyunuz sonsuza kadar yaşamalı!

Akrabalar ve Arkadaşlar (bir yarısı) (ST)[*Pinkerton'a*]

Cennet size gülümsemeli

Akrabalar ve Arkadaşlar (diğer yarı) (ST)

Yollarınıza güller yayılmalı

Yakuside

Soyunuz sonsuza kadar yaşamalı!

Pinkerton *[hepsine teşekkür eder, sonra başından savmak için onlara dağıtılan lezzetli şeyleri gösterir ve tekrar Sharpless'a döner]*

Tanrım! Ne ahmak insanlar!

[Goro, yazı için gerekli malzemelerle, beraberinde Konsolos, Komisyon Vekili ve Kayıt Memuru ile masaya gelir. Konsolos kağıtları gözden geçirir ve mukaveleyi hazırlar]

[Pinkerton Butterfly'a yaklaşır]

Pinkerton *[Anne ve Kuzen kalkarak, diğer akrabalara katılırken, nazikçe Butterfly'a biraz şekerleme sunar]*

Aşkıma !

[Butterfly'ın utanmış görüldüğünü farkederek]

Ne, yoksa şekerleme sevmez misin?

Butterfly

Bay B.F.Pinkerton,

[tıka basa dolmuş olan elbisesi yüzünden zorlanmış ellerini ve kollarını göstererek]

Bağışlayın..

Ümit ederim ki.....genç bir bayanın az miktarda sahip oldukları.

Pinkerton

Ama nedir bunlar?

Butterfly *[kollarını göstererek]*

İşte buradalar....kızdınız mı?

Pinkerton *[aksine şaşırarak, gülümser, sonra nazikçe onu temin etmek için]*

Hayır, neden kızayım ki sevgili küçük Butterfly?

Butterfly *[içindekileri teker teker iskemleye yerleştirerek kollarındakiyi boşaltır]*

İpek eşarplar...Tütün için...Renkli bir şerit.

Küçük bir gümüş toka, Ve bir ayna...Ve bir yelpaze..

Pinkerton *[bir kavanoz görür]*

Bu nedir?

Butterfly

Küçük bir lal kavanozu

Pinkerton

Oh Aman !

Butterfly

Müsaade eder misiniz?

[makyaj kutusunu atar]

İşte!

[uzun, dar bir kılıfı ileriye sürükler]

Pinkerton

Ve bu şey?

Butterfly *[çok ciddi]*

En kutsal gördüğüm.

Pinkerton

Ve ben onu göreceğim miyim?

Butterfly

Burada insanların içinde değil.

[yalvararak ve ciddi, kılıfı saygı ile saklar]

Yalvarırım beni bağışla.

Goro *[yaklaşmıştır ve Pinkerton'a fısıldar]*

Babasına, Mikado tarafından

gönderilmişti, bir mesajla....

[intihar hareketini canlandırarak]

Pinkerton *[hafifçe Goro'ya]*

Ve babası?

Goro

İtaatkardı.

[çekilerek, misafirlere karışır]

Butterfly

[Elbise kollarından bazı şekiller alır ve bunları Pinkerton'a gösterir]

Ottoke

Pinkerton *[birini alır ve merakla gözden geçirir]*

Bu küçük figürler. Anlatabilir misin?

Butterfly

Atalarımın ruhları. *[şekilleri yere koyar, sonra ayağa kalkar]*

Pinkerton

Ah! Önlerinde eğiliyorum.

Butterfly *[Pinkerton'u bir kenara iter ve saygıyla, güvenilir tonlarda ona şöyle der]*

Söylediklerimi dinle.

Dün, yavaş yavaş kilisede yapılan ayine doğru hareket ettim.

Yeni hayatıma girerken,

Diğer dini benimsemeyi istedim.

[utanarak]

Kimse ne yaptığımı bilmiyor,

Ne arkadaşlar ne de akrabalar. Kaderimi izlemek zorundayım,

Ve inanca hürmetle dolu.

Sevgili efendimin Tanrısının önünde eğiliyorum.

Kader böyle istemişti.

Benim için, siz yüz yen harcadınız, ancak ben

En sade olmaya dikkat etmeliyim.

Ve size daha fazla hoşnutluk vermek için

Soyumu ve akrabalarımı bile unutabilirim.

[şekilleri almak için gider]

Gittiler!

[notu kısa keserek, ve akrabalarının onu işitmiş olmasından korkulu görünerek]

[Butterfly Ottoke 'yi atar]

Goro *[aynı zamanda Goro, Konsolos'a yaklaşmış ve onun emirlerini almıştır, çok gür tonlarda ileriye doğru haykırır]*

Sessizlik! Sessizlik!

[gevezelikler kesilir : hepsi yemeyi ve içmeyi bırakarak bir daire oluştururlar ve ilgiyle dinlerler. Pinkerton ve Butterfly ortada durmaktadır]

Komisyon Vekili *[okur]*

Kuzey Amerika'nın, A.B.D Deniz Kuvvetlerinin,

Abra'm Lincoln gambotunda yüzbaşı Bay B.F.Pinkerton ve

Omara-Nagasaki'de ikamet eden,

Butterfly olarak tanınan genç bayanın

Evlilik bağıyla bağlanmalarına

İzin verilmiştir.

[İmzalanması için mukaveleyi tutar]

Kontratın şahitleri

Goro *[çok fazla yağcılıkla]*

Damat

[Pinkerton imzalar]

Şimdi gelin.

[Butterfly imzalar]

Ve herşey halledildi.

[akrabalar imzalamak için acele ederler]

[Arkadaşları, tebriklerle dolu ve şiddetli eğilmelerle Butterfly'a yaklaşırlar]

Kız Arkadaşları (S)

Sevgili Bayan Butterfly

Butterfly *[parmağını kaldırarak onları düzeltir]*

Hayır, Bayan B. F. Pinkerton.

[Arkadaşları Butterfly'ın etrafında bir grup oluşturur ve onu kutlarlar : aynı zamanda Kayır Memuru mukaveleyi ve diğer kağıtları kaldırır, sonra Komisyon Vekiline törenin bittiğini bildirir]

Komisyon Vekili *[Pinkerton'u tebrik ederek]*

En iyi dileklerle.

Pinkerton

Tüm içtenliğimle teşekkür ederim

[eğilerek]

Komisyon Vekili *[Konsolos'a yaklaşır]*

Gidiyor musunuz?

Sharpless

Sizinle gideceğim

[doğrulamak için Pinkerton'a doğru başını eğerek]

Yarın buluşuyoruz?

[Pinkerton ile el sıkışırlar]

Pinkerton

Yarın, elbette.

Kayıt Memuru *[Pinkerton'dan ayrılırken]*

İyi Şanslar

Pinkerton

Çok minnettarım.

[Konsolos, Komisyon Vekili ve Kayıt Memuru, şehre gitmek için ayrılırla]

Sharpless *[tekrar geri döner ve Pinkerton'a önemli bir tonda şöyle der]*

Dikkatli ol!

[Pinker onu bir jestle temin eder ve ona dostlukla el sallar]

[Sharpless yoldan aşağıya gider. Pinkerton arka plana gider ve ona tekrar el sallar]

Pinkerton *[öne tekrar geri döner ve ellerini birbirine sürterek]*

Şimdi derhal bu küçük aile

partisinden kurtulalım. Bunu nasıl yapmalıyım?

[Yakuside'a neşeyle]

Bu taraftan, iyi amca.

[ona biraz viski hazırlar]

İşte, sana bir veda içkisi hazırlıyorum.

Yakuside

Evet öyle ya! Yirmi olsun!

Pinkerton *[ona şişeyi vererek]*

Ve işte viski şişesi.

Arkadaşlar (bazısı) (T) [Yakuside ile dalga geçerek]

Oh! Ayyaş adam!

Arkadaşlar (diğerleri) (T)

Oh! Ayyaş adam!

Akrabalar ve Arkadaşlar (bazısı) (S) [Yakuside ile dalga geçerek]

Oh! Ayyaş adam!

Akrabalar ve Arkadaşlar (diğerleri) (A)

Oh! Ayyaş adam!

Akrabalar ve Arkadaşlar (bazısı) (T) [gölerek]

Ha ha ha!

Akrabalar ve Arkadaşlar (S) [gölerek]

Ha ha ha!

Akrabalar ve Arkadaşlar (diğerleri) (T)

Ha ha ha!

Akrabalar ve Arkadaşlar (A) [gölerek]

Ha ha ha!

Yakuside [gururla, alay edenleri önemsemeden]

Sakinizi için ve Tanrıya diz çökün.

Akrabalar ve Arkadaşlar (S) [onunla alay ederek]

Sakinizi için, Sakinizi için ve dizinizi Tanrılarınıza eğin.

Akrabalar ve Arkadaşlar (T)

Sakinizi için, Sakinizi için
ve dizinizi Tanrılarınıza eğin

Pinkerton [*Butterfly*'in annesi için içecek birşeyler hazırlamak üzeredir]
Senin için de biraz..

Butterfly [*servis yapmasını durdurarak*]
Hayır teşekkürler.

Pinkerton [*birinden diğerine dönerek ve sunarak*]
Ve arkadaşlar ve
Akrabalar..biraz kek ve bir bardak şeri alın.

Yakuside [*sabırsızlıkla öne gelerek*]
Teşekkürler, zevkle

Akrabalar ve Arkadaşlar (yarısı) (S) [*Yakuside*'ı uzaklaştırırlar]
Oh! Ayyaş adam!
Akrabalar ve Arkadaşlar (diğer yarısı) (A)
Oh! Ayyaş adam!

Goro [*ayyaş adama çok fazla hakim olamadığı için, Pinkerton'a*]

Yavaş efendim, yavaş, yavaş, efendim, yavaş
Ona bir şans verin ve bütün okyanusu içebilir.

Akrabalar ve Arkadaşlar (STT)

Yavaş efendim, yavaş, yavaş, efendim, yavaş
Ona bir şans verin ve bütün okyanusu içebilir.

Pinkerton [*çocuğa bir sürü şeker vererek*]

Sıra sende, küçük yaramaz;
Ellerini aç ve kollarını doldur,

Keklerle ve şekerlemelerle ve bir sürü pasta ile:

[bir bardak alır ve kaldırır]

Hip! Hip!

Koro (S) *[şerefe kadeh kaldırarak]*

O Kami! o Kami!

Pinkerton

Şimdi, yeni evli çiftin şerefine içelim,

Yakuside, Koro (T)

O Kami! o Kami!

Pinkerton

Yeni evli çiftin şerefine içelim,

Kuzen, Anne

Çiftin şerefine içelim!

Kuzen, Anne, Koro (SA)

O Kami! o Kami!

Yeni evli çiftin şerefine içelim,

[kadeh kaldırmalar, tepedeki yoldan garip haykırıışların gelmesiyle kesilir]

Amcası, Bonza *[uzaktan]*

Cio-Cio-San!

[bu haykırıışla bütün akraba ve arkadaşlar çok büyük hayrete kapılır ve dehşet içinde birbirlerine sokulurlar]

[Butterfly köşede yalnız durmaktadır]

Cio-Cio-San!

İğrençsin!

Butterfly, Koro (ST) [şaşırmış]

“Amcası!

Goro [Bonza'nin gelişine canı sıkılmış]

Bu davetsiz misafirde bela var!

Onu buraya ne getirmiş, bu insanların arasına

Bonza

Cio-Cio-sSan! Cio-Cio-San!

Goro [uşaklara, masaları, iskemleleri ve minderleri götürmelerini işaret eder ve sonra öfkeyle homurdanarak ihtiyatla bir köşeye çekilir]

Bonza [daha yakına gelerek]

Cio-cio-san!

[arkaplanda Bonze'nin hiddetle ilerleyen yaşlı figürü görünür]

Cio-cio-san!

Bonza [diğerlerinden ayrılmış duran Butterfly'ın görüş alanında, tehdit ederek ellerini ona doğru uzatır]

Ne yapıyordun kilisede ki ayinde?

Koro ve Kuzen (ST)

Cevap ver, Cio-Cio-San!

Pinkerton [Bonza tarafından yaratılmış sahneye kızgın]

Bu çılgınca feryat nedir?

Bonza

Cevap ver. Ne yapıyordun?

Arkadaşlar ve Akrabalar *[endişe ile Butterfly'a dönerek]*

Cevap ver, Cio-cio-san!

Bonza

Nasıl? Hiç tereddüt etmedin mi?

Bunlar şeytanın meyveleri mi?

[bağırarak]

O hepimizi reddetti!

Koro (SATT) *[onu mahcup ederek, uzun ve yüksek sesle bağırarak]*

Hou! Cio-Cio-San!

Bonza

Anlatmama izin verin, o reddetti gerçek dinini

Koro (ST) *[bağırarak]*

Hou! Cio-Cio-San!

Bonza *[lanetlerini, yüzünü ellerinin arasına gizlemiş olan Butterfly'a hızla savurur :*

annesi onu korumak için ileri çıkar ancak Bonza kabaca onu iter ve hiddetle

Butterfly'a yaklaşarak yüzüne bağırır]

Kami sarundasico!

Koro (ST)

Hou! Cio-Cio-San!

Bonza

Sonsuz bir azapla günahkar ruhun yok olmalı!

Pinkerton *[sabrını kaybetmiştir ve Bonze ve Butterfly'ın arasına girer]*

Sus şimdi! Beni duyuyor musun!

Bonza *[Pinkerton'un sesiyle kısa bir şaşkınlıkla durur, sonra ani bir kararla akrabaları ve arkadaşları gelmeleri için davet eder]*

Hepiniz benimle gelin...onu bırakalım!

[Butterfly'a]

Sen hepimizi reddettin...

[hepsi telaşla bir köşeye çekilir ve ellerini Butterfly'a doğru uzatırlar]

Yakuside ve Bonza, Koro ve Kuzen (ST)

Ve biz de seni reddediyoruz!

Pinkerton *[otoriter bir tavırla hepsine gitmelerini emrederek]*

Derhal burayı terkedin. Burada efendi benim.

Burada karışıklık ve kargaşa olmayacak.

Koro (ST) *[bağırır]*

Hou!

*[Pinkerton'un sözleriyle, hepsi telaşla şehre giden yola doğru yönelirler :
Butterfly'ın annesi tekrar ona yaklaşmaya çalışır ancak diğerleri onu çekerler]*

Koro (ST) *[ayrılırken]*

Hou! Cio-Cho-San!

[uzaklaştıkça]

Hou! Cio-Cio-San!

[uzakta sesler yavaş yavaş belirsizleşir. Pinkerton bütün bu baş belası misafirlerin gerçekten gittiğinden emin olmak için yolun üst kısmına giderken, Butterfly yüzünü ellerinin içine gömmüş, hareketsiz ve sessiz durmaktadır]

Bonza, Yakuside, Koro (T)

Kami sarundasico!

Koro (S)

Hou! Cio-Cio-San!

Bonza, Yakuside, Koro (T)

Seni reddediyoruz!

Akraba ve Arkadaşlar (S) [vurgulu şekilde]

Hou! Cio-Cio-San!

Bonza, Yakuside, Koro (ST) [vurgulu şekilde]

Seni reddediyoruz!

Koro (ST)

Hou! Cio-Cio-San!

[akşam olmaya başlamıştır]

Koro (S) [çok uzaktan]

Hou! Cio-Cio-San!

[Butterfly çocuksu gözyaşlarına boğulur. Pinkerton onu duyar ve endişe ile onu yanına çeker, onun zayıf hailini destekleyerek ve şefkatle ellerini ıslanmış yüzünden çeker]

Pinkerton

Sevgilim, sevgilim artık ağlama.

Bırak kurbağalar en yüksek seslerini çıkartsınlar.

Koro (S) [çok uzaktan]

Hou! Cio-Cio-San!

Butterfly *[artık bağırmaları duymamak için, kulaklarını kapatır]*
Nasıl haykırdıklarını dinle!

Pinkerton *[onu cesaretlendirerek]*
Bütün saygıdeğer soyun ve
Japonya'da ki bütün Bonza'lar, senin sevgili küçük gözlerinden
bir tek damla yaşa değmezler.

Butterfly *[çocuksu bir hoşnutlukla]*
Gerçekten mi?
[akşam çökmeye başlar]
Artık ağlamayacağım.
Ve şimdi terkedişlerine çok az kederleniyorum
Ne kadar tatlı, narin bir melisa gibi kalbime düşen
teselli sözleriniz.
[Pinkerton'un elini öpmek için durur]

Pinkerton *[onu nazikçe durdurarak]*
Bu da nedir? Ellerimi mi?

Butterfly
Bana dediler ki uzakta,
İnsanların daha kültürlü olduğu yerlerde
Bu en yüksek saygı belirtisidir.

Suzuki *[içeride][mırıldanır]*
Ve Izaghi ve Izanami
sarundasico, ve Kami
ve Izaghi ve Izanami
sarundasico, ve Kami

Pinkerton *[hafif mırıltılardan meraklanmış]*

Orada mırıldanan kim?

Butterfly

Akşam duasını yapan Suzuki

[akşam gittikçe daha fazla çökmektedir ve Pinkerton, Butterfly'ı eve doğru yönlendirir]

Pinkerton

Akşam olmakta

Butterfly

Sessizlik ve gölgelerle

Pinkerton

Burada yalnızsın

Butterfly

Yalnız ve reddedilmiş!

Beni reddettiler ve yine de mutluyum!

Pinkerton *[Pinkerton ellerini üç kere çırpır : uşaklar ve Suzuki aceleyle gelir ve Pinkerton emir verir]*

Suşi getirin buraya.

[uşaklar sessizce farklı yerlere dağılırlar]

Butterfly *[Pinkerton'a derin hislerle]*

Evet tamamen yalnızız

Dünya ötede.

Pinkerton *[gölerek]*

Ve amcan ateş püskürüyor.

[oturur ve bir sigara alır]

Butterfly *[emirleri bekleyen uşaklarla birlikte gelen Suzuki'ye]*

Suzuki, giysilerimi getir.

[Suzuki sandığı araştırır ve Butterfly'a gece elbisesini ve süs eşyalarının olduğu küçük bir kutu verir]

Suzuki *[Pinkerton'un önünde eğilerek]*

İyi geceler efendim

[Pinkerton ellerini cırpar, uşaklar dağılır]

Butterfly arkada bir köşeye çekilir ve Suzuki'nin yardımıyla dikkatlice gece için hazırlıklarına başlar, düğün elbisesini, sade beyaz elbise ile değiştirir sonra bir mindere oturur ve küçük bir el aynasına bakarak saçlarını düzeltir. Suzuki çıkar.

Butterfly

Bu can sıkıcı kimono kemerinden

kurtulmayı çok istiyorum,..

bir gelin, beyazlar içindeki kaftanı giymelidir

Pencerede gizlenmiş gözetliyor ve gülüyor,

Oh, utanışımı gizlemek için, yok olabilir miyim!

Pinkerton *[sandalyede yayılmış, Butterfly'ı izlemektedir]*

Küçük bir sincap gibi, güzel bütün hareketleri!

Bu güzel oyuncağın benim karım olduğunu düşünmek! Benim karım!

[gölerek] ama cazibesi

öyle akıl çelici ki.

Kalbim çılgınca çarpıyor, ateşli bir hasretle!

[kalkar, yavaş yavaş Butterfly'a yaklaşır]

Butterfly

Hala kızgın sesini duyuyorum..

lanetlerle haykıran.

Butterfly, onlar onu reddettiler,

Onu reddettiler, o hala mutlu.

Pinkerton [*Butterfly'ı nazikçe kaldırır ve onunla birlikte terasa çıkarlar*]

Bir çocuk, gözleri cazibeyle parıldayandan.

Şimdi tamamen benimsin.

Zambak gibi bembeyaz giysiye bürünmüşsün.

Kahverengi buklelerin ne kadar tatlı,

karbeyazı giysilerinin içinde.

Butterfly [*terastan aşağıya iner, Pinkerton onu takip eder*]

Aydın küçük Tanrıçası gibiyim,

Yıldızlarla aydınlanmış gökyüzünde,

köprüsünden aşağıya inen Aydın küçük Tanrıçası.

Pinkerton

Bütün ölümlülere büyüleyen..

Butterfly

Sonra onları alır,

ve onları beyaz örtüsüne sarar,

ve uzağa taşır onları,

yukarıdaki krallıklara,

Pinkerton

Ama sevgilim, hala bana söylemedin,

Hala söylemedin beni sevdiğini.

Sence benim tanrıçam duymayı arzuladığım

tatlı sözleri biliyor mu?

Butterfly

Biliyor, ancak belki de onları söylemeyecek

Aşkı için ölebileceği korkusundan, aşkı için ölebileceği korkusundan!

Pinkerton

Korkma sevgilim, korkma. Aşk ölmek demek değildir,

aksine yaşamaktır. Ve kutsal bir mutluluk ışığı yayar.

[Butterfly'a yaklaşıp ve yüzünü ellerinin arasına alır]

Parıldadığını görüyorum, senin gözlerindeki gibi baktığım, sevgilim.

[Butterfly ani bir hareketle, Pinkerton'un ateşli sarılışından kendini çeker]

Butterfly *[gizemli bir şekilde]*

Hep düşündürdüm : birisinin beni isteyebileceğini...

[kısa bir an durur]

Pinkerton

Neden durakladın?

Butterfly *[devam eder]*

Hep düşündürdüm : birisinin beni isteyebileceğini.

Sonra belki zamanla evlenebileceğimi.

Daha sonra, Nakodo senin evlilik teklifinle bana geldi.

Ancak, itiraf etmeliyim :

Başlangıçta bütün söyledikleri boştu.

Amerika'dan gelen birisi!

Bir yabancı, bir barbar!

Bağışla beni, bilmiyordum...

Pinkerton *[onu devam etmesi için teşvik ederek]*

Benim tatlı sevgilim, ve sonra?

Devam et..

Butterfly

Ancak şimdi sevgilim,
Sen evrensin, hatta benim için evrenden de fazlasısın.
Aslında, seni ilk gördüğüm anda sevdim

[Butterfly ani bir panikle, hala akrabalarının haykırışlarını duyduğunu sanarak ellerini kulaklarına götürür, sonra toparlanır ve tekrar Pinkerton'a döner]

Siete

Sen öyle güçlüsün, öyle yakışıklısın ki!
Gülüşün öyle samimi öyle içten ki!
Söylediğin şeyler öyle büyüleyici ki.
Şimdi mutluyum.
Evet, mutluyum.

[gece tamamen çökmüştür : gökyüzü bulutsuzdur ve tamamen yıldızlarla kaplanmıştır]

Butterfly *[yavaşça Pinkerton'a yaklaşır][şefkatle neredeyse yalvararak]*

Ah, beni birazcık sev,
Oh, yalnızca çok az,
Tıpkı bir bebeği sever gibi,
Bütün istediğim bu,
Ah, beni birazcık sev
Ben insanların aza alışkın
olduğu bir yerden geliyorum,
Söylenmeyen aşka minnettar,
Çiçek kadar hafif,
Ve gökyüzü kadar, dibi olmayan okyanuslar
kadar sonsuz,

Pinkerton

Sevgili ellerini bana ver ki onları öpebileyim.

[şefkatle ileri atılır]

Butterflyım! Ne kadar yerinde isminin seçimi,

İnce yaratılış..

[bu sözlerle Butterfly'ın yüzü asılır ve ellerini çeker]

Butterfly

Diyorlar ki sizin ülkenizde,

Eğer bir kelebek

[korku ifadesi ile]

bir adam tarafından yakalandığında,

kalbini iğne ile delermiş

*[kederle]*ve ölmeye bırakmış.

Pinkerton *[nazikçe tekrar ellerini alır, gülerek]*

Gerçek var bunun bazı kısmında,

Ve bana ne olduğunu söyleyebilir misin?

Kaçamayacağın.

[ateşli bir şekilde ve sevgiyle onu utandırarak]

Gördün mü, seni yakaladım..

Çırpındıkça seni tutarım.

Benim ol.

Butterfly *[kendini onun kollarına atar]*

Evet, sonsuza kadar senin.

Pinkerton

Gel öyleyse, gel öyleyse..

[Butterfly geri çekilir, sanki fazla cüretli olmuş olduğundan utanmış gibi]

Aşkım, hangi korkular seni ürpertiyor,

Bütün şüpheleri bitir.

[yıldızlı gökyüzünü gösterir]

Gece bizi kucaklıyor!

Evrenin uykuda olduğunu gör!

Butterfly

Bitmeyen yıldızlar!

Hiç böyle bir parlaklık görmemiştim!

Pinkerton

Gece bizi kucaklıyor!

Ah! acele et, acele et!

Gece bizi kucaklıyor!

Evrenin uykuda olduğunu gör!

Butterfly

Sevinç gecesi! Bitmeyen yıldızlar!

Pinkerton

Acele et, acele et!

Butterfly

Hiç böyle bir parlaklık görmemiştim!

Pinkerton

Acele et, acele et!

Butterfly

Titreşiyor, parıldıyor, cennetteki her bir yıldız.

Pinkerton

Gel, sevgilim

Butterfly

Ateşli bir gözün parıldaması gibi. Oh!
Oh! Gökler nasıl da müşfik,
Uzakta parlayan her yıldız!
Bizi izliyor,
Bizim için geleceğimizi aydınlatıyor...

Pinkerton *[aşktan doğan arzuyla]*

Bütün korkularını kalbinden at!
Kalbime yakın tutuyorum seni.
Benimsin sen şimdi,
Ah! gel, gel, benimsin sen şimdi
Ah!gel öyleyse, evrenin
Uyduğunu gör!
Kalbime yakın tutuyorum seni, Gel!

Butterfly

Oh! Gökler nasıl da müşfik,
Parlıyorlar üstümüzde!

Pinkerton

Evrenin uykuda olduğunu gör.
Ah! gel! Ah, gel öyleyse, sevgilim!
Ah! gel! Ah, gel öyleyse benim ol, Ah gel!

Butterfly

Yıldızlara bak!
Ah, güzel gece!
Senin mükemmel dinginliğin,
Aşk üflüyor yakına ve uzağa!
[bahçeden eve giderler]
Perde kapanır.

II.PERDE

Butterfly'ın evinin içi.

Perde açılır. Evin perdeleri odayı hafif bir karanlıkta bırakmış halde, çekiktir. Suzuki, Buda heykellerinin önünde eğilmiş dua etmektedir. Ara sıra, dua çanını çalar. Butterfly, perdeye yakın, dimdik ve hareketsiz durmaktadır.

Suzuki *[dua etmekte]*

Ve Izaghi ve Izanami

Sarundasico ve Kami

[kısa bir an durur]

Başım zonkluyor!

[Tanrıların yardımını çağırmak için çanları çalar]

Ve sen

Ten-Sjoo-daj!

[ağlamaklı tonlarda, Butterfly'a bakarak]

İhsan et bana,

Butterfly'ın ağlamayacağını artık, artık, artık!..

Butterfly *[hareket etmeden]*

Uyuşuk ve boş,

Japonya'nın tanrıları!

Kocamın ibadet ettiği Tanrı, daha çabuk

bir cevap verecek, onun önünde eğilenlere.

Ancak, korkarım ki, bilmiyor,

Bizim burada yaşadığımızı.

[endişeli durur]

[Suzuki kalkar, perdeleri geri çeker ve arkadaki bölmei bahçeye doğru, geri kaydırır]

Butterfly *[Suzuki 'ye döner]*

Suzuki, ne zaman yoksulluk çekmeye başlayacağız?

[Suzuki küçük bir odaya gider ve biraz para aramak için küçük bir kutu açar]

Suzuki *[Butterfly 'a gider ve oldukça az olan paraları gösterir]*

Bu, bize kalanın hepsi.

Butterfly

Artık yok mu? Oh, ne müsrifmişiz!

[Suzuki, parayı, kapattığı odaya geri koyar]

Suzuki *[iç çekerek]*

Eğer gelmezse, ve çabuk olmazsa,
Durumumuz çok kötü.

Butterfly *[tereddütsüzce]*

O gelecek,

Suzuki *[başını sallayarak]*

Gelecek mi?

Butterfly *[sinirli, Suzuki 'ye yaklaşır]*

Neden Konsolos'dan, bizim için bu evi
sağlamasını istesin ki?

Şimdi buna cevap ver!

[Suzuki sessiz]

[hala ısrar etmektedir]

Ve neden o kadar dikkatliydi,
emniyetli kilitler takılmış bir ev sağlanması konusunda,
eğer geri gelmeyi tasarlamıyorsa?

Suzuki

Bilmiyorum.

Butterfly *[oldukça kızgın ve böyle bir cahilliğe şaşırmış]*

Bilmiyor musun?

[tekrar sakinleşir, kibirli bir güvenle]

O zaman sana anlatayım.

Bu ikinci baş belalarını, benim

canımı sıkabilecek akrabalarımı uzak tutmak için,

ve içeride sevgili küçük karısı Butterfly'ı korumak için.

Suzuki *[hala inanmaya uzak]*

Şimdiye kadar, yuvasına dönen,

yabancı bir koca hiç duymadım.

Butterfly *[öfkeli, Suzuki'nin devam etmesini durdurur]*

Ah! Sus yoksa seni öldürürüm!

[hala Suzuki'yi ikna etmeye çalışarak]

Neden, o gitmeden hemen önce ona sordum,

Bana geri gelecek misin diye?

Ve kalbi, acısını gizlemek için öyle ağırken,

Bir gülümsemeyle cevap verdi :

“ Oh, Butterfly,

Benim ufak, küçük, çocuk karım,

Güllerle döneceğim,

Kızıl göğüslü ardıc kuşları yuva yapmakla meşgulken,

Ilık ve güneşli bir mevsimde.”

[sakin ve ikna olmuş]

O geri dönecek.

Suzuki *[inanmayarak]*

Öyle umarız.

Butterfly *[ısrar ederek]*

Benimle birlikte söyle :

O geri dönecek.

Suzuki *[onu memnun etmek için tekrarlar, ancak kederle]*

O geri dönecek.

[gözyaşlarına boğulur]

Butterfly *[şaşkın]*

Ağlıyor musun? Ama neden? Ama neden?

Ah, ihtiyacın olan şey inanç!

[inançla dolu ve gülümseyerek]

Dinle beni.

[sanki gerçekten öyleymiş gibi sahneyi canlandırır]

Güzel bir günde farkedeceğiz,

Denizin üstünde yükselen bir duman silsilesi, uzak ufukta,

Ve sonra gemi görünüyor;

Sonra beyaz şık gemi,

Limana doğru süzülür, rüzgarlar yelkenini ilerletir.

Gördün mü? İşte o geliyor!

Onu karşılamaya gitmiyorum. Ben değil! Ben

Tepeciğin yamacında kalıyorum, ve burda bekliyorum..

Ve uzun bir süre bekliyorum, ama uzun bekleyişten yorulmadan.

Kalabalık şehrin içinden, bir adam geliyor,

Uzakta küçük bir nokta, tepeciğe tırmanıyor.

Kim olduğunu tahmin edebilir misin?

Ve zirveye ulaştığında,

Ne söyleyeceğini tahmin edebilir misin?

“Butterfly” diye seslenecek uzaktan,

Ben cevap vermeden, sessizce kendimi gizleyeceğim,

Onu biraz tedirgin etmek için ama biraz, ölmeyecek kadar

ilk karşılaşmamızda, ve sonra, biraz sıkıntılı,

Seslenecek, seslenecek :

“Benim, sevgili bebek karım,

Sevgili küçük portakal çiçeğim!”

Buraya geldiğinde bana seslenirken kullanmış olduğu isimler.

[Suzuki 'ye]

Bütün bunlar sana anlattığım gibi gerçekleşecek.

Yersiz korkularını uzaklaştır, döneceği için.

Biliyorum.

[Butterfly ve Suzuki duygulu kucaklaşırlar]

[Butterfly, soldaki kapıdan gitmekte olan Suzuki 'ye yol verir. Butterfly onun arkasından üzüntüyle bakar]

[Goro ve Sharpless bahçede görünürler. Goro odanın içine bakar, bir pencereden Butterfly 'ı görür ve onu takip eden Sharpless 'a söyler]

Goro

Gel. O burada.

[Goro ve Sharpless bahçeden geçerler]

Sharpless *[yaklaşır ve ihtiyatla sağdaki kapıyı çalar]*

Ben...

[Sharpless, birinin gelmiş olduğunu duyup kalkmış olan Butterfly 'ı görür]

Madam Butterfly 'ı arıyorum...

Butterfly *[arkasını dönmeden onu düzeltir]*

Hayır, Madam Pinkerton

İzninizle.

[döner ve Konsolos 'u tanır, zevkle ellerini çırpır]

Oh!

[Suzuki büyük bir şevkle içeri girer ve tütün malzemeleri ile bir masa, minderler ve bir iskemle hazırlar]

[neşeyle]

Niçin, Konsolos burada; evet Konsolos!

Sharpless *[şaşkın]*

Ne, hatırlıyor musun?

Butterfly *[evin kabulünü yaparak]*

Hoşgeldiniz, buyrun,

Çok büyük şeref verdiniz!

Sharpless

Teşekkür ederim

[Butterfly, Konsolosu masanın yanına oturmaya davet eder : Sharpless minderin üstüne acemice oturur : Butterfly diğer tarafa oturur ve yelpazesinin arkasından kurnazca gülümser, Konsolos'un rahatsızlığını farkeder ve sonra olağanüstü çekicilikle ona sorar :]

Butterfly

Ve muhterem atalarınız,

Sağlıkları iyi mi?

Sharpless *[bir gülümsemeyle teşekkür eder]*

Umarım.

Butterfly *[Suzuki'ye pipoyu hazırlamasını işaret eder]*

İçer misiniz?

Sharpless

Teşekkür ederim.

[ziyaretinin nedenini açıklamakta endişeli, cebinden bir mektup çıkartır]

Burada..

Butterfly *[mektubu farketmeyerek keser]*

Siz muhterem,

Gökyüzü tamamen bulutsuz.

[Suzuki'nin hazırladığı pipodan bir nefes aldıktan sonra Konsolos'a önerir]

Sharpless *[reddeder]*

Teşekkür ederim.

[tekrar konuşmasını devam ettirmeye çalışır]

Ben de..

Butterfly *[pipoyu masaya yerleştirir ve oldukça aceleyle]*

Daha çok Amerikan sigarası

[ona bir tane önerir]

içmeyi mi tercih ediyorsunuz?

Sharpless *[usanarak bir tane alır]*

Teşekkür ederim.

[kouşmasına devam etmeye çalışır]

Sana göstermem gereken..

[kalkar]

Butterfly *[Sharpless'a ateş için mum uzatır]*

Ateş?

Sharpless *[sigarayı yakar, ancak onu bir kere de söndürerek, mektubu ona göstererek iskemleye oturur]*

Bay Pinkerton'dan bir mektup aldım..

Butterfly *[büyük bir şevkle]*

Ne? Gerçekten mi?

Asaletli sağlığı nasıl?

Sharpless

O oldukça iyi.

Butterfly *[neşeyle zıplayarak]*

Ben Japonya'da ki en mutlu kadını.

[Suzuki çay hazırlamakla meşguldür]

Bir soruma cevap verebilir misiniz?

Sharpless

Memnuniyetle

Butterfly *[tekrar oturur]*

Amerika'da yılın hangi zamanında,

Kızıl ardıç kuşları yuva yapar?

Sharpless *[hayrete düşmüş]*

Sen ciddi misin?

Butterfly

Evet.. Buradan önce mi sonra mı?

Sharpless

Bana söyler misin, neden...

[bahçede başıboş gezinen Goro, terasa gelir ve ona görünmeden Butterfly'ı dinler]

Butterfly

Kocam bana, keyifli mevsimde

döneceğinin sözünü verdi.

Kızıl ardıç kuşları yuvalarını tekrar yaptıklarında.

Burada, onlar zaten üç kere yuva yaptılar, ama

Düşündüm ki, belki orada

Çok daha seyrek yapıyor olabilirler.

[Goro görünür ve kahkahayla güler]

[dönerek]

Kim gülüyor?

[Goro'yu görerek]

Oh, nakodo.

[Sharpless'a yavaşça]

Günahkar adam.

Goro *[ileri gelerek ve dalkavuklukla eğilerek]*

Bendim..

Butterfly *[tekrar eğilen ve Suzukiye yardım etmek için çıkan Goro'ya]*

Sessiz ol.

[Sharpless'a]

Nasıl cüret eder...

[fikrini değiştirerek]

Hayır, önce cevabınızı isterim.

Sorduğuma cevap verin.

Sharpless *[kafası karışmış]*

Özür dilerim, ama ben..

Ben hiç ornitoloji (kuş bilimi) araştırmadım.

Butterfly

Orni..

Sharpless

...toloji.

Butterfly

Ah, öyleyse bana söyleyemezsiniz.

Sharpless

Hayır.

[tekrar amacına dönmeye çalışır]

Diyordum ki..

Butterfly *[düşüncelerini izleyerek, onu keser]*

Ah, evet, ancak B.F.Pinkerton uzaktaydı ve, sonra Goro

Buraya geldi, fikirler ve hediyeler ile, ve tekrar evlenmemi rica etti.

Yarım düzine talibi var.

Şimdi bana zenginleri öneriyor.

Bir ahmakla evlenirsem diye..

Goro *[araya girer, kendini savunmaya çalışarak ve Sharpless'a dönerek]*

Varlıklı Yamadori.

Olabileceği kadar fakir. Ve bütün akrabaları onu tamamen reddettiler.

[terasın dışında, arkasında çiçek taşıyan iki uşakla Prens Yamadori görünür]

Butterfly *[Yamadori'yi görür ve gülerek Sharpless'a onu işaret eder]*

İşte burda. Şimdi dinle.

Yamadori, arkasında iki uşakla, büyük bir ihtişamla sağdaki kapıdan içeri girer : Goro ve Suzuki heyecanla ona doğru giderler ve önünde dizlerinin ve ellerinin üstünde çökerler. Sonra Suzuki çiçekleri alır ve onları çeşitli vazolara yerleştirir.

Yamadori Konsolos'u selamlar ve sonra en sıcakkanlı şekilde Butterfly'ın önünde eğilir. Çiçekleri bırakan iki uşak, şiddetli eğilmelerle geri çekilirler. Goro,

gurursuz ve işgüzarca, Sharpless ve Butterfly'ın arasına Yamadori için bir iskemle yerleştirir ve bütün konuşma boyunca çok fazla açıklama içindedir. Butterfly, Sharpless ve Yamadori oturur.

Butterfly

Yamadori ve karşılıksız aşkın ıstırabı
Hala seni terketmedi mi?
Hala ölmek niyetinde misin
Eğer öpüştüklerimi esirgersem?

Yamadori [*Sharpless'a*]

Dünyada hiçbir şey umutsuz aşkın
sancıları kadar dayanılmaz olamaz.

Butterfly [*nazik bir alayla*]

Çok fazla eşe sahip oldunuz,
Şüphesiz dayanmaya alıştırılmış olmalısınız!

Yamadori

Onların her biriyle evlendim,
Ve boşanma beni özgür bıraktı.

Butterfly

Gönülden teşekkür ederim!

Yamadori

Ancak sana rastlayana kadar.
Sonsuz sadakata yemin edebilirim.

Sharpless [*iç çeker, mektubu tekrar cebine koyar*]

Korkarım ki mesajım verilemeyecek!

Goro [*Sharpless'a Yamadori'yi işaret ederek, vurguyla*]

Evler, uşaklar, hazineler, Omara'da kanunen krala ait bir saray

Butterfly [*ciddi bir şekilde*]

Ancak, benim ellerim zaten verildi...

Goro ve Yamadori [*Sharpless'a*]

Hala evli olduğuna inanıyor.

Butterfly [*minderden kalkar*]

Bunu düşünmüyorum, bildiğim için...

Goro

Ancak kanun diyor ki :

Butterfly

Onu bilmem

Goro

Eşin terkedilmişliği için

boşanma hakkı verir,

Butterfly

Bu Japonya kanunu olabilir,

Ancak benim ülkemde değil.

Goro

Hangisi?

Butterfly

Amerika

Sharpless [*kendi kendine*]

(zavallı küçük yaratık!)

Butterfly [*gayretlice ve büyüyen bir heyecanla*]

Tabii ki biliyorum, kapıyı açmak

Ve her hangi bir zamanda karını dışarı atmak,

Burada, boşanma meydana getirir.

Ancak Amerika'da bu yapılamaz.

[*Sharpless'a*]

Öyle değil mi?

Sharpless [*utanmış olarak*]

Evet, evet....ancak yine de

Butterfly [*sözünü keser, zaferle Yamadori ve Goro'ya döner*]

Orada gerçek, dürüst ve tarafsız yargıç

Kocaya sorar :

“Kendini özgür kılmak mı istiyorsun?

Bize neden olduğunu söyle.”

“Evlilik ile ilgili zorunluluklardan

bıktım usandım!”

Sonra iyi yargıç şöyle der :

“Ah, günahkar alçak,

Derhal hapse atın!”

[*konuya bir son vermek için, Suzuki'ye emreder*]

Suzuki, çay.

[*Butterfly, çayları hazırlamış olan Suzuki'nin yanına gider ve çayı fincanlara doldurur*]

Yamadori [*Sharpless'a fısıldar*]

Onu duyuyor musun?

Sharpless *[fısıldar]*

Bu kadar umutsuz bir körlükten kederlendim.

Goro *[Sharpless ve Yamadori'ye fısıldar]*

Pinkerton'un gemisinin işareti şimdiden verildi.

Yamadori *[üzüntü içinde]*

Ve tekrar ne zaman buluşuyorlar...

Sharpless *[ikisine de fısıldar]*

Onu görmek istemiyor. Buraya gelişimin nedeni bu,
onu hazırlamaya çalışmak.

[Butterfly'in, peşinde Suzuki ile, çay teklif etmek için ona yaklaştığını görür ve cümlesini kısa keser]

Butterfly *[Sharpless'a çay ikram eder]*

İzin verir misiniz...

[yelpazesini açar, ve onun arkasından diğer ikisini işaret eder, gülerek]

Ne baş belası insanlar!

[sonra, Yamadori'ye çay ikram eder, o reddeder ve gitmek için kalkar]

Yamadori *[iç çekerek]*

Hoşçakal, öyleyse. Gidiyorum kalbim kederle dolu.

Ancak hala umuyorum...

Butterfly

Öyle olsun.

Yamadori *[gitmektedir, ancak odaya Butterfly'in yanına geri döner]*

Ah, eğer arzu ederseniz, ancak...

Butterfly

Ne yazık ki : arzu etmeyeceğim...

Yamadori, Sharpless'a eğilerek selam verdikten sonra, iç çekerek gider : tekrar arkasını döner ve elleri kalbinin üstünde, aşk acısı içindeki birini kesiyormuş gibi yapar. İki uşak onu takip eder. Butterfly yelpazesinin arkasından tekrar güler ve Suzuki'ye çayı kaldırmasını işaret eder. Suzuki buyurulanı yapar, sonra odanın arkasına çekilir.

Goro büyük bir şevkle Yamadori'yi takip eder. Sharpless yüzüne ciddi ve ağırbaşlı bir ifade takınır : büyük bir saygıyla, bununla beraber biraz duygulu, Butterfly'ı oturması için davet eder ve bir kere daha mektubu ceketinden çıkartır.

Sharpless

İşte sonunda! Şimdi eğer sakıncası yoksa,

[mektubu göstererek]

Burada otur ve bu mektubu benimle birlikte oku.

Butterfly *[mektubu alır]*

Göster bana.

[onu öperek] dudaklarımda,

[kalbinin üstüne koyarak] kalbimde,

[Sharpless'a sevimli bir şekilde]

Sen var olmuş en iyi adamsın!

[mektubu geri verir ve dikkatle dinlemek için kendini düzeltir]

Başla, yalvarırım.

Sharpless *[okur]*

“Sevgili Dostum, senden o çocuğu,

o sevgili çiçeği aramanı rica ediyorum,”

Butterfly *[kendini daha fazla tutamayarak, neşeyle haykırır]*

Gerçekten böyle mi diyor?

Sharpless *[ciddi bir şekilde]*

Evet, gerçekten böyle diyor.

Ancak eğer böyle kesmezsen..

Butterfly *[dinlemek için tekrar sakinleşir]*

Sessiz olacağım ve dinleyeceğim.

Sharpless

“Birlikte olduğumuz mutlu günlerdi,

Şimdiye kadar 3 yıl geçti,”

Butterfly *[okumayı bölerek]*

Öyleyse, o da saymış.

Sharpless *[devam eder]*

“Belki de Sevgili Butterfly

Artık beni hatırlamıyordur.”

Butterfly *[oldukça şaşırılmış, Suzuki 'ye dönerek]*

Ben hatırlamıyorum?

Suzuki, çabuk ona anlat.

[mektuptaki kelimeleri, rezaletmiş gibi tekrarlayarak]

“Artık beni hatırlamıyordur!”

[Suzuki soldaki kapıdan dışarı çıkar]

Sharpless *[kendisine]*

Oh, Sabır!

[okumaya devam eder]

“eğer hala beni düşünüyor ve bekliyorsa”

Butterfly *[mektubu Sharpless'ın ellerinden alarak şefkatle haykırır]*

Oh! Ne mükemmel havadisler!

[mektubu öperek]

Kutsanmış mektup!

Sharpless *[mektubu geri alır ve sesi heyecandan titrese de cesaretle okumaya devam eder]*

“Size güveniyorum,
İhtiyatlı davranacağınıza, ve onu nezaket
Ve dikkatle hazırlayacağınıza...”

Butterfly *[endişeli ancak neşeye]*
O geliyor.

Sharpless

İşte darbe.... “... ”

Butterfly *[kalkar, neşe içinde zıplayarak ve ellerini çırparak]*
Söyleyin bana? Çabuk! Çabuk!

Sharpless *[derin bir nefes alarak]*
(güzel, gerçekten!)
[mektubu tekrar bir tarafa koyar]
[kendi kendine] (şimdi, onu durdurmalıyım...
[kızgınca] O Pinkerton şeytanı!)
[kalkar ve sonra Butterfly’ın gözlerinin içine bakar, ciddi bir şekilde]
Şimdi söyleyin bana Bayan Butterfly, ne yaptınız,
Eğer bir daha hiç dönmeyecek olsaydı?

[Butterfly, son nefesini almış gibi hareketsiz, başını öne eğerek ve çocuksu bir itaatlilikle, hemen hemen kekeleyerek cevap verir]

Butterfly

Yapabileceğim iki şey var :

Geri döner... ve insanları şarkılarımla eğlendiririm
Ya da,...daha iyisi...ölürüm.

[Sharpless ağır ağır kalkar ve heyecanla bir aşağı bir yukarı yürür; sonra Butterfly'a döner, onun ellerini ellerinin içine alır ve baba gibi şefkatlice şöyle der]

Sharpless

Seni gerçekten ağlatmak istemiyorum
böyle aldatıcı hayallerle;
Ama, varlıklı Yamadori'nin ellerini
kabul etmende ısrar ediyorum.

Butterfly *[ağlamaktan çatlamış bir sesle ve ellerini geri çekerek]*

Siz, siz, muhterem! Bana bunu mu söylüyorsunuz?...Siz?

Sharpless *[mahcup olarak]*

Kutsal güçler, ne yapabilirim?

Butterfly *[ellerini çırpır ve Suzuki aceleyle gelir]*

Buraya, Suzuki, çabuk gel, lütfen,
Bu saygıdeğer beyfendiye kapıyı göster.

Sharpless *[çıkış yerinde]*

Beni kovuyor musun?

[Butterfly pişman olur, Sharpless'a koşar ve hiçkırta hiçkırta ağlayarak onu geri çeker]

Butterfly

Size yalvarırım,
Söylediklerimin hepsini unutun.
[bahçeye giden Suzuki'yi gönderir]

Sharpless *[özür diler]*

Mantıksızdım, kabul ediyorum.

Butterfly *[kederle elini kalbine yerleştirerek]*

Oh, beni çok derinden yaraladınız,

Çok derinden yaraladınız!

[Butterfly sendeler, Sharpless onu tutmak üzereyken, çabucak toparlanır]

Butterfly

Gerek yok, teşekkür ederim!

Ölmeye hazır hissettim...Ama gördünüz mü...Geçti,

Okyanusun üzerinde dolanan gölgeler gibi hızlı.

[aklını toplar]

Ah, unutuldum mu?

[Butterfly solda ki odaya doğru koşar]

[Butterfly sol omzunda iftiharla bebeğini taşıyarak gelir ve onu gururla Sharpless'a gösterir]

Butterfly

Bakın buraya o zaman! Bakın buraya o zaman! Bakın buraya o zaman!

Onun gibi birşey unutulabilir mi?

[çocuğu yere koyar ve onu kendine yakın tutar]

Sharpless *[duyguyla]*

Bu onun mu?

Butterfly *[her özelliği göstererek]*

Hangi Japon bebeği gök mavisi gözlerle doğar, merak ediyorum?

Ve böyle dudaklarla? Ve böyle altın lüleli bir kafayla?

Sharpless [.....]

Bu onun sureti

Pinkerton'a söylendi mi?

Butterfly

Hayır. Hayır.

[tutkıyla]

Onu, o kendi ülkesinde,
uzaktayken dünyaya getirdim.

Ama sen

[çocuğu kucaklayarak]

Ona yazacak ve, onu değeri olmayan
bir oğulun beklediğini söyleyeceksin!

O zaman bana söyleyebilir misin,
Ülkeleri ve denizleri aşıp aceleyle gelmeyeceğini!

[bebeği minderin üstüne koyar]

[onu şefkatle öper]

Biliyor musun, tatlım, bu kötü adamın
kalbinde ne hayal olduğunu?

[Sharpless'ı göstererek]

Annen seni omzuna almalı, yağmurda
ve fırtına da, yiyecek ve giyecek için
para kazanmaya çalışarak şehre doğru ilerlemeli.

Ve sonra nazik insanların önünde,

Biraz şarkıyla dansetmeli ve ağlayarak :

“Oh, dinleyin iyi insanlar,

Japonya'nın sekizyüzbin tanrı ve tanrıçasının aşkı adına dinleyin!”

Ve oradan başlarında İmparatorlarıyla

Bazı savaşçılar geçecek ve şöyle diyeceğim :

[çocuğu kaldırır ve bağrına basar]

“Yüce Hükümdar, adımlarınız beklesin ve durmaya lütfedin

Ve şu mavi gözlere bir bakın;

Siz En yücenin geldiği yerin, Cennetin seması gibi maviler!

[çocuğun yanına çömelir ve okşayarak, ağlamaklı tonlarda devam eder]

Ve sonra Yüce Hükümdar,

İlerleyişini durduracak, merhametli nezaketle dolu.

Kim bilir? Kim bilir? Seni krallığının en asil hükümdarı yapacak.

[yanağını bebeğin yanağına dayayarak]

Ah!

[çocuğu kalbine bastırır, sonra çömelerek tutkulu bir şekilde kucaklar]

Sharpless *[gözyaşlarını tutamayarak]*

(zavallı vefakar ruh!)

[duygusunu zaptederek]

Akşam oldu. Gitmeliyim.

Beni bağışlar mısınız?

[Butterfly ayağa kalkar ve cezbedici bir jestle Sharpless 'a elini verir; Sharpless iki eliyle samimi bir şekilde onun elini sıkar]

Butterfly *[çocuğa dönerek]*

Şimdi sen elini ver hayatım.

Sharpless *[çocuğu kollarına alarak]*

Ne güzel altın lüleler!

[onu öper]

Canım, sana ne diye sesleniyorlar?

Butterfly *[bebeğe, çocuksu bir nezaketle]*

Cevap ver :

Bayım benim adım şu anda “keder” ancak,

Babama yazın ve deyin ki : onun dönüş gününde

“neşe...neşe” olabilir benim adım.

Sharpless

Babana söyleyeceğim, söz veriyorum...

[çocuğu yere bırakır, Butterfly'a eğilerek selam verir ve sağda ki kapıdan aceleyle çıkar]

Suzuki*[dışarıdan haykırır]*

Adi! Alçak! Sefil korkak!

[Suzuki, kaçmaya çalışan Goro'yu kaba bir şekilde sürükleyerek içeri girer]

[Goro'nun yüksek feryatları]

Butterfly *[Suzuki'ye]*

Bu da kim?

Suzuki

Ortalıkta sinsi sinsi dolaşıyor

Günahkar timsah! Sabahtan akşama kadar.

Ve bütün şehre

şu rezaleti anlatıyor :

Bu bebeğin babasının kim olduğunu

hiç kimsenin bilmediğini!

[Goro'yu bırakır]

Goro *[korkmuş bir sesle karşı çıkarak]*

Ben yalnızca....ona dedim ki...

Amerika'da

[çocuğa yaklaşıyor ve onu işaret ederek]

Bir bebek bunun gibi koşullarda doğduğunda,

[Butterfly içgüdüsel olarak onu korumak için çocuğun önünde durur]

Bütün hayatı boyunca ondan kaçınılır ve

Bir serseri gibi davranılır.

Butterfly *[vahşi bir tavırla]*

[sandığa doğru koşar ve asılı duran hançeri alır]

Butterfly *[vahşi bir ses tonuyla]*

Ah! yalan söylüyorsun! Yalan söylüyorsun!

Ah! yalancı!

[Butterfly yere düşen Goro'yu yakalar, ve onu öldürmekle tehdit eder. Goro çaresizce ve yüksek sesler çıkartır ve inlemelerini sürdürür]

Tekrar söyle ve seni öldüreyim!

Suzuki *[kendini ikisinin arasına atar; sonra böyle bir sahneden dehşete düşmüş halde, çocuğu alır ve onu sol taraftaki odaya taşır]*

Hayır!

Butterfly *[nefrete kapılmış halde, onu ayağıyla iter]*

Defol!

[Goro kaçır]

[Butterfly taşlaşmış gibi hareketsiz kalır]

[yavaş yavaş canlanmaya başlar ve hançeri yerine koymak için gider]

Butterfly *[düşüncelerini çocuğuna çevirerek]*

Göreceksin, kalbimin aşkı

Istırabım ve yine tesellim

Benim küçük aşkım,

Ah! göreceksin,

İntikamını alacak olan yakında,

Yakında burada olacak, ve seni ve beni kendi ülkesine götürececek,

Seni ve beni uzağa götürececek

[top atışı]*

Suzuki *[nefes nefese gelerek]*

Liman topu!

Bak, bu bir savaşçı!

[Butterfly ve Suzuki terasa doğru koşarlar]

Butterfly

Beyaz, beyaz,.....Amerikan yıldızları

Ve çizgileri!... demirlemek için limana giriyor!

[masadan bir dürbün alır ve bakmak için terasa koşar]

[heyecandan titreyerek, dürbünü limana çevirir ve Suzuki'ye :]

Ellerimi sabit tut ki,

İsmi okuyabileyim.

İsim, isim, nerede bu? İşte burda : ABRAHAM LİNCOLN!

[dürbünü Suzuki'ye verir ve büyük bir heyecan içinde terastan aşağıya iner]

Hepsi yalancıydı! Yalancılar! Yalancılar!

Ama ben her zaman biliyordum, kimi sevdiğimi!

[Suzuki'ye]

Şimdi gördün mü, şüphenin budalalığını?

O geliyor! O geliyor! O geliyor!

Daha şimdi hepiniz, ağla ve onu unut, diyordunuz.

Benim aşkım galip geldi!

Gördün mü, benim aşkım ve inancım tamamen kazandı!

O burada! Beni seviyor!

[sevinç içinde terasa koşar]

[onu terasa doğru takip eden Suzuki'ye]

Kar gibi beyaz bütün çiçekler, dökülene kadar

şu kiraz ağacını salla,

Tatlı esanslı duştaki asil

[şefkatle iç çekerek]

yüzünde boğulabilirim

Suzuki *[onu yatıştırarak]*

Tatlı Cio-Cio-San, sakın ol, dua ediyorum, bu ağlayış-

Butterfly *[Suzuki ile birlikte odaya döner]*

Hayır, gülüyorum, gülüyorum! Ne zaman buraya gelir?

Ne dersin? Bir saat?

Suzuki

Çok yakında

Butterfly

İki saat daha olası.

[odanın içinde aşağı yukarı yürüyerek]

Çiçekler, çiçekler her yerde olsun,

Cennetteki yıldızlar gibi kaplanmış.

[Suzuki 'ye bahçeye gitmesini işaret eder]

[Suzuki 'ye]

Çiçekleri getir.

Suzuki *[terastan]*

Bütün çiçekleri mi?

Butterfly *[neşeyle Suzuki 'ye]*

Bütün çiçekleri, bir tanesini bile bırakma.

Şeftaliler, menekşeler, yaseminler

Bulduğun her yeşillik, bitki ya da çiçek veren ağacın bahar dalları.

Suzuki *[hala terasta]*

Kışın olduğu gibi, bitap görünecek bahçe.

[bahçeye iner]

Butterfly

Ah, ama baharın huzur verici esintisi tatlılığını buraya saçmalı.

Suzuki *[bahçeden]*

Kışın olduğu gibi, bitap görünecek bahçe.

[çiçek demetleriyle terasta görünür, Butterfly'a doğru uzatır]

İşte biraz daha, sevgili bayan.

Butterfly *[çiçekleri Suzukinin ellerinden alarak]*

Yeterli değil hala.

[Suzuki tekrar bahçeye inerken, Butterfly çiçekleri odaya dağıtır]

Suzuki *[bahçeden]*

Ne kadar sık bu pencerede, durdunuz, ağladınız ve beklediniz.

Baktınız, baktınız, uzak engin dünyaya ilerideki.

Butterfly

Artık dua etmeme gerek yok, nazik deniz onu getirdiği için.

Yeryüzüne döktüğüm gözyaşları, çiçekler olarak döndü geri.

Suzuki *[tekrar terasta görünür]*

Bir çiçek bile kalmadı.

Butterfly

Bir çiçek bile kalmadı mı?

Gel ve bana yardım et.

Suzuki

Kapı eşiğini güller süslemeli.

[çiçekleri her yere dağıtırlar]

Butterfly

Baharın huzur veren esintisi

Suzuki

Baharın huzur veren esintisi

Butterfly

Tatlılığını saçmalı buraya

Suzuki

Tatlılığını saçar buraya

Butterfly

İzin ver zarif Nisanı buraya yaymamıza

Suzuki

Zarif Nisan burada

Butterfly

Zarif Nisan burada

Butterfly [*çiçekleri dağıtırken*]

Ah! İzin ver baharın hoş kokularının buraya yayılmasına...

Suzuki

Ah, izin ver baharın kokuları burda olsun.

Zambaklar?...menekşeler?...

Butterfly

Hadi dağıt, dağıt çiçekleri her yere.

Suzuki

İzin ver zarif Nisanı buraya yaymamıza

Butterfly

İzin ver zarif Nisanı buraya yaymamıza

Şimdi, oturduğu yerin çevresine çelenk yap,

Bu kahkaha çiçeği etrafını sarsın.

Gülleri ve zambakları yaymamıza izin ver

İzin ver zarif Nisanı buraya yaymamıza!

Suzuki

Zambaklar, güller dağılır.
Oturacağı yerin tamamını sararak.
Gülleri yaymamıza izin ver.
İzin ver zarif Nisanı buraya yaymamıza!

Butterfly, Suzuki [*vücutlarını, dans ritmiyle hafifçe ve aşağı yukarı sallayarak, çiçekleri dağıtırlar*]

Dağıtmamıza izin ver, avuç dolusu
Menekşe ve gülleri
Ve tatlı mineçiçeği dallarını,
Her bir çiçeğin taç yapraklarını!
Ve tatlı mineçiçeği dallarını,
Her bir çiçeğin taç yapraklarını!

[*Butterfly ve Suzuki süs eşyalarını getirirler*]

Butterfly [*Suzuki 'ye*]

Şimdi gel ve beni güzelleştir.
[*güneş batmaya başlar*] hayır, önce bana bebeğimi getir.
[*Suzuki solda ki odaya gider ve bebeği alıp getirir, Butterfly'ın yanına oturtur : o, küçük bir el aynasında kendine bakmaktadır ve üzüntüyle şöyle der :*]
Ne kadar değişmiş bulacak beni!
Bezginlikle süzölmüş bir ağız, çok fazla iç çekmekten,
Ve zavallı yorgun gözler, çok fazla ağlamaktan!
[*kendisini yere atar. Kafasını Suzuki'nin ayaklarına yatırır*][*hararetli bir şekilde*]
Suzuki, güzelleştir beni, güzelleştir beni,
[*kafasını kaldırır ve Suzuki'nin yüzüne bakar, acı bir şekilde ağlayarak*]
güzelleştir beni!

Suzuki [*yatıştırmak için Butterfly'ın başını okşayarak*]

Sakin ve mutlu nefes al, ve sen bir kez daha zarif olacaksın.

Butterfly *[dalgın dalgın]*

Kim bilir! Kim bilir!

[kalkarak süslenmeye geri döner]

Kim bilir! Kim bilir!

[Suzuki 'ye]

Her bir yanağa bir tutam allık....

[bir fırça alır ve bebeğin yanağına hafifçe ruj sürer]

Ve sevgili bebeğim için de,

Ve böylece beklemek onun yüzünü

Gölgelerle ağırlaştırmaz ve soldurmaz.

Suzuki *[sessiz olması için ısrar ederek]*

Hayır, ama sabit dur, ben saçlarını düzeltmeyi bitirene kadar.

Butterfly *[aklına gelen bir fikir üzerine]*

Bu onları şaşırtacak!

Ve Bonza'yi

[biraz çılgınlıkla]

Hepsi emin ve memnun terkedilmişliğimden!

[gülerek]

Ve Yamadori

Tavırları ve zerafetiyle!

Küçümseyişim, alaylı sözlerim.

Ve hor görüyorum Sefilleri!

Suzuki *[onu süslemeyi bitirmiştir]*

Bitirdim.

Butterfly *[Suzuki 'ye]*

Şimdi bana düğün kıyafetimi getir.

Çabuk onu buraya getir.

[Butterfly kıyafetini giyerken, Suzuki bol ve hafif kumaşlarla neredeyse tamamen sararak bebeği giydirir]

Beni böyle görmesini sağlamalıyım,

Düğün günümüzde olduğu gibi.

[bebeği giydirmeyi bitiren Suzuki 'ye]

Saçıma gelincik kırmızısı yerleştireceğiz.

[Suzuki çiçeği Butterfly'ın saçına yerleştirir, Butterfly sonuçtan memnun]

İşte böyle.

[çocuksu bir nezaketle Suzuki 'ye shosi 'yi kapatmasını işaret eder]

Pencerede üç küçük delik açacağız,

bakabileceğimiz.

Ve küçük bir fare gibi burada

izlemek ve beklemek için duracağız.

[Suzuki arkadaki shosiyi kapatır]

[hava gittikçe kararmaktadır]

[Butterfly bebeği shosiye yöneltir]

Butterfly üç delik açar. Kendisi için bir tane yükseğe, Suzuki için ve mindere yerleştirdiği bebek içinde daha alçağa, çocuğa delikten bakmasını işaret eder. Suzuki yere çömelir ve gözlerini de dışarı diker. Butterfly en yüksek deliğin önünde durur ve bir heykel gibi dimdik ve hareketsiz durarak arkasından dışarı bakar, annesinin ve Suzukinin arasında duran bebek merakla dışarıyı gözetlemektedir.

[gece olmuştur. Dışarıdan ayın ışınları içeriye aydınlatmaktadır]

Koro (ST) [birlikte, uzaktan] [mırıldanır]

[bebek, minderinde halsizlikten uyuya kalır; Suzuki hala çömelik vaziyette, o da uyuya kalmıştır : Butterfly yalnız başına dimdik ve hareketsiz durmaktadır]

[perde yavaşça kapanır]

III. PERDE

Denizciler(T1) [*koydan, uzaktan*]

Oh eh! oh eh!

Denizciler (T2)

Oh eh!

Denizciler (T1)

oh eh! oh eh!

Denizciler (T2)

oh eh!

Denizciler (T1)

oh eh! oh eh!

Denizciler (T2)

oh eh!

Denizciler (T1)

Oh eh! oh eh!

Denizciler (T2)

oh eh!

Denizciler (T1)

oh eh! oh eh!

Denizciler (T2)

oh eh!

[*limandan zincirlerin, çapaların ve diğer seslerin çınlamaları duyulur*]

[*perde açılır*]

[*Butterfly hala hareketsiz, dışarı, uzağa gözlerini dikmiş bakmaktadır; çocuk minderde uyumaktadır; ve Suzuki diz diz üstü, çocuğun üstüne doğru eğilmiş ve oda uyuyakalmıştır*]

[*gökyüzünde gün doğumunun ilk ışınları görünür*]

[*gül renkli gün doğumu yayılır*]

[*gün ağarır*]

[güneş ışığı dışarıdan içeriye akar]

[Butterfly en sonunda canlanır ve Suzuki'nin omzuna dokunur; Butterfly bebeğe dönerek onu şefkatli bir dikkatle kaldırırken, Suzuki irkilerek uyanır ve kalkar]

Suzuki *[irkilerek uyanır]*

Gün ışığı!

[kalkar]

[Butterfly'a doğru gider ve onun omzuna dokunur]

Cio-Cio-San...

Butterfly *[irkilir ve güvenle şöyle der]*

O gelecek, o gelecek...biliyorum, o gelecek.

[Butterfly çocuğun uyuyakalmış olduğunu görür, onu kollarına alır ve diğer odaya gitmek için döner]

Suzuki

Gitmen ve dinlenmen için yalvarıyorum, yorgunsun

Geldiği zaman sana haber veririm.

Butterfly *[merdivenden çıkarken]*

Ne sevimli, uyumaktasın

Kalbimde korunarak

Tanrının himayesinde güvende,

ben bir tarafta ağlamaktayken.

Başının üzerinde,

ay ışığı hareket ederken :

Uyu, sevdiğim!

Suzuki *[kederle başını sallayarak]*

Zavallı Bayan Butterfly!

Butterfly *[yukarıdaki odaya girer] [biraz daha uzaktan sesi gelir]*

Ne sevimli, uyumaktasın

Kalbimde korunarak

[sesi daha uzaktan]

Tanrının himayesinde güvende,

ben bir tarafta ağlamaktayken.

[sesi uzakta yokolur]

Suzuki *[buda heykelinin önünde diz çöker]*

Zavallı Bayan Butterfly!

[kalkar ve pencereyi açmaya gider]

[kapının yavaşça çaldığı duyulur]

Kim o?

[daha yüksek çalınma duyulur]

[açmaya gider]

[büyük bir şaşkınlıkla haykırır]

Oh!

Sharpless *[eşikte, Suzuki'ye sessiz olmasını işaret eder]*

Şşşt!

Pinkerton *[eliyle Suzukiye sessiz olmasını işaret eder]*

Şşşt!

Suzuki

Şşşt!

Pinkerton

Şşşt! Şşşt!

[Pinkerton ve Sharpless ihtiyatla, parmak uçlarında içeri girerler]

Pinkerton *[Suzuki 'ye endişeyle]*

Onu rahatsız etme!

Suzuki

Öyle çok yorgundu ki! Bütün gece boyunca
bebekle birlikte sizi bekleyerek ayaktaydı.

Pinkerton

Nerden biliyordu?

Suzuki

Bu üç yıl boyunca, Butterfly'ın bayraklarını ve renklerini
gördüğü ve incelemeyeği hiç bir gemi geçmedi limandan.

Sharpless *[Pinkerton 'a]*

Sana söylememiş miydim?..

Suzuki *[gitmek için hareket eder]*

Onu çağırayım.

Pinkerton *[Suzuki 'yi durdurarak]*

Hayır, hayır henüz değil.

Suzuki *[odanın her yerindeki çiçek yığınlarını göstererek]*

Çevrenize bakın, dün gece bütün odayı çiçeklerle düzenledi.

Sharpless *[etkilenmiş halde]*

Sana söylememiş miydim?..

Pinkerton *[tedirginlikle]*

Oh, ne azap!

Suzuki *[bahçede bir ses duyar, göz atmak için shosiye gider ve şaşkınlık içinde bağırır]*

Dışarıda bahçede ki de kim?

Bir bayan!

Pinkerton *[Suzuki'ye gider ve fısıldayarak konuşması için ısrar ederek, onu tekrar sahneye yönlendirir]*

Şşşt!

Suzuki *[heyecanla]*

Kim o? Kim o?

Sharpless *[Pinkerton'a]*

En iyisi ona herşeyi anlatmak.

Suzuki *[hayret içinde]*

Kim o? Kim o?

Pinkerton *[mahcup olarak]*

O benimle geldi.

Suzuki

Kim o? Kim o?

Sharpless *[çekinerek ama kasti bir şekilde]*

Bu onun karısı!

Suzuki *[hissizleşir, kollarını havaya kaldırır, sonra dizlerinin üstüne düşer, başı yerededir]*

Atalarımızın kutsanmış ruhları! Dünya kederle kaplanmış!

Dünya kederle kaplanmış!

Sharpless *[Suzuki 'yi sakinleştirir ve onu yerden kaldırır]*

Seni burada yalnız bulabilmek için,

sabah çok erken geldik, Suzuki bu kötü durumda bize yardım etmeli ve yol göstermelisin.

Suzuki *[keder içinde]*

Nasıl yapabilirim? Nasıl yapabilirim?

Sharpless *[Sharpless, Suzuki 'yi bir kenara çekmiş, onu işbirliği için ikna etmeye çalışırken, Pinkerton odayı dolaşmakta, bütün detayları farkederek gittikçe daha fazla altüst olmaktadır]*

Biliyorum böyle bir ıstırap için,

hiç bir teselli yok!

Ancak bebeğin geleceğidir

öncelikli ve özellikle düşünmemiz gereken.

Pinkerton

Oh! Keskin kokuları bu çiçeklerin,

Kalbimi zehirliyor!

Sharpless

İçeri gelmeye cesaret edemeyen

bu nazik bayan

Bebekle annesi gibi ilgilenecek!

Suzuki

Eyvahlar olsun!

Benden gitmemi ve bir anneye...

Pinkerton

Değişmemiş yatak odası,

bir zamanlar aşk...

Sharpless

Gecikme, onu çağır, gecikme

[Pinkerton Buda heyekelinin önüne doğru gider]

O zarif bayanı buraya getir

Ve ona refakat et...Butterfly, onu görse bile önemli değil..

Böylece kendi gözleriyle öğrenecek,

Söylemeye cesaret edemediğimiz dayanılmaz gerçeği.

Git hadi, konuş o zarif bayanla, Çabuk git ve onu buraya getir,

Onu buraya getir.

Pinkerton

Ancak, ölüm gibi bir soğukluk havada geziniyor.

[kendi resmini görür]

Ve burada benim portrem...

Üç yıl geçti,

Üç yıl geçti,

Üç yıl geçti ve her günü, her saati saydı,

Yazık ki saydı!

Suzuki

Gidip bir anneye anlatmamı bekleyebilir misiniz?

Eyvahlar olsun!

Kederimi duyun!

Atalarımızın kutsanmış ruhları!..

Şimdi bütün dünya kederle kaplanmış!

Kederimi duyun!

Atalarımızın kutsanmış ruhları!..

Ah! Bütün dünya kederle kaplanmış!

[Sharpless onu Bayan Pinkerton'a katılması için bahçeye iter]

Sharpless

Git, Suzuki, git

Pinkerton *[duyguyla altüst olmuş, gözyaşlarına hakim olamayarak, Sharpless'a yaklaşır ve kararlı bir şekilde]*

Kalamayacağım

Suzuki *[gitmektedir]*

Kederimi duyun!

Pinkerton

Sharpless, sizi dışarıda bekleyeceğim.

Sharpless

Sana anlattığım gibi değil mi?

Pinkerton *[Sharpless'a biraz para vererek]*

Bu parayı ona ver, yalnızca destek olmak için...

Vicdan azabı ve ıstırap beni boğuyor.

Vicdan azabı ve ıstırap beni boğuyor.

Sharpless

Seni uyarmıştım, hatırlıyor musun?

Ellerini seninkilere verdiğinde,

“Dikkatli ol, Sana inancı için”

Yazık! Ne kadar haklıymışım!

Bütün yalvarmalara kulak asmadan, şüphelere, rezil olmaya kulak asmadan,

Sözüne körü körüne güvendiği için, Kalbi kırılacak....

Pinkerton

Evet, bir anda zalim davranışımı anladım,

Ve bir daha asla, asla kendimi vicdan azabından kurtaramayacağımı hissettim,

bir daha asla, hayır!

Sharpless

Şimdi git : acımasız gerçeği,
en iyisi yalnız duyması

Pinkerton *[yavaş yavaş inleyerek]*

Elveda, o, mutlu ev!
Elveda, aşkın evi...
Sonsuza kadar gezineceğim,
onun gözlerindeki sitem dolu bakışlarla..

Sharpless

Ancak şimdi, bu vefakar kalp hissedecek....

Pinkerton

Elveda, beklediği ve sevdiği ev..

Sharpless

Seni uyarmıştım...yazık!
Ne kadar doğru tahmin etmişim!

Pinkerton

Kalmaya tahammül edemem,
Ah! kalmaya tahammül edemem!
Bir korkak gibi, ah! kaçmama izin ver!
Elveda, kalamam, kalamam,

Sharpless

Evet git ve dayanılmaz gerçeği öğrenmesine izin ver!

Pinkerton

Ah! yapamam, elveda!

*[Konsolos'un elini sıkar, ve aceleyle sağ taraftaki kapıdan gider : Sharpless
üzüntüyle başını eğer]*

[bahçeden Kate ve Suzuki gelir]

Kate *[Suzuki'ye kibarca]*
Öyleyse ona anlatacaksın.

Suzuki
Söz veriyorum.

Kate
Ve ona bana güvenmesini tavsiye edeceksin?..

Suzuki
Söz veriyorum.

Kate
Oğlum gibi bakacağım ona.

Suzuki
Size güveniyorum. Ancak onunla tamamen yalnız olmalıyım...
Bu dayanılmaz saatte...yalnız! Öyle kederle ağlayacak ki!
Öyle kederle ağlayacak ki!

Butterfly *[sesi uzaktan duyulur, yukarıdaki odadan seslenmektedir]*
Suzuki *[daha yakından]*Suzuki!
Neredesin? Suzuki!
[merdivenin başında görünür]

Suzuki
Buradayım. Dua ediyordum ve bakmaya gidiyordum...
[Butterfly merdivenden inmeye başlar]

Hayır..

[Butterfly'ın aşağı gelmesini engellemek için merdivene koşar]

Hayır....hayır....hayır...hayır...aşağı gelme..

[Butterfly, boş yere onu geride tutmaya çabalayan Suzuki'den kendini kurtararak, aceleyle aşağıya gelir]

[Suzuki ağlayarak] hayır...hayır...hayır..

Butterfly *[büyük ve neşeli bir heyecanla odayı gezinir]*

O burada....o burada... nerede saklanıyor?

O burada....o burada...

[Sharpless gözüne çarpar]

İşte Konsolos...

[korku içinde Pinkerton'u arar]

[Butterfly, her köşeyi, ufak girintileri ve sahnenin arkasını aradıktan sonra derin bir ıstırapla etrafına bakınır]

Burada değil!

[Kate'i görür ve gözlerini dikerek ona bakar]

[Kate'e] Sen de kimsin?

Niçin buraya geldin?

Kimse cevap vermiyor!

Neden ağlıyorsunuz?

[anladığından korkmuş, ürkek küçük bir çocuk gibi tamamen büzülerek]

Hayır,hayır, hiçbirşey söylemeyin...hiçbirşey...duyduğum sözlerden düşüp ayaklarınıza ölmeyeyim diye...

[sevgi göstererek ve çocuksu bir nezaetle Suzuki'ye]

Sen, Suzuki, her zaman çok sadıktın, ağlama, yalvarırım!

Beni bu kadar samimi sevdiğin için,

“evet” ya da “hayır” de yavaşça, o yaşıyor mu?

Suzuki

Evet.

Butterfly *[ölümcül bir nefes almış gibi, donup kalarak]*

Ama, artık gelmeyecek, sana söylediler!...

[Suzuki sessiz]

[Suzuki'nin sessizliğine öfkelenerek]

Sefil! Cevap vermeni istiyorum!

Suzuki

Artık gelmeyecek!

Butterfly *[sertlikle]*

O dün buraya ulaştı?

Suzuki

Evet.

[her şeyi anlamış olan Butterfly, büyülenmiş gibi Kate'e bakar]

Butterfly

Bu kadın kim beni korkutan? Beni korkutan?

Kate *[sade bir şekilde]*

Kendi hatam olmamasına karşın, ben ıstırapınızın sebebiyim.

Ah, affedin beni yalvarırım!

[yaklaşmak üzereyken, Butterfly uzak durmasını işaret eder]

Butterfly

Hayır, dokunma bana,

[sakin bir sesle]

Ve, ne zamandır seninle evli?

Kate

Bir yıl.

[çekinerek] çocuk için hiçbirşey yapmama izin vermeyecek misin?

[Butterfly sessizdir]

Ona, en sevgi dolu özenle bakacağım.

[Butterfly yanıtlamaz]

[Butterfly'ın sessizliğinden etkilenmiş halde ve şiddetli bir gayretle, ısrar eder]

Senin için çok zor, çok zor,

Ama bu adımı onun iyiliği için at.

Butterfly *[hareketsiz durur]*

Kim bilir!

Şimdi hepsi sona erdi!

Kate *[gönlünü yapmaya çalışarak]*

Ah, beni bağışlayamaz mısın, Butterfly?

Butterfly *[ciddiyet ve vakarla]*

Gökyüzünün mavi çatısı altında, senden daha mutlu bir bayan yok.

[tutkulu bir şekilde]

Böyle kalmalısınız, benim yüzümden asla kederlenmeyeceksiniz.

Bununla beraber, beni çok memnun edecektir,

Ona huzurun bana geleceğini söylemeniz.

Kate *[onun elini alarak]*

Elin, elin, onu alamayacak mıyım?

Butterfly *[kararlı ama nazikçe]*

Yalvarırım, hayır, yapmayın..

Şimdi gidin ve beni yalnız bırakın.

Kate *[Sharpless'a doğru giderek]*

Zavallı küçük hanım!

Sharpless *[derinden etkilenmiş]*

Oh, acınacak şeyler!

Kate

O, oğlunu alabilir mi?

Butterfly *[söyleneni duyar, ciddiyet ve ağırbaşlılıkla]*

Oğlunu ona vereceğim,

Eğer onu almak için gelirse.

[vurgulu bir ifadeyle ama basitçe]

Bu tepeye tırmanırsa, şu andan itibaren yarım saat içinde.

[Suzuki, sağdaki kapıdan çıkan Kate ve Sharpless'a eşlik eder]

[Butterfly yıkılma noktasındadır. Suzuki ona destek olmak için aceleyle gelir ve onu sahnenin ortasına yönlendirir]

Suzuki *[elini Butterfly'ın kalbine yerleştirerek]*

Hapsolmuş zavallı bir kuş gibi,

Atıyor bu küçük telaşlı kalp!

[Butterfly yavaş yavaş kendine gelir : ortalığın güpegündüz olduğunu görerek kendini Suzukiden uzaklaştırır ve şöyle der]

Butterfly

Dışarıda çok fazla ışık parlıyor,

Ve çok fazla baharın neşesi.

[pencereleri işaret ederek]

Kapat onları.

[Suzuki kapıları ve perdeleri kapatmaya gider, böylece oda neredeyse tamamen karanlıktır]

[Suzuki, Butterfly'a geri döner]

Butterfly

Çocuk nerede?

Suzuki

Oynuyor.. çağırayım mı?

Butterfly

Bırak oynasın, bırak oynasın.

Git ve onunla oyna.

[Suzuki gitmeyi reddeder ve ağlayarak kendini Butterfly'ın ayaklarına atar]

Suzuki

Seni yalnız bırakmayacağım.

Hayır! Hayır!hayır! hayır!

Butterfly

Şiir nasıl devam ediyordu?

“Kapalı kapının ardından o içeri girdi,

Hayat ve aşk da onunla beraber geldi; ve sonra

O gitti ve bize hiç birşey kalmadı.

Hiçbirşey, hiçbirşey, hiçbirşey, yalnızca ölüm.”

Suzuki *[ağlayarak]*

Seninle kalacağım.

Butterfly *[kararlılıkla ellerini yüksek sesle çırparak]*

Git, git, emrimi yerine getir.

[acı bir şekilde ağlayan Suzuki'yi kaldırır ve onu soldaki çıkışa doğru iter]

[Suzuki'nin hıçkırıkları duyulur]

[Butterfly Buddha heykelinin önündeki kandili yakar]

[diz çöker]

Butterfly, kederli düşüncelerde kaybolmuş, hareketsiz durur. Suzuki'nin hıçkırıkları hala duyulmaktadır. Derece derece yok olurlar. Butterfly şiddetli sarsıntıdadır. Butterfly sandığa doğru ilerler, üstündeki beyaz tülü kaldırır; sahneye doğru fırlatır; sonra, mumdan kılıfla kaplanmış, duvarda Buda heykeline dayalı duran hançeri alır. Butterfly, dini bir şekilde, ucundan tutarak bıçağı öper ve iki eliyle kavrar.

Butterfly *[yavaşça üzerine yazılanları okuyarak]*

Onurlu bir şekilde ölmek,

Onursuz bir şekilde yaşamaktan daha iyidir.

[hançeri boğazının yan tarafına götürür]

[soldaki kapı açılır. Suzuki'nin çocuğu annesine doğru iten kolu görünür; Çocuk kollarını açarak annesine koşar. Butterfly hançeri bırakır. Bebeğe doğru atılır, onu neredeyse boğacakmış gibi kucaklar ve öper]

Butterfly

Sen? Sen? Sen? Sen? Sen? Sen?

En sevilen!

Tapılan, tapılan varlığına!

Güzelliğin en büyüğü çiçeği.

Bunu hiç bir zaman bilmeyecek olsan da,

Senin için canım, senin için ölüyorum, Zavallı Butterfly.

Okyanusun ötesine gitmen gerektiği için.

Hiç bir zaman hissetmemen için azabını, büyüdüğünde,

Annenin senden vazgeçmesinin.

[asil bir şekilde]

Oğlum, bana cennetten gönderilen,

Dosdoğru, ihtişam tahtından.

Son kez ve dikkatlice bak.

Zavallı annenin yüzüne!

Hatırasının silinme ihtimaline karşı.

Son bir bakış!

Elveda en sevilen! Elveda kalbimin en sevdiği!

Git ve oyna, oyna

Butterfly çocuğu kucaklar, onu, bir Amerikan bayrağı ve bir bebek vererek, yüzü sol tarafa dönük şekilde bir iskemleye oturtur, kendisi yavaşça gözlerini sararken, onlarla oynaması için ısrar eder. Sonra hançeri kavrar ve gözleri hala çocuğun üzerine kitlenmiş, sahnenin arkasına gider.

Bıçağın yere düşme sesi duyulur ve sahnenin arka tarafındaki büyük beyaz tül kaybolur. Butterfly'ın sahnenin arkasından çıktığı görülür; sendeleyerek el yordamıyla çocuğa doğru yönelir. Büyük beyaz tül boynunun etrafındadır; zayıf bir şekilde gülümseyerek çocuğu eliyle selamlar ve kendini ona doğru sürükler. Kucaklamasına neredeyse yeterli uzaklıktadır, sonra onun yanına yere düşer.

Pinkerton *[içeride]**[bağırarak]*

Butterfly! Butterfly! Butterfly!

Sağdaki kapı şiddetle açılır. Pinkerton ve Sharpless odanın içine doğru ve zayıf bir hareketle çocuğu gösteren ve ölen Butterfly'a kadar koşarlar. Pinkerton dizlerinin üstüne düşer. Sharpless çocuğu kaldırır ve hıçkıra hıçkıra ağlayarak onu öper.

Perde hızla alçalır.

Puccini'nin Butterfly İle İlgili Mektupları

“Butterfly”ı düşündüğüm oranda hayranlığım artıyor. Ah, keşke metin burada olsaydı da, çalışmaya başlayabilseydim! Sanıyorum ki, ikinci perde aynı uzunlukta iki bölüme ayrılabilir. Birincisi Kuzey Amerika, diğeri ise Japonya’da geçiyor. Illica, hiç kuşkusuz, gerekli romanesk malzemeyi bulacaktır.

Giulio Ricordi’ye, 20 Kasım 1900

Ve nihayet: “Yaşasın!” Eğer doğruysa, sesimiz çıktığınca böyle bağırabiliriz! Bin bir güçlkle biten kurgulama çalışmasının sonucunu bekliyorum. Tabi ancak bir bölümünü; hepsinin bitmesine daha çok var. Kendi adıma şunu söyleyeyim: Kılı kırk yaracasına çalışıp, F.B. Pinkerton’un, elimden geldiğince, “amerikan usulü” şarkı söylemesine gayret ediyorum.

Giulio Ricordi’ye, 23 Nisan 1902

“Butterfly” konusunda yerden göğe kadar haklısınız; çiçekli sahne “daha çiçekli” olmalı. Bu arada düet,gerek müzik, gerekse sahnenin daha etkili olabilmesi için, sizin de söylediğiniz gibi, Suzuki’nin dışarıda terasta, biraz uzaktan söylediği dörtlükle başlayıp, ondan sonra devam etmeli. Çocuğu çiçekle süslemek iyi bir düşünce! Bu konuda uyanık olması için Giacosa’ya yazacağım. Birinci perdeyi zevkle çalışıyorum ve bayağı da ilerledim. Bu arada Butterfly’ın girişini yaptım; sonuçtan memnunum. Gerçi bu giriş biraz “İtalyan usulü” oldu; ama yine de, müzik ve sahne düzeni açısından çok çarpıcı. Eski alışkanlığım sürüyor; çok ağır, ama olgun bir muhakeme gücüyle ilerliyorum.

Giulio Ricordi’ye, 3 Mayıs 1902

Az önce Japon elçisinin eşi Bayan Oyama ziyarete geldi. Çok ilginç şeyler anlattı. Kendi ülkesinden şarkılar söyleyip, Japon müziğiyle ilgili notalar yollatacağına dair söz verdi bana. Kısaca konuyu anlattım; çok beğendi. Hele buna benzer bir olayın gerçekten olduğunu bilmesi daha da etkiledi onu.

Giulio Ricordi’ye, 18 Eylül 1902

Yeni bir şey mi? Hiç değişiklik yok. İkinci perdeyi çalışıyorum; ortaya iyi bir şey çıkacağı inancındayım. Hele (birkaç önemsiz ayrıntı sayılmazsa) böylesine iyi ve düzenli kurulmuş bir metni düşününce, çalışma aşkım ve hevesim daha da artıyor. Japon elçisinin eşi bu arada sık sık ziyarete geldi. Halk şarkıları için Japonya'ya yazmış; ama elimize geçmesi üç ayı bulur! Artık diğer sahnelerde işe yarayacak!

Giulio Ricordi'ye, Eylül 1902

İki gündür hiç keyfim yoktu; neden mi? Çünkü, bu durumuyla metin, ikinci perdeden itibaren (yani ikinci perdeden sonra) imkansız ve bu da çok fena sinirlerimi bozuyor. Şimdi iyice kafama yattı ki, bu opera iki perde olmalı! Konsoloslukta geçen sahne büyük bir yanılgıydı. Dram, hiç kesintiye uğramadan akmalı, uzatmadan, etkili ve ürpertici! Eğer üç perde yaparsak, fiyaskoyla karşılaşacağımız kesin! Sevgili Giulio, göreceksiniz ki haklıyım. Giacosa'ya yazdım (şu sıralarda Parella'da); ya o buraya gelsin, ya da ben ona gideceğim. İki perde yüzünden tasalanmayın. Birincisi bir saat, diğeri ise daha fazla, hatta bir buçuk saat sürüyor. Ama ne etkileyici sahnelerle!

Giulio Ricordi'ye, 16 Kasım 1902

Şu kafamın ne olduğunu bir bilseniz! Aslında yapacak fazla birşey yok artık; eserin bütünü Belasco'nun oyununda olduğundan daha keskin bir mantıkla bağlanmalı. Harıl harıl çalışmaktayım; Milano'ya geldiğimde (pek az kaldı buna) sizi memnun edeceğimi umuyorum.

Giulio Ricordi'ye, 1903 yılının başında

“Butterfly” ın benim için taşıdığı anlam çok büyük. Zarif, sade, coşkulu ve etkileyici; hiç değilse metnin yapısı açısından böyle. İki perdelik. Birincisi bir saat beş dakika, diğeri ise aşağı yukarı, bir saat yirmi dakika sürüyor. İlki aydınlatıcı, bol hareketli ve eğlenceli, ikincisi ise dokunaklı ve ince.

Luigi Mancinelli'ye, 1903 Ağustos

Ayrıca iyi dileklerde bulunmam gereksiz! Sanatınız öylesine derin, zarif ve etkileyici ki, izleyiciyi avucunuza alacağınızdan hiç kuşku yok!

İlk gece Butterfly'ı oynayan Rosina Storchio'ya

“Butterfly” basın ve halkın pek hoşuna gitti. Ama ben beğenmedim. Şiirden yoksun bir temsil. Farrar öyle fazla tatmin etmedi beni. İki ansambl ve bir genel prova alabilmek için kavga etmek zorunda kaldım! Ve hiç kimsenin de bir şeyden haberi yoktu! Dufrich, sahne düzenini çalışmak zahmetine katlanmamış! Sonunda her şey iyi gitti, övgüler yağdı... Metni tekrar gözden geçirdim, ama değişikliği gerektiren, daha doğrusu, mükemmel olmayan bir yer bulamadım. Belasco'nun tavsiyeleri iyiydi; ancak, onlar da kesin, sağlam ve kusursuz olmaktan uzaktı. “Batılı Kız” ın atmosferi hoşuma gidiyor, ama gördüğüm diğer eselerin tümünde ancak bölük pörçük kullanılabilir sahneler var. Hiçbiri, şöyle yalın bir çizgi üstünde gitmiyor. Her şey karmakarışık, kimi zaman da çok zevksiz.³⁴

Tito Ricordi'ye, 18 Şubat 1906, New York'tan

³⁴ “Puccini'nin Butterfly'la İlgili Mektupları” başlıklı bölüm, İzmir Devlet Opera ve Balesi, Madama Butterfly dergisinden alıntıdır, 1986, sayfa 34-35

Madama Butterfly Operası'na İlk Tepkiler

“Musica e Musicisti” Dergisinden:

Bağırtilar, homurtular, haykırmalar, alaylı kahkaha ve Da Capo çığlıkları... Puccini'nin son eseri La Scala'da böyle karşılandı. Temsil, sahneden değil, salondan yönetildi.

İlk temsilden sonra, Puccini'nin kızkardeşi Ramelda'nın, kocası Rafaelo Franceshini'ye yazdığı 18 Şubat 1904 tarihli mektupta:

... Canlıdan çok ölüyüz. Ne yazacağımı bilemiyorum... Saat, sabahın dördü... Oysda ne iyimserdik! Giacomo, operayla ilgil tek laf etmedi. Buraya (La Scala'ya) hiç böyle bir skandalla karşılaşacağımızı bilmeden geldik; bereket versin, yerimiz locadaydı; yoksa olaylara yol açacaktık, öylesine karmakarışık ki kafamız! İzleyici, daha başından itibaren biza karşıydı; hemen fark ettik bunu. Utanç veren bir izleyici, alçak ve kaba; saygıdan eser yok!

La Scala Direktörü Giulio Gatti-Casazza'nın haberi:

Hepimiz bu eserin başarılı olacağını umuyorduk. Ama “Madama Butterfly” hayal kırıklığına uğrattı bizi. İlk perde soğuk karşılandı; ancak, tepki fazla büyük değildi. Sonunda, zavallı Puccini'nin bile katıldığı bir iki cılız bağırma oldu. Hala gözümün önünde Puccini: Geçirdiği ağır bir trafik kazası sonucu bastonuna yaslanmıştı; sarkık ve acıyla dolu yüzü ise bu beklenmedik tepki karşısında hayreti ifade ediyordu. İkinci perdede, Butterfly ile Konsolos arasındaki sahne ve çiçek düeti içten alkışlandı. Ama ötesi, tam bir felaketti! İzleyici, en ufak bir saygı göstermeden, alay etti, güldü, ıslıkladı. Campanini ve diğer sanatçılar, bu kışkırtıcı tepkilerin oyunu bozmasına izin vermediler. Herkes, sonuna kadar inatla karşı koyup, üstüne düşeni çok iyi yaptı. Ne var ki, temsilin sonu, daha önceki olaylardan çok daha kötüydü. Buz gibi bir sessizlik! Ne alkış, ne de en ufak bir fısıltı vardı! Çıt çıkmıyordu! Sanki opera ölmüş, toprağa gömülüyordu! Sahnede herkes şaşkındı... Ertesi günkü basın ise çok kötüydü. Bunca yıllık iş hayatımda, bununla karşılaştırmayabileceğim bir şeyi okumuş olduğumu sanmıyorum. Sanki Puccini çok

kötü bir suç işleyip, izleyiciye, sanata, kente ve bütün dünyaya ağır bir hakarete bulunmuştu. Bütün umutlarımızı –hatta bundan da öte, bütün güvencemizi- “Butterfly”a bağlamıştık. Ve sonunda bu geldi başımıza! Böylesine korkunç ve zor bir durumla çok az karşılaştım.³⁵

³⁵ “Madama Butterfly Operası’na İlk Tepkiler” başlıklı bölüm, İzmir Devlet Opera ve Balesi, Madama Butterfly dergisinden alıntıdır, 1986, sayfa 32

FOTOĞRAFLAR

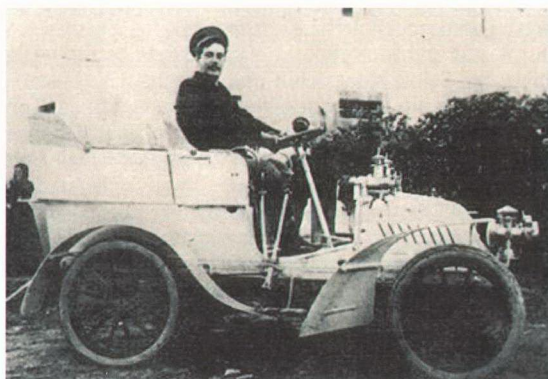
Giacomo Puccini

Puccini ve Toscanini

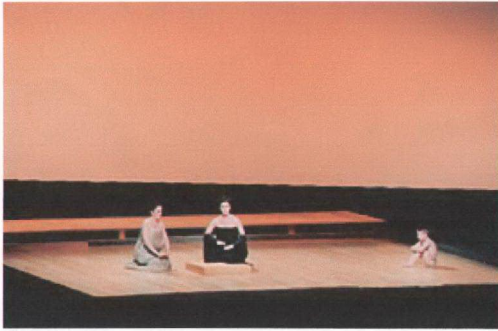

Puccini, Illiaca, Giacosa

Madama Butterfly Operası'nın Afişleri

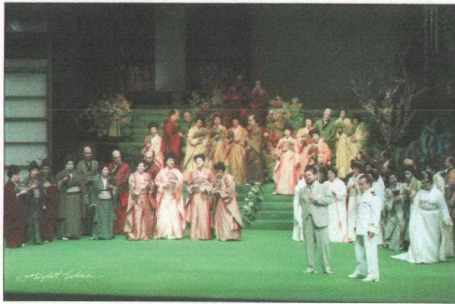
Madama Butterfly Operası'nın yurtdışı temsillerinden sahneler

Butterfly'ın öldüğü sahneden bir fotoğraf

İzmir Devlet Opera ve Balesi'nin Madama Butterfly temsilinden bir fotoğraf (1986)

İstanbul Devlet Opera ve Balesi Madama Butterfly temsilinden fotoğraflar (2003)

NOTALAR

Violini I

ALLEGRO $\text{♩} = 132$

ff *vigoroso*

$\text{♩} = 132$
ALLEGRO

ff *vigoroso*

Nota 1- Operanın bütününde önemli bir rol oynayan ezgisel motif

24 *ALL.^o SOST.^{to} CON SPIRITO* $\text{♩} = 112$

f

p

PINKERTON

(con franchezza)

cantando

pp

p

Do - vun - que al mondo
dün - ye de - lü dur

Nota 2 - ABD milli marşından bir fragman

(che ha veduto arrivare dal fondo altre persone e le ha riconosciute, annuncia con importanza)

GORO *POCO MENO* $\text{♩} = 108$ *f* *salta-nat ko-mi-se-*

59 *POCO MENO* $\text{♩} = 108$ *f* *L'Impe-rial Com-mis-*

GORO *ri ve nikah memu-ru akra-*

-sa-rio, l'Uf-fi-cia-le del re-gi-stro, i con-

Nota 3- Operanın genelinde kullanılan Pentatonizmden bir örnek

trastullarsene, mentre delicatamente gli benda gli occhi. Poi afferra il coltello e, collo sguardo sempre fisso sul bambino, va dietro il paravento)

56 *f* *espressivo*

cres. *poco rit.* *ff* *ff* *dim.*

Nota 4-Butterfly'ın kamayı saplama anını ifade eden müzik

ÖZGEÇMİŞ

1976 yılında, Muğla'da doğdu. S.S.K. Buca Sağlık Meslek Lisesi'ni bitirdikten sonra, 1994 yılında D.E.Ü. Devlet Konservatuarı Sahne Sanatları Opera Anasanat dalı Şan bölümünü kazandı. Şan çalışmalarına K.P.Lisovsky ile başladı, 1997-1998 öğretim yılında ise İzmir Devlet Opera ve Balesi sanatçılarından Aytül Büyüksaraç'ın öğrencisi oldu. Lisans öğrenimi süresince, on iki solo konserde yer aldı. 2000 yılında üniversitenin düzenlediği değişim programıyla, Venedik'teki Benedetto Marchello Konservatuarı'nda kısa bir süre bulunma hakkını kazandı. 2000 yılında lisans bölümünü bitirdi, aynı yıl Yüksek Lisans öğrenimine başlayan Betül Görgülü, 2000-2001 sezonunda İzmir Devlet Opera ve Balesi'nde sahnelenen Rigoletto Operası'nda, Kontes Ceprano rolünde oynadı. Yüksek Lisans eğitimi süresince; Aytül Büyüksaraç, Birgül Su Arıç ve Müfit Bayraşa ile şan çalışmalarına devam etti. 2002-2003 sezonunda İzmir Devlet Opera ve Balesi'de sahnelenen Aşk İksiri Opera'sında Adina rolü verilse de, rahatsızlığı dolayısıyla oynama şansını elde edemedi. 2002 ve 2003 yıllarında, doğduğu yer olan Ortaca'da, opearyı tanıtmaya amaçlı şan konserleri verdi. Hala Aytül Büyüksaraç ile şan eğitimini sürdürmektedir.